Määräykset ja ohjeet 2/2016

Rahoitussektorin kirjanpito, tilinpäätös ja toimintakertomus

Dnro
FIVA 11/01.00/2015

Antopäivä
9.3.2016

Voimaantulopäivä
29.3.2016

FINANSSIVALVONTA
puh. 09 183 151
faksi 09 183 528
etunimi.sukunimi@finanssivalvonta.fi
www.finanssivalvonta.fi

Lisätietoja
Pankkivalvonta / Pankkien tarkastus ja sääntely

FINANSSIVALVONTA
FINANSINSPEKTIONEN
FINANCIAL SUPERVISORY AUTHORITY

Määräysten ja ohjeiden oikeudellinen luonne

Määräykset

Finanssivalvonnan määräys- ja ohjekokoelmassa ”Määräys”-otsikon alla esitetään Finanssivalvonnan antamat määräykset. Määräykset ovat velvoittavia oikeussääntöjä, joita on noudatettava.

Finanssivalvonta antaa määräyksiä ainoastaan määräyksenantoon valtuuttavan lain säännöksen nojalla ja sen asettamissa rajoissa.

Ohjeet

Finanssivalvonnan määräys- ja ohjekokoelmassa ”Ohje”-otsikon alla esitetään Finanssivalvonnan tulkintoja lainsäädännön tai muun velvoittavan sääntelyn sisällöstä.

”Ohje”-otsikon alla on lisäksi suosituksia ja muita toimintaohjeita, jotka eivät ole velvoittavia. Ohjeissa on myös kansainvälisten ohjeiden ja suositusten noudattamista koskevat Finanssivalvonnan suositukset.

Ohjeen kirjoitustavasta ilmenee, milloin kyseessä on tulkinta ja milloin suositus tai muu toimintaohje. Ohjeiden kirjoitustapaa sekä määräysten ja ohjeiden oikeudellista luonnetta on selvitetty tarkemmin Finanssivalvonnan verkkopalvelussa.

Finanssivalvonta.fi > Sääntely > Määräys- ja ohjekokoelma > Määräyskokoelman rakenne

Sisällysluettelo

1	**Soveltamisala ja määritelmät**		**9**
	1.1	**Soveltamisala**	**9**
	1.2	**Määritelmät**	**10**
2	**Säädöstausta ja kansainväliset suositukset**		**11**
	2.1	**Lainsäädäntö**	**11**
	2.2	**Euroopan unionin asetukset**	**12**
	2.3	**Euroopan unionin direktiivit**	**12**
	2.4	**Finanssivalvonnan määräyksenantovaltuudet**	**13**
	2.5	**Kansainväliset suositukset ja kansalliset suositukset**	**13**
3	**Tavoitteet**		**15**
4	**Yleiset kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskevat määräykset ja ohjeet**		**16**
	4.1	**Kirjaamista koskevat yleiset periaatteet**	**16**
	4.1.1	***Liiketapahtumien kirjaaminen***	***16***
	4.1.2	***Tilinpäätöserien netottaminen***	***17***
	4.1.3	***Valvottavan tietojärjestelmille asetettavat vaatimukset***	***17***
	4.1.4	***Luovutukset takaisinostosopimuksin ja arvopaperilainaus***	***18***
	4.1.5	***Talletussuojarahasto- ja vakausmaksut***	***19***
	4.2	**Tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden muutokset ja aikaisempien tilikausien virheet**	**19**
	4.2.1	***Siirtyminen sijoituskiinteistöjen käypään arvoon arvostamiseen***	***20***
	4.2.2	***IFRS 9-standardin soveltamisen aloittaminen (Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)***	***20***
	4.3	**Ulkomaanrahan määräiset erät**	**21**
	4.4	**Muita yleisiä määräyksiä ja ohjeita**	**21**
	4.4.1	***Rahoitusleasingsopimukset vuokralleantajan tilinpäätöksessä***	***21***
	4.4.2	***Haltuun otettu omaisuus***	***22***
	4.4.3	***Syndikoidut lainat***	***22***
	4.4.4	***Uuden tuotteen kirjanpitokäsittely***	***22***

4.5 Kirjanpitoaineiston säilyttäminen 22

5 Rahoitusinstrumenttien arvostaminen ja suojauslaskenta 23

5.1 Kansainvälisen tilinpäätösstandardin IFRS 9 soveltaminen 23

5.1.1 Rahoitusinstrumentteihin kuulumattomat erät 24

5.1.2 Tytär- ja omistusyhteysyritysten osakkeet ja osuudet 24

5.2 Rahoitusinstrumenttien määritelmät 25

5.2.1 Rahoitusvarat ja -velat 25

5.2.2 Laiminlyönnin (default) määritelmä (Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018) 26

5.3 EBA:n ohje luottolaitosten luottoriskien hallinnan käytännöistä ja odotettavissa olevien luottotappioiden kirjanpitokäsittelystä *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)* 26

5.4 Dokumentaatiovaatimukset *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)* 26

5.4.1 Luokittelun ja arvostamisen dokumentaatiovaatimukset (Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018) 27

5.4.2 Odotettavissa olevien luottotappioiden dokumentaatiovaatimukset (Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018) 27

5.4.3 Suojauslaskennan dokumentaatiovaatimukset (Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018) 28

6 Käypään arvoon arvostaminen 29

6.1 Käypä arvo arvostuksen perusteena 29

6.2 Käypään arvoon arvostaminen 29

6.2.1 Rahoitusinstrumentit 30

6.2.2 Sijoituskiinteistöt 31

7 Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet 32

7.1 Aineelliset hyödykkeet 32

7.1.1 Sijoituskiinteistöt 32

7.1.2 Omassa käytössä olevat kiinteistöt ja kiinteistöyhteisöjen osakkeet ja osuudet 34

7.2 Aineettomat hyödykkeet 35

7.3 Rahoitusleasingsopimukset vuokralleottajan taseessa 36

8 Toimintakertomus 37

8.1 Lainsäädäntö 37

8.2 Kansalliset suositukset 37

8.3 IFRS-valvottavien toimintakertomus ja tunnusluvut 37

8.4 Toimintakertomuksen laatimisperiaatteet 38

8.4.1 Yhdenmukaisuus tilinpäätöksen kanssa 38

8.4.2 Johdon näkökulma 38
8.4.3 Muut laatimisperiaatteet 39
8.5 Toimintakertomuksen rakenne 39
8.5.1 Selkeys ja asiakokonaisuudet 39
8.5.2 Tietojen esittämispaikka 39
8.6 Liiketoimintaa ja taloudellista asemaa koskevat tiedot 40
8.6.1 Selostus liiketoiminnan kehittymisestä 40
8.6.2 Taloudellista kehitystä kuvaavat sekä osake- ja osuuskohtaiset tunnusluvut 40
8.6.3 Tiedot olennaisista tapahtumista 43
8.6.4 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä 43
8.6.5 Kuvaus riskienhallinnasta 44
8.6.6 Konsernirakenteen muutokset tilikauden aikana 44
8.6.7 Esitys voittoa ja vapaata omaa pääomaa koskeviksi toimenpiteiksi 45
8.6.8 Muut toimintakertomuksessa esitettävät tiedot 45
8.7 Vakavaraisuudesta esitettävät tiedot 45
8.7.1 Taloudellista asemaa koskevien tietojen julkistaminen liittyen vakavaraisuuteen 48
8.7.2 Maakohtainen raportointi 48
8.7.3 Vakavaraisuuden tukemisesta annettavat tiedot 48
8.7.4 Konsolidointiryhmän sisäisen rahoitustukisopimuksen julkistaminen 49
8.8 Osakeyhtiömuotoisen kirjanpitovelvollisen toimintakertomus 49
8.9 Osuuskuntamuotoisen kirjanpitovelvollisen toimintakertomus 49
8.9.1 Talletuspankkien yhteenliittymän toimintakertomus 49
8.10 Rahoitus- ja vakuutusryhmittymän toimintakertomus 49

9 Konsernitilinpäätös 51
9.1 Laatimisvelvollisuus 52
9.2 Konsernitilinpäätöksen laajuus 52
9.3 Rahoitusleasingsopimukset 52
9.3.1 Myynti- ja takaisinvuokraus 53
9.4 Konsernitase ja -tuloslaskelma sekä liitetiedot 53
9.5 Talletuspankkien yhteenliittymän yhdisteltyä tilinpäätöstä koskevat erityismääräykset 53
9.6 Rahoitus- ja vakuutusryhmittymän konsernitilinpäätös 53

10 Taloudelliset katsaukset 55
10.1 Soveltaminen 55
10.2 Taloudellisten katsausten laatiminen 56

10.2.1 Selostusosa 56
10.2.2 Taulukko-osa 57
10.2.3 Osavuosi-/puolivuosijaksokohtainen tulosvertailu 58
10.3 Tilintarkastajien lausunto 58
10.4 Taloudellisen katsauksen julkistaminen 58

11 Taseen ja tuloslaskelman kaavojen täyttäminen 59
11.1 Soveltamisala 59
11.2 Luottolaitoksen tase 59
11.3 Sijoituspalveluyrityksen tase 59
11.4 Tasekaavan täyttäminen 59
11.5 Luottolaitoksen tuloslaskelma 70
11.6 Sijoituspalveluyrityksen tuloslaskelma 70
11.7 Tuloslaskelmakaavan täyttäminen 70
11.8 Luottolaitoksen konsernitase 77
11.9 Sijoituspalveluyrityksen konsernitase 77
11.10 Konsernitasekaavan täyttäminen 77
11.11 Luottolaitoksen konsernituloslaskelma 78
11.12 Sijoituspalveluyrityksen konsernituloslaskelma 78
11.13 Konsernituloslaskelman täyttäminen 78
11.14 Konsernitilinpäätöksen liitetiedot 78

12 Liitetiedot 79
12.1 Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet 79
12.2 Tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot 80
12.3 Tase-eriä koskevia liitetietoja 80
12.3.1 Rahoitusvarojen ryhmät 80
12.3.2 Saamiset luottolaitoksilta 80
12.3.3 Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä 81
12.3.4 Saamistodistukset 81
12.3.5 Luottoriskistä annettavat liitetiedot (Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018) 83
12.3.6 Osakkeet ja osuudet 84
12.3.7 Luokittelun muuttaminen 85
12.3.8 Johdannaissopimukset 85
12.3.9 Suojauslaskennasta esitettävät tiedot 86
12.3.10 Leasingkohteet 86
12.3.11 Aineettomat hyödykkeet 86

12.3.12 Sijoituskiinteistöt 87
12.3.13 Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset tilikauden aikana 87
12.3.14 Muut varat 88
12.3.15 Siirtosaamiset ja maksetut ennakot 88
12.3.16 Laskennalliset verosaamiset ja -velat 88
12.3.17 Luottolaitoksen yleiseen liikkeeseen laskemat velkakirjat 88
12.3.18 Rahoitusvelkojen ryhmät 89
12.3.19 Muut velat 89
12.3.20 Siirtovelat ja saadut ennakot 89
12.3.21 Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla 89
12.3.22 Kriisinratkaisusta annetun lain (1194/2014) mukaiset velat 90
12.3.23 Luottolaitoksen rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteettijakauma 90
12.3.24 Tase-erien erittely koti- ja ulkomaanrahan määräisiin ja samaan konserniin kuuluvilta 90
12.3.25 Arvopaperilainaus 91
12.3.26 Arvopapereiden takaisinostosopimukset 91
12.3.27 Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot ja kirjanpitoarvot sekä käyvän arvon hierarkia 92
12.3.28 Oman pääoman erät 93
12.3.29 Osakepääoma 93
12.3.30 Osakkeita koskevat osakeannit, optio-oikeudet ja vaihtovelkakirjojen liikkeeseenlaskut 93
12.3.31 Suurimmat osakkeenomistajat ja osakkeiden omistuksen jakautuminen 94
12.4 Tuloslaskelman eriä koskevat liitetiedot 94
12.4.1 Korkotuottojen ja -kulujen erittely tase-erittäin 94
12.4.2 Leasingtoiminnan nettotuotot 94
12.4.3 Tuotot oman pääoman ehtoisista sijoituksista 95
12.4.4 Palkkiotuotot ja -kulut 95
12.4.5 Arvopaperikaupan nettotuotot 95
12.4.6 Suojauslaskennan nettotulos 96
12.4.7 Sijoituskiinteistöjen nettotuotot 96
12.4.8 Liiketoiminnan muut tuotot 96
12.4.9 Liiketoiminnan muut kulut 96
12.4.10 Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä 97
12.4.11 Odotettavissa olevat luottotappiot jaksotettuun hankintamenoon kirjatuista rahoitusvaroista, takauksista ja muista taseen ulkopuolisista sitoumuksista, sekä muiden rahoitusvarojen odotettavissa olevat luottotappiot sekä arvonalentumistappiot (Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018) 97

12.4.12 Liiketoiminta-alueita ja maantieteellisiä markkina-alueita koskevat tiedot 98
12.5 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liite-tiedot 99
12.5.1 Annetut vakuudet 99
12.5.2 Eläkevastuut 99
12.5.3 Rahoitusleasing- ja muut vuokravastuut 99
12.5.4 Taseen ulkopuoliset sitoumukset 100
12.5.5 Rahoitusvakuuslain mukaisessa siirrossa vastaanotettu vakuus 100
12.5.6 Välityssaamiset ja -velat 100
12.6 Henkilöstöä ja johtoa koskevat liitetiedot 100
12.6.1 Luottolaitoksen lähipiiriin kuuluvilta olevat laina- ja muut rahoitussaamiset sekä tällaisiin yhteisöihin tehdyt sijoitukset ja näiden puolesta toisen antaman luoton maksamisesta annetut takaukset ja asetetut vakuudet 101

13 Raportointi Finanssivalvonnalle 103
13.1 Taloudellisen informaation raportointi Finanssivalvonnalle 103
13.2 Tilinpäätösasiakirjojen toimittaminen Finanssivalvonnalle 103
13.2.1 Soveltamisala 103
13.2.2 Tilinpäätösasiakirjojen toimittaminen 104
13.3 Tilintarkastajien raporttien jäljennösten toimittaminen Finanssivalvonnalle *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)* 104
13.3.1 Keskeinen säädöstausta 104
13.3.2 Säännönmukainen raportointi 104

14 Kumotut määräykset ja ohjeet 106

15 Liitteet: taseen ja tuloslaskelman kaavat 107
Liite 1: Luottolaitoksen tase 107
Liite 2: Sijoituspalveluyrityksen tase 109
Liite 3: Luottolaitoksen tuloslaskelma 111
Liite 4: Sijoituspalveluyrityksen tuloslaskelma 112
Liite 5: Luottolaitoksen konsernitase 113
Liite 6: Sijoituspalveluyrityksen konsernitase 115
Liite 7: Luottolaitoksen konsernituloslaskelma 117
Liite 8: Sijoituspalveluyrityksen konsernituloslaskelma 118

16 Muutoshistoria 119

1 Soveltamisala ja määritelmät

1.1 Soveltamisala

(1) Näitä määräyksiä ja ohjeita sovelletaan erillistilinpäätöksen, konsernitilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevilta osin seuraaviin Finanssivalvonnasta annetussa laissa (878/2008) tarkoitettuihin valvottaviin:

- luottolaitokset
- sijoituspalveluyritykset
- luottolaitosten omistusyhteisöt
- sijoituspalveluyritysten omistusyhteisöt.

(2) Mikäli edellä kohdassa (1) mainittu valvottava laatii tilinpäätöksensä tai konsernitilinpäätöksensä kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti luottolaitostoiminnasta annetun lain (610/2014) 12 luvun 1 §:n ja kirjanpitolain (1336/1997) 7 a luvun perusteella, sovelletaan näitä määräyksiä ja ohjeita vain toimintakertomuksen laatimiseen luvun 8.3 ”IFRS-valvottavien toimintakertomus” mukaisesti ja taloudelliseen katsaukseen luvun 10.1 ”Soveltaminen” kohtien 4 ja 5 mukaisesti. Mikäli edellä kohdassa (1) mainittu valvottava laatii vain konsernitilinpäätöksensä kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti luottolaitostoiminnasta annetun lain 12 luvun 1 §:n ja kirjanpitolain 7 a luvun perusteella, sovelletaan näitä määräyksiä ja ohjeita valvottavan erillistilinpäätöksen laatimiseen.

(3) Lisäksi näitä määräyksiä ja ohjeita sovelletaan erillistilinpäätöksen, konsernitilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevilta osin rahoituslaitoksiin, jotka luetaan samaan konsolidointiryhmään kuin luottolaitos tai sijoituspalveluyritys.

(4) Näitä määräyksiä ja ohjeita sovelletaan taloudellisen katsauksen laatimista koskevilta osin seuraaviin Finanssivalvonnasta annetussa laissa tarkoitettuihin valvottaviin:

- talletuspankit, lukuun ottamatta talletuspankkien yhteenliittymän jäsenluottolaitoksia
- omistusyhteisöt, jotka ovat talletuspankkien emoyrityksiä
- talletuspankkien yhteenliittymästä annetussa laissa (599/2010) tarkoitetut yhteenliittymien keskusyhteisöt, jotka talletuspankkien yhteenliittymän emoyhtiönä ovat velvollisia laatimaan konsernitilinpäätöksen.

(5) Näitä määräyksiä ja ohjeita sovelletaan toimintakertomuksen ja konsernitilinpäätöksen laatimista koskevilta osin rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa (699/2004) tarkoitettuun ryhmittymän omistusyhteisöön ja talletuspankkien yhteenliittymästä annetussa laissa (599/2010) tarkoitettuun yhteenliittymän keskusyhteisöön.

1.2 Määritelmät

(6) Näissä määräyksissä ja ohjeissa käytetään jäljempänä seuraavia määritelmiä:

(7) Valvottavalla tarkoitetaan näiden määräysten ja ohjeiden luvun 1.1 kohdissa (1), (3) ja (4) mainittuja tahoja.

(8) IFRS-valvottavalla tarkoitetaan niitä valvottavia, jotka laativat tilinpäätöksensä IFRS-säännösten mukaisesti.

(9) IFRS 9:ssä tai sen soveltamisohjeistuksessa käytetty yhteisö-sana on joissakin yhteyksissä korvattu näissä määräyksissä ja ohjeissa sanalla valvottava. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

(10) Luottolaitostoiminnasta annetun lain mukaan tietyt käyvän arvon muutokset on kirjattava omassa pääomassa olevaan käyvän arvon rahastoon. Tämä rahaston nimi on johdonmukaisesti sisällytetty IFRS 9 -standardin vaatimuksiin silloin, kun luottolaitostoiminnasta annettu laki vaatii sen käyttöä. Käyvän arvon rahasto-termiä ja siihen suoraan omaan pääomaan kirjaamista koskevaa menettelyä sovelletaan johdonmukaisesti viitattessa IFRS 9-standardissa muut laajan tuloksen erät-termiin. Tätä termiä sovelletaan yhdenmukaisesti luvun 4.1.1 kohdan (3) ja luvun 5.1 kohdan (2) kanssa. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

2 Säädöstausta ja kansainväliset suositukset

2.1 Lainsäädäntö

(1) Näiden määräysten ja ohjeiden aihepiiriin liittyvät seuraavat säädökset:

- luottolaitostoiminnasta annettu laki (610/2014, jäljempänä myös LLL)
- talletuspankkien yhteenliittymästä annettu laki (599/2010, jäljempänä myös TYL)
- sijoituspalvelulaki (747/2012, jäljempänä myös SipaL)
- valtionvarainministeriön asetus luottolaitoksen ja sijoituspalveluyrityksen tilinpäätöksestä, konsernitilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta (76/2018), jäljempänä myös tilinpäätös- ja toimintakertomusA) *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*
- rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annettu laki (699/2004, jäljempänä myös RavaL)
- valtioneuvoston asetus rahoitus- ja vakuutusryhmittymän konsernitilinpäätöksestä (89/2002)
- valtioneuvoston asetus rahoitus- ja vakuutusryhmittymän vakavaraisuuden laskemisesta (1356/2015, jäljempänä myös RavaA)
- arvopaperimarkkinalaki (746/2012, jäljempänä myös AML)
- valtiovarainministeriön asetus arvopaperin liikkeeseenlaskijan säännöllisestä tiedonantovelvollisuudesta (1020/2012, jäljempänä myös VMA 1020/2012)
- osakeyhtiölaki (624/2006, jäljempänä myös OYL)
- osuuskuntalaki (421/2013, jäljempänä myös OKL)
- osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista annettu laki (423/2013, jäljempänä myös OPL)
- hypoteekkiyhdistyksistä annettu laki (936/1978, jäljempänä myös HypoL)
- säästöpankkilaki (1502/2001, jäljempänä myös SPL)
- sidotusta pitkäaikaissäästämisestä annettu laki (1183/2009, jäljempänä myös PS-laki)
- kirjanpitolaki (1336/1997, jäljempänä myös KPL) LLL 12 luvun 1 §:ssä säädetyiltä osin.
- Finanssivalvonnasta annettu laki (878/2008, jäljempänä myös FivaL)

- Tilintarkastuslaki (1141/2015, jäljempänä myös TTL) *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

2.2 Euroopan unionin asetukset

(2) Näiden määräysten ja ohjeiden aihepiiriin liittyvät seuraavat suoraan sovellettavat Euroopan unionin asetukset:

- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1606/2002 (32002R1606), annettu 19 päivänä heinäkuuta 2002, kansainvälisten tilinpäätösstandardien soveltamisesta; EUVL L243,11.9.2002, s.1-4
- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 575/2013 (32013R0575), annettu 26 päivänä kesäkuuta 2013, luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusvaatimuksista ja asetuksen (EU) N:o 648/2012 muuttamisesta (ETA:n kannalta merkityksellinen teksti); EUVL L 176, 27.6.2013, s. 1-337 [jäljempänä EU:n vakavaraisuusasetus (CRR)].

2.3 Euroopan unionin direktiivit

(3) Näiden määräysten ja ohjeiden aihepiiriin liittyvät seuraavat Euroopan unionin direktiivit:

- Neuvoston direktiivi 86/635/ETY (31986L0635), annettu 8 päivänä joulukuuta 1986, pankkien ja muiden rahoituslaitosten tilinpäätöksestä ja konsolidoidusta tilinpäätöksestä; EYVL L 372, 31.12.1986, s. 1—17
- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/46/EY (32006L0046), annettu 14 päivänä kesäkuuta 2006, yhtiömuodoltaan tietynlaisten yhtiöiden tilinpäätöksistä annetun neuvoston direktiivin 78/660/ETY, konsolidoiduista tilinpäätöksistä annetun neuvoston direktiivin 83/349/ETY, pankkien ja muiden rahoituslaitosten tilinpäätöksestä ja konsolidoidusta tilinpäätöksestä annetun neuvoston direktiivin 86/635/ETY sekä vakuutusyritysten tilinpäätöksistä ja konsolidoiduista tilinpäätöksistä annetun neuvoston direktiivin 91/674/ETY muuttamisesta (ETA:n kannalta merkityksellinen teksti); EUVL L 224, 16.8.2006, s. 1—7
- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/34/EY (32013L0034), annettu 26 päivänä kesäkuuta 2013, tietyntyyppisten yritysten vuositilinpäätöksistä, konsernitilinpäätöksistä ja niihin liittyvistä kertomuksista, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/43/EY muuttamisesta ja neuvoston direktiivien 78/660/ETY ja 83/349/ETY kumoamisesta (ETA:n kannalta merkityksellinen teksti); EUVL L 182, 29.6.2013, s. 19 – 76
- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/95/EU (32014L0095), annettu 22 päivänä lokakuuta 2014, neuvoston direktiivin 2013/34/EU muuttamisesta tietyiltä suurilta yrityksiltä ja konserneilta edellytettävien muiden kuin taloudellisten tietojen ja monimuotoisuutta koskevien tietojen julkistamisen osalta (ETA:n kannalta merkityksellinen teksti); EUVL L 330, 15.11.2014, s. 1 – 9
- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/36/EU (32013L0036), annettu 26 päivänä kesäkuuta 2013, oikeudesta harjoittaa luottolaitostoimintaa ja luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten vakavaraisuusvalvonnasta, direktiivin 2002/87/EY muuttamisesta sekä direktiivien 2006/48/EY ja 2006/49/EY kumoamisesta (ETA:n

kannalta merkityksellinen teksti); EUVL L 176, 27.6.2013, s. 338—436 (jäljempänä CRD IV)

2.4 Finanssivalvonnan määräyksenantovaltuudet

(4) Finanssivalvonnan oikeus antaa velvoittavia määräyksiä tilinpäätöksestä perustuu seuraaviin säännöksiin:

- luottolaitostoiminnasta annetun lain 12 luvun 2 §:n 2 momentti
- sijoituspalvelulain 8 luvun 4 §.

(5) Finanssivalvonnan oikeus antaa velvoittavia määräyksiä kirjanpidosta perustuu seuraavaan säännökseen:

- Finanssivalvonnasta annetun lain 35 §.

(6) Finanssivalvonnan oikeus antaa velvoittavia määräyksiä osavuosikatsauksesta perustuu seuraavaan säännökseen:

- luottolaitostoiminnasta annetun lain 12 luvun 12 §:n 6 momentti.

(7) Finanssivalvonnan oikeus antaa velvottavia määräyksiä tilintarkastajien raporttien jäljennösten toimittamisesta Finanssivalvonnalle perustuu seuraavaan säännökseen:

- Finanssivalvonnasta annetun lain 18 § 2 momentti. (*Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

2.5 Kansainväliset suositukset ja kansalliset suositukset

(8) Näitä määräyksiä ja ohjeita laadittaessa on otettu huomioon seuraavat kansainväliset ja kansalliset suositukset:

- EBA antamat ohjeet luottolaitosten luottoriskien hallinnan käytännöistä ja odotettavissa olevien luottotappioiden kirjanpitokäsittelystä GL/2017/06 *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*
- EBA:n antamat ohjeet maksukyvyttömyyden määritelmän soveltamisesta asetuksen (EU) N:o 575/2013 178 artiklan mukaisesti GL/2016/07 (*Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*
- Komission suositus 2000/408/EY (32000H0408), annettu 23 päivänä kesäkuuta 2000, tietojen julkistamisesta rahoitusinstrumenteista ja muista vastaavista eristä pankkien ja muiden rahoituslaitosten tilinpäätöksestä ja konsolidoidusta tilinpäätöksestä annetun neuvoston direktiivin 86/635/ETY mukaan vaadittavan julkistamisen täydentämiseksi (tiedoksi annettu numerolla K(2000) 1372);(EYVL L 154, 27.6.2000, s. 36—41)
- Komission suositus 2001/453/EY (32001H0453), annettu 30 päivänä toukokuuta 2001, ympäristöasioiden kirjaamisesta, laskennasta ja julkistamisesta yritysten tilinpäätöksissä ja toimintakertomuksissa (tiedoksi annettu numerolla K(2001) 1495); (EYVL L 156, 13.6.2001, s. 33—42)
- Komission tiedonanto 2017/C 215/1, annettu 5.7.2017 Muiden kuin taloudellisten tietojen raportointia koskevat suuntaviivat (muiden kuin taloudellisten tietojen raportointimenetelmä) *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018).*

- Kansainvälisiä tilinpäätösstandardeja antavan tahon (engl. International Accounting Standards Board, lyh.IASB) standardit (engl. International Financial Reporting Standards; jäljempänä IFRS-standardit) sekä kansainvälisten IFRS-tulkintakomitean (engl. IFRS Interpretations Committeen, lyh. IFRS IC) niihin antamat tulkinnat perusteluineen.
- Baselin pankkivalvontakomitean kesäkuussa 2006 julkaisema suositus "Supervisory guidance on the use of fair value option for financial instruments by banks"
- Baselin pankkivalvontakomitean huhtikuussa 2009 julkaisema suositus “Supervisory guidance for assessing banks’ financial instrument fair value practises”.
- ESMA:n 25.9.2015 antama lausunto talletussuojarahastomaksuista ”ESMA opinion on accounting for deposit guarantee scheme”.
- Kirjanpitolautakunnan yleisohje (13.12.2005) ulkomaanrahan määräisten saamisten sekä velkojen ja muiden sitoumusten muuttamisesta euromääräisiksi.
- Kirjanpitolautakunnan yleisohje (30.1.2007) rahoituslaskelman laatimisesta.
- Kirjanpitolautakunnan yleisohje (12.9.2006) toimintakertomuksen laatimisesta.
- Kirjanpitolautakunnan yleisohje (24.10.2006) ympäristöasioiden kirjaamisesta, laskennasta ja esittämisestä tilinpäätöksessä.
- Kirjanpitolautakunnan yleisohje (12.9.2006) laskennallisista veroveloista ja -saamisista.
- Kirjanpitolautakunnan yleisohje (23.3.2017) konsernitilinpäätöksen laatimisesta (*Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*
- Kirjanpitolautakunnan yleisohje (16.10.2007) suunnitelman mukaisista poistoista.
- Kirjanpitolautakunnan lausunto 1972/2017 (7.9.2017) KPL 3a luvun soveltamisesta PIE-yhteisön ei-taloudellisessa raportoinnissa *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

(9) EBA:n ohjeet ja suositukset ovat saatavilla osoitteesta Finanssivalvonta.fi sekä EBA:n internetsivuilla osoitteesta www.eba.europa.eu *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

(10) Osoitteesta www.eba.europa.eu on saatavilla myös EBA:n julkaisemia sääntelyn tulkintoja (Q&A) *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

(11) Edellä mainittuja kirjanpitolautakunnan ohjeita sovelletaan silloin soveltuvin osin, jos niissä ilmenee ristiriitaisuuksia uudistetun, 1.1.2016 voimaan tulleen kirjanpitolain kanssa.

(12) Kun kirjanpitolautakunta päivittää edellä lueteltuja yleisohjeita vastaamaan uudistetun kirjanpitolain (voimaan 1.1.2016) vaatimuksia, astuvat nämä uudistetut yleisohjeet voimaan välittömästi ja korvaavat kohdassa (7) mainitun vastaavan ohjeen.

3 Tavoitteet

(1) Tilinpäätöksen, konsernitilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja taloudellisen katsauksen sisältämä informaatio on keskeisessä asemassa, kun tallettajat ja sijoittajat sekä muut ulkopuoliset käyttäjät arvioivat valvottavan taloudellista asemaa, toiminnan tuloksellisuutta ja toimintaan liittyviä riskejä. Jotta ulkopuolinen taho voi arvioida eri valvottavien rahoituksen terveyttä ja toimintaan liittyviä riskejä, tilinpäätösinformaation tulee olla ymmärrettävää, luotettavaa, merkityksellistä ja vertailukelpoista.

(2) Tilinpäätöstä ja konsernitilinpäätöstä koskevan Finanssivalvonnan määräysten ja ohjeiden tavoitteena on varmistaa, että valvottavan laatima tilinpäätös ja konsernitilinpäätös antavat oikean ja riittävän kuvan yhteisön taloudellisesta asemasta ja toiminnan tuloksellisuudesta. Lisäksi tavoitteena on varmistaa, että tilinpäätöksen laadintaan liittyviä aineellisia ja teknisiä määräyksiä ja ohjeita sovelletaan mahdollisimman yhdenmukaisesti. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

(3) Toimintakertomusta koskevan Finanssivalvonnan sääntelyn tavoitteena on varmistaa, että kaikki määräysten ja ohjeiden soveltamisalaan kuuluvat valvottavat antavat toimintakertomuksessaan tietoa toiminnan kehittymiseen vaikuttavista tärkeistä seikoista, kuten tiedot toiminnan ja taloudellisen aseman kehityksestä.

(4) Taloudellista katsausta koskevan Finanssivalvonnan sääntelyn tavoitteena on varmistaa, että valvottava antaa laatimassaan taloudellisessa katsauksessa oikean ja riittävän kuvan toimintansa tuloksesta ja taloudellisesta asemastaan. Lisäksi sääntelyn tavoitteena on edistää rahoitussektorilla toimivien yhteisöjen taloudellisten katsausten keskinäistä vertailtavuutta.

4 Yleiset kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskevat määräykset ja ohjeet

4.1 Kirjaamista koskevat yleiset periaatteet

4.1.1 Liiketapahtumien kirjaaminen

(1) KPL 2 luvun 1 §:n mukaan kirjanpitovelvollisen on merkittävä kirjanpitoonsa liiketapahtumina menot, tulot, rahoitustapahtumat sekä niiden oikaisu- ja siirtoerät.

(2) FivaL 35 §:ssä säädetään Finanssivalvonnan valtuuksista antaa määräyksiä liiketapahtumien kirjaamisesta poiketen KPL 2 luvun 4-10 §:n säännöksistä.

(3) IFRS 9:n mukaan muiden laajan tuloksen eriin luokitelluista rahoitusvaroista arvonmuutos kirjataan LLL 12 luvun 6 §:n 2 momentin mukaisesti käyvän arvon rahastoon. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

(4) PS-lain 6 §:n 4 momentissa säädetään palveluntarjoajan velvollisuuksista säästövarojen sijoittamisesta muodostuneiden erien suorittamisesta säästämistileille.

(5) Rahoitusvaroihin kuuluva erä tai rahoitusvelka merkitään taseeseen IFRS 9.3.1.1:n mukaisesti. Selvityspäiväkäytännön mukainen osto tai myynti on määritelty IFRS 9 Liitteessä A. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

(6) Kaupantekopäivästä ja selvityspäivästä säädetään kappaleissa IFRS 9.3.1.2 ja IFRS 9.B3.1.3 – B3.1.6:ssa. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

MÄÄRÄYS (kohdat 7-8)

(7) Valvottavan tulee kirjata liiketapahtumat aika- ja asiajärjestykseen viivytyksettä päiväkohtaisesti. Kirjaukset saa tehdä asiajärjestyksessä päiväkohtaisina yhdistelminä.

(8) Valvottavan valitsemaa kaupantekopäivään tai selvityspäivään perustuvaa kirjaamiskäytäntöä on sovellettava johdonmukaisesti.

OHJE (kohta 9)

(9) Finanssivalvonta suosittaa, että valvottava kirjaa aina PS-sijoitussopimuksen mukaan sijoituksista kertyneet varat säästämistilin kautta, vaikka varat sijoitetaan välittömästi uudelleen, jotta sisäinen valvonta ja operatiivisen riskin hallinta ovat paremmin toteutettavissa.

4.1.2 Tilinpäätöserien netottaminen

(10) Tilinpäätöserien erittelemisestä/yhdistelemisestä säädetään tilinpäätös-ja toimintakertomusA 9 §:ssä.

4.1.3 Valvottavan tietojärjestelmille asetettavat vaatimukset

OHJE (kohta 11)

(11) Finanssivalvonta suosittaa, että valvottavan käyttämät kirjanpidon järjestelmät vastaavat valvottavan käyttämien rahoitusinstrumenttien monimuotoisuutta ja kompleksisuutta.

Odotettavissa olevien luottotappioiden ja lopullisten luottotappioiden seuranta *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

(12) Odotettavissa olevien luottotappioiden kirjaamista ja arvostamista käsitellään luvussa 5. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

(13) Takaussopimus on määritelty IFRS 9:n liitteessä A. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

MÄÄRÄYS (kohdat 14 - 19)

(14) Valvottavan on kirjattava odotettavissa oleva luottotappio IFRS 9.4.1.2:n, IFRS 9.4.1.2A:n mukaisista rahoitusvaroista, vuokrasaamisista, luottositoumuksista ja takaussopimuksista. Odotettavissa oleva luottotappio on merkittävä kirjanpitojärjestelmiin vähennyserätilille viipymättä. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

(15) Valvottavan tulee seurata erikseen ostettuja tai alun perin myönnettyjä luottoriskin johdosta arvoltaan alentuneita rahoitusvaroja *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018).*

(16) Valvottavalla tulee olla sellaiset järjestelmät, että se voi saamiskohtaisesti selvittää seuraavat asiat:

- odotettavissa olevien luottotappioiden vaihe *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*
- saamisen maksamaton pääoma (bruttomäärä)
- saamisen bruttomäärän mukaan laskettu korkosaaminen
- saamisesta aikaisempina tilikausina kirjattujen odotettavissa oleva luottotappioiden kokonaismäärä tai jos se kuuluu johonkin ryhmään vaiheessa 1 ja 2, kyseisestä ryhmästä aikaisempina tilikausina kirjattujen odotettavissa olevien luottotappioiden määrä. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*
- tilikauden aikana tehdyt odotettavissa olevien luottotappioiden lisäykset ja peruuttamiset tai jos se kuuluu johonkin ryhmään vaiheessa 1 ja 2, kyseisen ryhmän odotettavissa olevien luottotappioiden lisäykset ja peruuttamiset. (*Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*
- tilikauden aikana lopullisina luottotappioina poistetut saamiset
- saadut suoritukset lopullisina luottotappioina poistetuista saamisista.

(17) Vastaavasti kuin kohdassa 16 valvottavan järjestelmien tulee seurata myös luottositoumuksista ja takaussopimuksista kirjattavien odotettavissa olevien luottotappioiden vaihetta ja niistä aikaisempina tilikausina kirjattujen odotettavissa olevien luottotappioiden kokonaismäärää, odotettavissa olevien luottotappioiden lisäyksiä ja peruuttamisia. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

(18) Valvottavan IFRS 9:n mukaiset takaussopimukset ja muut takaukset sekä muut taseen ulkopuoliset sitoumukset ja niiden muutokset on rekisteröitävä siten, että ne voidaan jatkuvasti selvittää. Rekisterit on säilytettävä vähintään kuusi vuotta sen vuoden lopusta, jonka aikana tilikausi on päättynyt. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

(19) Valvottavan tulee seurata vähennyserätileillä kumuloituneita odotettavissa olevia luottotappiomääriä. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

OHJE (kohta 20)

(20) Kirjanpito tulisi järjestää siten, että tappiota koskevia vähennyseriä olisi vähintään määrä, joka vastaa FINREP-taulukoissa 4.3.1 ja 4.4.1 esitettyjä määriä. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

MÄÄRÄYS (kohdat 21 -23)

(21) Valvottavan on merkittävä odotettavissa oleva luottotappio arvoltaan alentuneesta rahoitusvaroihin kuuluvasta erästä (vaihe 3) kirjanpitojärjestelmiin riippumatta odotettavissa olevasta vakuutuskorvauksesta. Odotettavissa oleva vakuutuskorvaus ja maksu luottojohdannaisesta on merkittävä kirjanpitojärjestelmiin saamiskohtaisesti arvonalentumistappion oikaisuksi siten, että arvonalentumistappion kokonaismäärä ja siihen kohdistettu vähennys voidaan jatkuvasti erikseen selvittää. Odotettavissa oleva vakuutuskorvaus on merkittävä kirjanpitojärjestelmiin edellä sanotulla tavalla, kun vakuutusyhtiölle on tehty vahinkoilmoitus, ja kun vakuutusyhtiö on ilmoittanut vastaanottaneensa vahinkoilmoituksen. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

(22) Mikäli valvottava jatkaa lopullisina luottotappioina kirjattujen saamisten perintää, tällaiset saamiset ja niiden muutokset on rekisteröitävä siten, että ne voidaan jatkuvasti selvittää. Rekisteristä on käytävä myös ilmi päätös perinnän lopettamisesta. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

(23) Saamisen siirto (voi kuulua myös ryhmään) vaiheeseen 2 tai 3 tai siirtäminen takaisin vaiheista 3 (vaiheseen 2 tai 1) ja 2 (vaiheeseen 1) on kirjattava KPL 2 luvun 5§:n mukaiseen tositteeseen perustuen. Valvottavan on kirjattava saamisen siirto (voi kuulua myös ryhmään) sen kirjallisiin toimintaohjeisiin perustuen vaiheeseen 2 tai 3 tai siirtäminen takaisin vaiheesta 3 (vaiheeseen 2 tai 1) ja 2 (vaiheeseen 1) KPL 2 luvun 5 §:n mukaiseen tositteeseen ja KPL 2 luvun 10 §:n säilyttämistä koskeviin vaatimuksiin perustuen. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

4.1.4 Luovutukset takaisinostosopimuksin ja arvopaperilainaus

(24) Takaisinostosopimuksia on kahta tyyppiä: aidot takaisinostosopimukset (velvollisuus ostaa arvopaperi takaisin) sekä epäaidot takaisinostosopimukset (oikeus ostaa arvopaperi takaisin).

(25) Aitoihin takaisinostosopimuksiin ja arvopaperilainauksiin sovelletaan IFRS 9 B3.2.16 a-,b- ja c-kohtia. Epäaitoihin takaisinostosopimuksiin ja arvopaperilainauksiin sovelletaan IFRS 9 B3.2.16 d-kohtaa. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

MÄÄRÄYS (kohta 26)

(26) Lainanantajan ja lainansaajan on pidettävä lainaksi annetuista ja saaduista arvopapereista erillistä rekisteriä, josta käy ilmi lainauksen kohde, lainansaaja tai lainanantaja ja lainaussopimuksen päättymispäivä. Lainansaajan pitämästä rekisteristä tulee lisäksi käydä ilmi lainaksi saatujen arvopapereiden mahdollisen edelleen luovutuksen päivämäärä ja myyntihinta samoin kuin tällaisten arvopapereiden takaisinoston päivämäärä ja ostohinta.

4.1.5 Talletussuojarahasto[1]- ja vakausmaksut

OHJE (kohdat 27 - 28)

(27) Finanssivalvonta suosittaa, että valvottava noudattaa ESMAn 25.9.2015 antamaa lausuntoa talletussuojarahastomaksuista. http://www.esma.europa.eu/system/files/2015-1462_esma_opinion_on_accounting_for_deposit_guarantee_scheme.pdf

(28) Finanssivalvonta suosittaa, että valvottava kirjaa vuosittaisen etukäteen suoritettavan palautuskelvottoman rahamääräisen vakausmaksun EU:n yhteiseen kriisinratkaisurahastoon kerralla kuluksi tilikauden alussa.

4.2 Tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden muutokset ja aikaisempien tilikausien virheet

(29) Tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisessa ja tilinavauksessa noudatetaan KPL 3 luvun 3 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaista johdonmukaisuuden periaatetta.

MÄÄRÄYS (kohdat 30 - 32)

(30) Valvottavan tulee muuttaa tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, jos laki, sen nojalla annettu asetus tai Finanssivalvonnan määräys vaatii muutosta.

(31) Valvottava saa muuttaa tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, jos tilinpäätös muutoksen ansiosta antaa luotettavaa ja entistä merkityksellisempää informaatiota liiketoimien, muiden tapahtumien ja olosuhteiden vaikutuksista yhteisön taloudelliseen asemaan, taloudelliseen tulokseen ja rahavirtoihin.

(32) Tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden muutokset sekä aikaisempia tilikausia koskevien olennaisten virheiden oikaisut tulee tehdä oikaisemalla yksinomaan omaa pääomaa (edellisten tilikausien voitto/tappio) kirjanpitolautakunnan lausunnon 1750/2005 mukaisesti.

[1] *Suomen vanha talletussuojarahasto kattaa suomalaisten talletuspankkien talletussuojamaksut useana tulevana vuonna. Tämän johdosta ohje tulee sovellettavaksi vasta kunnes lisämaksuja tullaan suorittamaan.*

OHJE (kohdat 33 - 34)

(33) Finanssivalvonta suosittaa, että laatimisperiaatteiden muutoksesta johtuvalla oikaisulla oikaistaan tilinpäätöksessä esitettävän vertailuvuoden aloittavan taseen omaa pääomaa. Tällöin myös edellisen tilikauden vertailutiedot olisi oikaistava.

(34) Mikäli olennainen virhe on syntynyt vertailuvuotta aikaisemmin, siitä johtuvalla oikaisulla tulisi oikaista vertailuvuoden aloittavan taseen omaa pääomaa. Tällöin myös edellisen tilikauden vertailutiedot olisi oikaistava.

MÄÄRÄYS (kohdat 35 - 38)

(35) Valvottavan on annettava laatimisperiaatteiden muutoksesta ja aikaisempia tilikausia koskevasta virheistä tietoja tilinpäätöksen liitteissä.

(36) Tiedot on annettava tilinpäätöksen laatimisperiaatteen muutoksesta tai aikaisempia tilikausia koskevan virheen luonteesta ja rahamäärästä.

(37) Näitä tietoja ei tarvitse toistaa myöhempien kausien tilinpäätöksessä.

(38) Liitetiedoissa omassa pääomassa tapahtuvista muutoksista on selkeästi eriteltävä laatimisperiaatteiden muutokset.

4.2.1 Siirtyminen sijoituskiinteistöjen käypään arvoon arvostamiseen

(39) Mikäli valvottava siirtyy arvostamaan sijoituskiinteistönsä käypään arvoon, se on luonteeltaan vapaaehtoinen laatimisperiaatteen muutos. Tällöin valvottavan tavoitteena on tuottaa vähintään yhtä luotettavaa, mutta merkityksellisempää informaatiota kuin aikaisemmin tilinpäätöksissään.

MÄÄRÄYS (kohdat 40 - 41)

(40) Omaan pääomaan on merkittävä aikaisemmilta tilikausilta johtuneet käyvän arvon muutokset sillä tilikaudella, jolloin kirjanpitovelvollinen siirtyy soveltamaan LLL 12 luvun 8 §:ssä tarkoitettua sijoituskiinteistöjen käypään arvoon merkitsemistä. Arvostaminen käypään arvoon tehdään luvun 6.2.3. Sijoituskiinteistöt mukaisesti.

(41) Annettaessa tilinpäätös- ja toimintakertomusA 18 §:n 1 momentin 16 kohdan mukaista liitetietoa oman pääoman voittovarojen muutoksista tilikauden aikana, on erikseen ilmoitettava vaikutus, joka käypään arvoon siirtymisellä on.

4.2.2 IFRS 9-standardin soveltamisen aloittaminen *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

MÄÄRÄYS (42 – 44)

(42) Valvottavan on noudatettava IFRS 9:n 7.2.3-7.2.26 siirtymäsääntöjä ottaen huomioon seuraavat seikat*:*

– IFRS 9:ää ei saa soveltaa eriin, jotka on jo kirjattu pois taseesta

– mikäli rahoitusvaroihin kuuluva erä on IAS 39:n perusteella luokiteltu myytävissä oleviin rahoitusvaroihin, joiden käyvän arvon muutokset on merkitty käyvän arvon rahastoon

i) mikäli rahoitusvaroihin kuuluva erä luokitellaan IFRS 9:n mukaan käypään arvoon tulosvaikutteiseksi, on aloittamisajankohdan käyvän arvon rahastoa vastaavasti oikaistava kirjaamalla kumuloitunut käyvän arvon muutos voittovaroihin.

ii) mikäli rahoitusvaroihin kuuluva erä luokitellaan IFRS 9:n mukaan jaksotettuun hankintamenoon, tulee siihen liittynyt kumuloitunut käypä arvo oikaista sekä käyvän arvon rahastosta että ko. instrumentin kirjanpitoarvosta (vrt. IFRS 9.5.6.5).

(43) Valvottavan tulee antaa siirtymisestä IFRS 7.42I a-, b- ja c-kohtien, IFRS 7.42J a- ja b-kohtien IFRS 7.42L, IFRS 7.42M a- ja b-kohtien sekä IFRS 7.42N – 7.42P mukaiset tiedot.

(44) Mikäli valvottava ei muuta edellistä tilikauttaan IFRS 9.7.2.1 vaatimusten mukaiseksi, on sen annettava edellä kohdassa 43 vaaditut liitetiedot siirtymästä ja sen ei tarvitse oikaista aiempia kausia IFRS 9.7.2.15 perusteella.

OHJE (kohta 45)

(45) Kun IFRS 9:n siirtymäsäännöissä viitataan IAS 8:n *Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet, kirjanpidollisten arvioiden muutokset ja virheet* käsitteeseen ’käytännössä mahdollista’, tulisi valvottavan arvioida asiaa IAS 8.50 – 8.53 perusteella.

4.3 Ulkomaanrahan määräiset erät

(46) Ulkomaanrahan määräisten saamisten, velkojen ja muiden sitoumusten muuttamiseen Suomen rahaksi säädetään KPL 5 luvun 3 §:n 1 momentissa.

MÄÄRÄYS (kohta 47)

(47) Kurssierot, jotka syntyvät muutettaessa ulkomaanrahan määräiset erät euromääräiseksi on merkittävä kauden tuotoiksi tai kuluiksi tuloslaskelmaan.

OHJE (kohta 48)

(48) Finanssivalvonta suosittaa, että valvottava noudattaa soveltuvin osin kirjanpitolautakunnan yleisohjetta (13.12.2005) ulkomaanrahan määräisten saamisten sekä velkojen ja muiden sitoumusten muuttamisesta euromääräisiksi.

4.4 Muita yleisiä määräyksiä ja ohjeita

4.4.1 Rahoitusleasingsopimukset vuokralleantajan tilinpäätöksessä

(49) Vuokralleantaja saa merkitä rahoitusleasingsopimuksella vuokratun hyödykkeen tilinpäätökseensä siten kuin se olisi myyty KPL 5 luvun 5 b §:n mukaisesti.

MÄÄRÄYS (kohta 50)

(50) Kun vuokralleantaja valitsee kirjauksen KPL 5 luvun 5 b §:n mukaisesti, sovelletaan sitä kaikkiin vuokralleantajan rahoitusleasingsopimuksiin.

4.4.2 Haltuun otettu omaisuus

MÄÄRÄYS (kohta 51)

(51) Saamisen vakuutena oleva omaisuus, joka on vakuuden realisoinnin kautta otettu valvottavan haltuun, on merkittävä taseessa siihen omaisuuserien ryhmään, johon se merkittäisiin, jos se olisi itse hankittu. Haltuun otetusta omaisuudesta syntyvät tuotot ja kulut on kirjattava vastaavasti asianomaisiin tuloslaskelmaeriin.

4.4.3 Syndikoidut lainat

(52) TilinpäätösA- ja toimintakertomusA 3 §:n 1 momentin mukaan, jos kirjanpitovelvollinen on osallisena useamman yhdessä myöntämästä luotosta (syndikoitu luotto), taseeseen merkitään ainoastaan määrä, jonka kirjanpitovelvollinen on itse rahoittanut.

MÄÄRÄYS (kohta 53)

(53) Direktiivin 86/635/ETY artiklan 9 kohdan 2 mukaan, jos luottolaitoksen edellä tarkoitetussa syndikoidussa luotossa takaamien varojen määrä ylittää sen osuuden syndikoidusta luotosta, kaikki lisätakuuosuudet on esitettävä taseen ulkopuolisena sitoumuksena.

4.4.4 Uuden tuotteen kirjanpitokäsittely

OHJE (kohdat 54 - 55)

(54) Finanssivalvonta suosittaa, että ennen uuden rahoitusinstrumenttituotteen käyttöönottoa tai uuden toiminnon (esimerkiksi rahoitusinstrumentteihin liittyvän palvelun) aloittamista valvottavalla on johdon ennakkoon hyväksymät riskienhallintamenettelytavat. Erityistä huomiota tulisi kiinnittää toiminnan aloittamiseen sellaisilla tuotteilla, joiden kirjanpidollinen käsittely on valvottavalle uusi.

(55) Finanssivalvonta suosittaa, että uuden tuotteen ja palvelun hyväksymismenettely sisältää kirjanpidon menetelmäkuvauksen sekä selvityksen ulkoisen ja sisäisen laskennan asettamista vaatimuksista.

4.5 Kirjanpitoaineiston säilyttäminen

(56) Luottoasiakirjojen ja vakuuksien säilyttämisestä säädetään Finanssivalvonnan määräyksien ja ohjeiden Luottoriskien hallinta xx/2018 4.3.3. luvussa- seuraavasti: Luottoasiakirjat on säilytettävä vähintään siihen saakka, kun luotto on maksettu takaisin. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

(57) Asiakkaan tuntemistietojen säilyttämisestä säädetään erikseen rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä annetussa laissa.

5 Rahoitusinstrumenttien arvostaminen ja suojauslaskenta

5.1 Kansainvälisen tilinpäätösstandardin IFRS 9 soveltaminen

MÄÄRÄYS (kohdat 1- 6)

(1) Rahoitusinstrumenttien kirjanpito- ja tilinpäätöskäsittelyssä noudatetaan IFRS 9-standardia lukuun ottamatta kappaletta IFRS 9.2.1 (b)-,(c)-, (d)-,(e)-,(f)-, (h)-,(i)-, (j) ja B2.2-, B2.3- ja B2.4-kohtia koska niissä viitataan muihin IFRS-standardeihin, joita ei voida soveltaa kansallisessa lainsäädännössä. (*Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018*)

(2) Valvottavan luokitellessa rahoitusvaroja IFRS 9.4.1.2A ja 4.1.4 mukaisiin luokkiin, tulee muun laajan tuloksen eriin kirjattavat määrät merkitä kansallisen lainsäädännön tilinpäätöksissä käyvän arvon rahastoon. (*Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

(3) IFRS 9.6.5.11-12 sekä IFRS 9.B6.6.9 ja B.6.6.15- kohdissa viitataan rahavirran suojausrahastoon. Tämä erä sisällytetään käyvän arvon rahastoon. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

(4) OYL 12 luvun mukaista pääomalainaa ei saa luokitella jaksotettuun hankintamenoon arvostettavaksi rahoitusvaraksi, koska sen määritelmä ei täytä IFRS 9.4.1.2 mukaista SPPI-testiä. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

(5) Suojauslaskentaan voidaan soveltaa joko IAS 39:n tai IFRS 9:n vaatimuksia. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

(6) IFRS 9:ssä on viitattu useisiin IFRS-standardeihin. Näiden IFRS-standardien sijasta noudatetaan kansallista tilinpäätössääntelyä seuraavasti:*(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

- IFRS 3 *Liiketoimintojen yhdistäminen*, jonka sijasta sovelletaan kirjanpitolakia.
- IFRS 10 *Konsernitilinpäätös, jonka* sijasta noudatetaan kirjanpitolakia, luottolaitoslakia ja näiden määräyksien ja ohjeiden lukua 9.
- IFRS 11 *Yhteisjärjestelyt*, jonka sijasta noudatetaan kirjanpitolakia.
- IFRS 15 *Myyntituotot asiakassopimuksista*, jonka sijasta sovelletaan kirjanpitolakia.
- IAS 1 *Tilinpäätöksen esittäminen* suojauslaskennan osalta (IFRS 9.6.5.11 – 14)ja käypään arvoon tulosvaikutteiseksi kirjattaviksi nimenomaisesti luokiteltujen luottoriskille alttiina olevien kohteiden osalta (IFRS 9.6.7.2), joiden kirjanpidolliset vaikutukset tai niiden

peruutukset tapahtuvat soveltaen LLL 12 luvun 6§:n mukaisen käyvän arvon rahastoa koskevia vaatimuksia.

- IAS 8 *Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet, kirjanpidollisten arvioiden muutokset ja virheet* on käsitelty näiden määräysten ja ohjeiden luvun 4.2 yhteydessä.
- IAS 17 *Vuokrasopimukset,* jonka sijasta noudatetaan erillistilinpäätöksissä kirjanpitolakia ja konsernitilinpäätöksessä näiden määräysten ja ohjeiden lukua 9.
- Mikäli on viitattu IAS 21:n *Valuuttakurssien muutosten vaikutukset* määritelmään, ulkomaiseen yksikköön tehty nettosijoitus tai kirjanpitoarvon valuuttakomponentin IAS 21 mukainen arvostaminen, tarkoitetaan näillä raportoivan yhteisön osuutta ulkomaisen yksikön nettovarallisuudesta tai kirjanpitoarvon valuuttakomponentin arvostamista.
- IAS 24 *Lähipiiriä koskevat tiedot tilinpäätöksessä* lähipiiriä vastaa tilinpäätös- ja toimintakertomusA 22§:n 2 momentin mukainen lähipiiri
- IAS 32 *Rahoitusinstrumentit: esittämistapa*

  - IAS 32.42 sijaan noudatetaan KPL 3 luvun 3§ (8)- kohdan mukaista netottamiskieltoa (IFRS 9.3.2.22)

  - IAS 32:een vieraan- ja oman pääomanluokitteluvaatimusten sijaan sovelletaan kirjanpitolakia.

- Koska IFRS 9:n ja IFRS 4:n soveltamiseen liittyy selkeitä rajapintoja, jossa valvottava on ratkaissut käsittelyn joko rahoitusinstrumenttina tai vakuutussopimuksena, niin IFRS 4:n *Vakuutussopimukset* sijasta noudatetaan kirjanpitolakia, vakuutusyhtiölakia sekä Finanssivalvonnan kirjanpitoa, tilinpäätöstä ja toimintakertomusta koskevia määräyksiä ohjeita 14/2012: Vakuutusyhtiöt, työeläkevakuutusyhtiöt, vakuutusyhdistykset, vakuutusomistusyhteisöt, kolmannen maan vakuutusyhtiöiden sivuliikkeet ja lailla perustetut eläkelaitokset.

5.1.1 Rahoitusinstrumentteihin kuulumattomat erät

(7) IFRS-säännökset eivät tunne asunto-osakeyhtiölain (1599/2009) mukaista asunto-osakeyhtiön osakkeisiin perustuvaa asumisjärjestelyä. Asunto-osakeyhtiölakia sovelletaan myös keskinäisiin kiinteistöosakeyhtiöihin. Rahoitusinstrumentteja eivät ole tilinpäätös- ja toimintakertomusA 2 §:n mukaiset osakkeet.

(8) Kun asunto-osakeyhtiölakia sovelletaan keskinäisiin kiinteistöosakeyhtiöihin, osuudet niissä voivat olla luonteeltaan samantyyppisiä kiinteistöomistuksia kuin osuudet sijoituskiinteistöissä. Niihin sovelletaan tilinpäätöksessä IAS 40 *Sijoituskiinteistöt* siihen sisältyviä kirjaamis- ja arvostusperiaatteita, jotka käyvät ilmi kohdista IAS 40.16 – 56.

5.1.2 Tytär- ja omistusyhteysyritysten osakkeet ja osuudet

MÄÄRÄYS (kohta 9)

(9) Valvottavan on seurattava kirjanpidossaan omana ryhmänä erillistaseeseen merkittyjä sellaisia osakkeita ja osuuksia, jotka tuottavat KPL 1 luvun 5 §:n mukaisen määräysvallan tai 7 §:n mukaisen omistusyhteysyrityksen.

5.2 Rahoitusinstrumenttien[2] määritelmät

(10) Näissä määräyksissä ja ohjeissa noudatetaan IFRS 9:n määritelmien lisäksi myös IAS 32:n määritelmiä, siltä osin kuin jäljempänä kohdissa (12) ja (13) todetaan. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

(11) Rahoitusinstrumentteja ovat saamiset, osakkeet ja osuudet sekä muut taseen vastaaviin merkityt rahoitusvarat ml. johdannaisvarat, taseen vastattaviin merkityt rahoitusvelat kuten johdannaisvelat, takaussopimukset sekä luottositoumukset. Takaussopimuksia on käsitelty näiden määräysten ja ohjeiden luvussa 4.1.3. alakohdassa Odotettavissa olevien luottotappioiden ja lopullisten luottotappioiden seuranta. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

MÄÄRÄYS (kohta 12)

(12) Rahoitusinstrumentti määritellään IAS 32.11:n mukaisesti.

5.2.1 Rahoitusvarat ja -velat

MÄÄRÄYS (kohdat 13 - 14)

(13) Rahoitusvaroihin kuuluva erä määritellään IAS 32.11:n mukaisesti.

(14) Rahoitusvelka on mikä tahansa velka, joka on

- sopimukseen perustuva velvollisuus:
  - luovuttaa käteisvaroja tai muita rahoitusvaroja toiselle yhteisölle; tai
  - vaihtaa rahoitusvaroja tai –velkoja toisen yhteisön kanssa olosuhteissa, jotka mahdollisesti osoittautuvat yhteisölle epäedullisiksi; tai
- sopimus, joka tullaan toteuttamaan tai saatetaan toteuttaa yhteisön omina oman pääoman ehtoisina instrumentteina ja joka on:
  - muu kuin johdannaissopimus, jonka perusteella yhteisö on tai saattaa olla velvollinen luovuttamaan muuttuvan lukumäärän omia oman pääoman ehtoisia instrumenttejaan; tai
  - johdannaissopimus, joka tullaan toteuttamaan tai saatetaan toteuttaa muulla tavalla kuin vaihtamalla kiinteä määrä käteisvaroja tai muita rahoitusvaroja kiinteään lukumäärään yhteisön omia oman pääoman ehtoisisa instrumentteja. (Osa IAS 32.11)

OHJE (kohta 15)

(15) Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien rahoitusvarojen ja -velkojen sisällöllinen IFRS 9 liite A:n määritelmä poikkeaa vakavaraisuuden arvioinnissa käytettävästä EU:n vakavaraisuusasetuksen (CRR) 4 artiklan kohtaan 86 sisältyvästä kaupankäyntivaraston määritelmästä. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

[2] *Näissä määräyksissä ja ohjeissa rahoitusinstrumentti-termi vastaa sisällöllisesti luottolaitoslain rahoitusväline-termiä.*

5.2.2 Laiminlyönnin[3] (default) määritelmä *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

(16) Valvottavan tulee IFRS 9.B5.5.37 mukaan määritellä käyttämänsä laiminlyönnin (default) määritelmä yhdenmukaisesti sisäisessä luottoriskien hallinnassa käytetyn määritelmän kanssa.

(17) Finanssivalvonnan määräyksissä ja ohjeissa 25/2013 Vakavaraisuuden laskenta ja suuret asiakasriskit ohjeistetaan luvussa 5.2.7. kohdissa (19) ja (20) noudattamaan EBA:n ohjetta maksukyvyttömyyden soveltamisesta asetuksen (EU) N:o 575/2013 178 artiklan mukaisesti. EBA:n ohjeessa luvun 5 (39) kohdassa todetaan IFRS 9:n sekä vakavaraisuuden laiminlyönnin luokittelussa huomioon otettavat tekijät.

MÄÄRÄYS kohta (18)

(18) Valvottavan tulee dokumentoida soveltamansa laiminlyönnin määritelmä tilinpäätösraportointia varten.

5.3 EBA:n ohje luottolaitosten luottoriskien hallinnan käytännöistä ja odotettavissa olevien luottotappioiden kirjanpitokäsittelystä *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

(19) Euroopan pankkiviranomainen (EBA) on 20.9.2017 antanut Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1093/2010 artiklan 16 nojalla ”Ohjeet luottolaitosten luottoriskien hallinnan käytännöistä ja odotettavissa olevien luottotappioiden kirjanpitokäsittelystä (EBA/GL/2017/06).

OHJE (Kohta 20)

(20) Finanssivalvonta suosittaa, että valvottavat noudattavat kohdassa (19) tarkoitettua EBA:n ohjetta odotettavissa olevien luottotappioiden kirjanpitokäsittelyssä. Ohje on saatavilla osoitteesta finanssivalvonta.fi.

(21) EBA:n ohje luku 4.3 sisältää ohjeita IFRS 9:ää soveltaville luottolaitoksille.

(22) EBA:n ohjeessa luvussa 4.1.1 on yleisiä säännöksiä suhteellisuus-, olennaisuus- ja symmetriaperiaatteista.

(23) EBA:n ohjeessa luku 4.3.3 käsittelee IFRS 9 käytännön helpotusten käyttöä luottolaitoksissa.

5.4 Dokumentaatiovaatimukset *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

MÄÄRÄYS (kohta 24)

(24) Valvottavan on toimintaperiaatteiden, kirjausohjeiden tai muun dokumentaation avulla osoitettava, kuinka se noudattaa IFRS 9-standardin rahoitusinstrumenttien luokittelun, arvostamisen, odotettavissa olevien luottotappioiden oikea-aikaisen kirjaamisen sekä suojauslaskennan vaatimuksia, sekä täyttää säännösten yhdenmukaisen soveltamisen valvottavan prosesseissa.

---

[3] *Laiminlyönti-termi vastaa vakavaraisuussääntelyssä maksukyvyttömyys-termiä*

5.4.1 Luokittelun ja arvostamisen dokumentaatiovaatimukset *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

MÄÄRÄYS kohta (25)

(25) Valvottavan tulee dokumentoida*:*

- sovelletut liiketoimintamallit rahoitusvarojen hallinnoinnissa
- toimintaohje sovelletuista SPPI-kriteereistä rahoitusvarojen luokittelussa

(26) Valvottava dokumentoi käyttämänsä käyvän arvon option käytön dokumentoidun riskienhallinta- tai sijoitusstrategian mukaisesti salkkuperusteisesti IFRS 9.6.7.1 ja B4.1.36 mukaisesti*.*

5.4.2 Odotettavissa olevien luottotappioiden dokumentaatiovaatimukset *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

MÄÄRÄYS kohta (27)

(27) IFRS 9:n vaatimusten täyttämiseksi luottolaitokset dokumentoivat käytännöt, jotka sisältävät luotettavat menetelmät ja valvontatoimet luottoriskin arvioimiseksi ja määrittämiseksi sen kaikille rahoitusvastuille (ks. IFRS 9.5.5.1). Luottolaitosten arvonalentumismenetelmissä on selkeästi dokumentoitava keskeisten luottoriskin arviointiin ja odotettavissa olevien luottotappioiden mittaamiseen liittyvien termien määritelmät*.*

MÄÄRÄYS (kohta 28)

(28) Valvottavan tulee dokumentoida

- kriteerit, joiden perusteella arvioidaan arvioidaan luottoriskin merkittävä lisääntyminen (siirtyminen vaiheeseen 2)
- kriteerit, joiden perusteella arvioidaan, onko luoton tai saamisen arvo alentunut luottoriskin johdosta (siirtyminen vaiheeseen 3)

(29) EBA:n ohjeen mukaan valvottava dokumentoi myös:

- Tulevaisuuteen suuntautuvan informaation sisältö ja lähteet (kohta 23)
- Keskeisten luottoriskin arviointiin ja odotettavissa olevien luottotappioiden mittaamiseen liittyvien termien määritelmät (kohta 30)
- Odotettavissa olevien luottotappioiden määrittämisen arviointi- ja mittausmenetelmät, perusteet niiden valinnalle sekä muutoksille (kohta 33 d, 33 e ja 33 f, 33 g, n sekä validointimenetelmät kohta 33 o ja 67 c)
- Käytettävien skenaarioiden prosessi, miten odotettavissa olevien luottotappioiden määrittäminen sopeutetaan ulkoisten olosuhteiden muutoksiin, skenaarioiden aikahorisontti (kohta 38)
- Ostettuja tai alun perin myönnettyjä luottoriskin vuoksi arvoltaan alentuneita luottosopimuksia koskevien rahavirta-arvioiden päivitysten dokumentointi (kohta 41 b)
- Yhteisiin luottoriskiominaisuuksiin perustuva vastuiden ryhmittely (kohta 50)
- Väliaikaisten oikaisujen käyttö (kohta 56)

- Kuinka tulevaisuuteen suuntautuvat tiedot mukaan lukien makrotaloudelliset tiedot odotettavissa olevista luottotappioista kuvastuvat arviossa (kohta 62)
- Luottolaitoksen asiantuntemuksen käyttö luoton arvioinnissa (kohta 68)
- Luottolaitoksen prosessit ja järjestelmät (kohdat 139 b ja c)
- Jos luottolaitos käyttää käytännön helpotuksia (practical expedients), selkeät perusteet niiden käytölle (kohta 130)

5.4.3 Suojauslaskennan dokumentaatiovaatimukset *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

(30) Soveltaessaan kirjanpidollista suojauslaskentaa valvottava dokumentoi sen IFRS 9.6.4.1 tai IAS 39.88 mukaisesti. Kun kysymyksessä on suojaussuhteen tasapainoittaminen, noudatetaan IFRS 9.B6.5.21:n dokumentointivaatimuksia. IFRS 9.B6.5.24:n dokumentointivaatimuksia noudatetaan kun suojaussuhde lopetetaan. Nettoposition dokumentoinnista säädetään IFRS 9.B6.6.8:ssa.

6 Käypään arvoon arvostaminen

6.1 Käypä arvo arvostuksen perusteena

(1) Näiden määräysten ja ohjeiden luvun 5 mukaan valvottavan tulee arvostaa tietyt rahoitusinstrumentit käypään arvoon. Lisäksi luvun 7 mukaan valvottava voi arvostaa käypään arvoon muussa kuin omassa käytössä olevan kiinteistöomaisuuden (sijoituskiinteistöt ja sijoituskiinteistöosakkeet ja -osuudet).

MÄÄRÄYS (kohdat 2 - 4)

(2) Rahoitusinstrumenttien arvostaminen käypään arvoon on sopimuskohtaista.

(3) Sijoituskiinteistöjen arvostaminen käypään arvoon on kiinteistökohtaista.

(4) IFRS 13:a *Käyvän arvon määrittäminen* noudatetaan rahoitusinstrumentteihin ja sijoituskiinteistöihin jäljempänä esitetyin rajoituksin, jolloin IFRS 13:ssa viitataan sellaiseen IFRS-standardiin, jota kansallista tilinpäätössääntelyä noudattava ei saa soveltaa. (*Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

6.2 Käypään arvoon arvostaminen

(5) Käypään arvoon arvostamisessa noudatetaan IFRS 13.1 – IFRS 13.5 sekä IFRS 13.9-IFRS 13.26:n mukaisia vaatimuksia. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

(6) Käypään arvoon arvostamista koskevien menetelmien osalta noudatetaan IFRS 13.61 – 66:n ja IFRS 13. B5 – B33:n mukaisia vaatimuksia. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

(7) Käypään arvoon alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä noudatetaan IFRS 13.57 – 60:n ja IFRS 13.B4 mukaisia vaatimuksia. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

(8) Käypään arvoon arvostamisessa tarvittaviin syöttötietoihin noudatetaan IFRS 13.67 – 71:n ja IFRS 13. B34:n mukaisia vaatimuksia.

(9) Käyvän arvon hierarkian (taso 1, taso 2, taso 3) osalta noudatetaan IFRS 13.72 – 90:n ja IFRS 13. B35 – B36:n mukaisia vaatimuksia.

(10) Kun omaisuuserää tai velkaa koskevan toiminnan volyymi tai taso on vähentynyt merkittävästi, noudatetaan IFRS 13.B37- B47 mukaisia vaatimuksia. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

6.2.1 Rahoitusinstrumentit

OHJE (kohta 11)

(11) Finanssivalvonta suosittaa, että yhteisö soveltaa Baselin pankkivalvontakomitean antamaa ohjeistusta ”Supervisory guidance for assessing banks’ financial instrument fair value parctices” (2009) käypään arvoon arvostamisen käytänteistä.Linkki : http://www.bis.org/publ/bcbs153.htm

MÄÄRÄYS (kohta 12)

(12) Valvottavan tulee johdannaisvarojen arvostamisessa ottaa huomioon vastapuolen luottoriskiä koskeva oikaisu (Credit valuation adjustment, CVA) IFRS 13:n mukaisesti. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

(13) Transaktiomenojen sisällyttämistä rahoitusinstrumentin käypään arvoon on käsitelty IFRS 9 liitteessä A ”Transaktiomenot”-määritelmässä sekä IFRS 9.B5.4.8:ssa ja IFRS 9.B5.4.2:ssa. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

6.2.1.1 Rahoitusvelat

(14) Rahoitusvelkoja arvostetaan käypään arvoon vain kahdessa seuraavassa tapauksessa:

- Kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviin velkoihin
- Nimenomaisesti alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokiteltaviin rahoitusvelkoihin.

(15) Nimenomaisesti alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokiteltaviin rahoitusvelkoihin tulee valvottavan soveltaa velkojen käypään arvoon arvostamisessa IFRS 13.34 – 47:n vaatimuksia.

MÄÄRÄYS (kohta 16)

(16) Valvottavan tulee johdannaisvelkojen arvostamisessa ottaa huomioon omaa luottoriskiä koskeva oikaisu (Debit valuation adjustment, DVA) IFRS 13.n mukaisesti. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

6.2.1.2 Rahoitusvarojen ja -velkojen markkina- ja luottoriskipositiot - poikkeus käypään arvoon arvostamiseen

OHJE (kohta 17)

(17) Finanssivalvonta suosittaa, että valvottava soveltaa IFRS 13.48 – 56:n sallimaa poikkeusta käypään arvoon arvostamisessa seuraavin selvennyksin ja poikkeuksin. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

- IFRS 13.49 b):n mukaisella raportoinnilla johtoon kuuluville avainhenkilöille tarkoitetaan IAS 24:ssä Lähipiiriä koskevat tiedot tilinpäätöksessä mukaisia johtoon kuuluvia avainhenkilöitä, mikä on sama, johon tilinpäätös- ja toimintakertomusA 22 §:n 2 momentin Lähipiiriliiketoimet viittaa.

- IFRS 13.51 viittaa IAS 8:aan Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet, kirjanpidollisten arvioiden muutokset ja virheet, jonka sijaan valvottava noudattaa tilinpäätös- ja toimintakertomusA 14 §:n Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet 1 momentin kohtaa 1.

6.2.2 Sijoituskiinteistöt

(18) Sijoituskiinteistöjen käypään arvoon arvostamisessa sovelletaan IFRS 13.27- 33:n ja IFRS13. B3:n ja B5-B30:n mukaisia vaatimuksia.

7 Aineelliset ja aineettomat hyödykkeet

7.1 Aineelliset hyödykkeet

(1) Taseessa aineellisina hyödykkeinä käsitellään kiinteistöjä ja kiinteistöyhtiöiden osakkeita ja osuuksia. Ne voivat olla valvottavan omistuksessa joko sijoituskiinteistöinä tai omassa käytössä olevina kiinteistöinä.

7.1.1 Sijoituskiinteistöt

(2) Sijoituskiinteistöllä tarkoitetaan IAS 40.5:ssä määriteltyä kiinteistöä.

(3) Sijoituskiinteistöksi määriteltäessä sovelletaan IAS 40.10 -14 ja IAS 40.15 -kohtia.

MÄÄRÄYS (kohdat 4 - 5)

(4) Kiinteistöyhtiöiden (asunto-osakeyhtiölain (1599/2009) 1 luvun 2 §:ssä tarkoitettujen osakeyhtiöiden) osakkeita ja osuuksia tulee käsitellä aineellisina hyödykkeinä. Muita kuin omassa käytössä olevia kiinteistöyhteisöjen osakkeita ja osuuksia nimitetään sijoituskiinteistöiksi.

(5) Muiden kiinteistöyhtiöiden kuin asunto-osakeyhtiölain 1 luvun 2 §:ssä tarkoitettujen osakeyhtiöiden osakkeita ja osuuksia tulee käsitellä tase-erässä aineelliset hyödykkeet jaoteltuna tasekaavan ala-eriin sen mukaisesti, missä käytössä kiinteistöt ja kiinteistöyhtiöiden osakkeet ja osuudet ovat.

OHJE (kohta 6)

(6) IAS 40.8:ssa on esimerkkejä sijoituskiinteistöistä ja IAS 40.9:ssä esimerkkejä kiinteistöistä, jotka eivät ole sijoituskiinteistöjä.

Alkuperäinen arvostaminen

(7) Silloin, kun hankittu sijoituskiinteistö päätetään hankintahetkellä arvostaa käypään arvoon, arvostetaan se alun perin hankintamenoon IAS 40.20:n mukaisesti. Kun jo taseessa oleva sijoituskiinteistö päätetään arvostaa käypään arvoon, on se arvostettu alun perin KPL 4 luvun 5 §:n 1, 2 ja 3 momentin mukaiseen hankintamenoon.

Myöhempi arvostaminen

Käypään arvoon arvostaminen

(8) Käypään arvoon arvostaminen tehdään näiden määräysten ja ohjeiden luvun 6.2.2 mukaisesti.

(9) Käypään arvoon arvostamisessa sovelletaan IAS 40.33 - 34 ja 36 - 55 -kohtia, kuitenkin niin, että

- kappaleessa 52 viitatun IAS 37:n sijasta noudatetaan KPL 5 luvun 14 §:ä
- kappaleissa 53A ja 54 viitatun IAS 16:n sijasta noudatetaan KPL 4 luvun 5 §:n mukaista hankintamenoa ja KPL 5 luvun 5 §:n mukaisia poistoja.

(10) Käyvän arvon muutokset kirjataan LLL 12 luvun 8 §:n mukaisesti.

OHJE (kohta 11)

(11) Finanssivalvonta suosittaa, että käyvän arvon määrittämisessä käytetään ulkopuolisia arvioita erityisesti epävarmojen ja muuttuvien markkinaolosuhteiden vallitessa.

MÄÄRÄYS (kohta 12)

(12) Ulkopuolisen arvioijan tulee olla riippumaton, tunnustettu ja ammatillisesti pätevä arvioija, jolla on viimeaikaista kokemusta sijainniltaan ja tyypiltään vastaavanlaisista kiinteistöistä kuin arvioitavana oleva sijoituskiinteistö.

OHJE (kohta 13)

(13) Finanssivalvonta suosittaa, että riippumatta siitä, suorittaako sijoituskiinteistöjen käypään arvoon arvostamisen valvottava itse vai ulkopuolinen arvioija, sijoituskiinteistöjen käypään arvoon arvostamisessa huomioidaan kansainväliset arvonmääritysstandardit (International Valuation Standards IVS), jotka on julkaissut kansainvälinen arvonmääritysstandardeja antava komitea (International Valuation Standards Committee IVSC). Linkki: https://www.ivsc.org/standards/international-valuation-standards

MÄÄRÄYS (kohta 14)

(14) Valvottavan on dokumentoitava käyttämänsä käyvän arvon laskentamalli. Käypään arvoon arvostamiseen on sovellettava näiden määräysten ja ohjeiden lukua 6.2.2.

Hankintamenoon arvostaminen

(15) Useana tilikautena tuloa tuottavan sijoituskiinteistön hankintamenon jaksottamisesta säädetään KPL 5 luvun 5 §:ssä.

MÄÄRÄYS (kohdat 16 - 17)

(16) Jos valvottava valitsee sijoituskiinteistön arvostamisen hankintamenoon, sen on arvostettava kaikki sijoituskiinteistöt hankintamenoon.

(17) Vaikka valvottava soveltaa hankintamenoon arvostamista on sen kuitenkin tilinpäätöksessään ilmoitettava sijoituskiinteistöomaisuutensa käypä arvo IAS 40.79 (e) -kohdan mukaisesti.

OHJE (kohta 18)

(18) Finanssivalvonta suosittaa, että valvottava noudattaa kirjanpitolautakunnan yleisohjetta (16.10.2007) suunnitelman mukaisista poistoista.

Arvon alentuminen

(19) Arvonalentuminen kirjataan KPL 5 luvun 13 §:n mukaisesti.

MÄÄRÄYS (kohta 20)

(20) Jos valvottava arvostaa sijoituskiinteistöt hankintamenoon, sen on jokaisen tilinpäätöksen laatimisen yhteydessä arvioitava, onko mitään viitteitä siitä, että jonkin sijoituskiinteistön arvo on alentunut. Viitteitä arvon alentumisesta ovat merkittävä markkina-arvon alentuminen, todisteet epäkuranttiudesta tai fyysisestä vahingoittumisesta.

Arvonkorotus

(21) Hankintamenoon arvostettuun sijoituskiinteistöön voidaan tehdä KPL 5 luvun 17 §:ssä tarkoitettu arvonkorotus.

MÄÄRÄYS (kohta 22)

(22) Arvioidessaan luovutushintaa ja arvonkorotuksen määrää valvottavan tulee noudattaa johdonmukaisuutta ja varovaisuutta. Arvonkorotuksen perusteet ja luovutushinnan arvioinnissa käytetty laskentamalli tulee dokumentoida riippumatta siitä, suorittaako arvioinnin valvottava itse vai suorittaako sen riippumaton, tunnustettu ja ammatillisesti pätevä arvioija.

OHJE (kohta 23)

(23) Finanssivalvonta suosittaa, että arvonkorotuksen määrää arvioitaessa otetaan huomioon kansainväliset arvonmääritysstandardit (International Valuation Standards IVS), jotka on julkaissut kansainvälinen arvonmääritysstandardeja antava komitea (International Valuation Standards Committee IVSC).

Kirjaaminen pois taseesta

MÄÄRÄYS (kohta 24)

(24) Sijoituskiinteistön taseesta pois kirjaaminen tehdään IAS 40.66:n ja IAS 40.69:n mukaisesti, kuitenkin niin, että kappaleeseen 69 sisältyvän viittauksen IAS 17:n mukaisten myynti- ja takaisinvuokraustapausten kirjaamisvaatimusten sijasta voidaan noudattaa kansallista yleisesti hyväksyttyä käytäntöä.

7.1.2 Omassa käytössä olevat kiinteistöt ja kiinteistöyhteisöjen osakkeet ja osuudet

Alkuperäinen arvostaminen

(25) Omassa käytössä olevat kiinteistöt arvostetaan KPL 4 luvun 5 §:n 1, 2 ja 3 momentin mukaiseen hankintamenoon.

Myöhempi arvostaminen

(26) Omassa käytössä olevat kiinteistöt arvostetaan suunnitelman mukaisilla poistoilla ja arvonalennustappioilla vähennettyyn hankintamenoon.

(27) Useana tilikautena tuloa tuottavan kiinteistön hankintamenon jaksottamisesta säädetään KPL 5 luvun 5 §:ssä.

OHJE (kohta 28)

(28) Finanssivalvonta suosittaa, että valvottava noudattaa kirjanpitolautakunnan yleisohjetta (16.10.2007) suunnitelman mukaisista poistoista.

Arvon alentuminen

(29) Arvon alentuminen tehdään KPL 5 luvun 13 §:n mukaisesti.

MÄÄRÄYS (kohta 30)

(30) Hankintamenoon arvostettujen omassa käytössä olevien kiinteistöjen osalta on arvioitava jokaisen tilinpäätöksen yhteydessä, onko mitään viitteitä siitä, että jonkin kiinteistön arvo on alentunut. Viitteitä arvon alentumisesta ovat merkittävä markkina-arvon alentuminen, todisteet epäkuranttiudesta tai fyysisestä vahingoittumisesta.

Arvonkorotus

(31) Valvottava voi tehdä omassa käytössä olevaan kiinteistöön KPL 5 luvun 17 §:ssä tarkoitetun arvonkorotuksen.

(32) Edellytykset arvonkorotuksen tekoon ja siihen liittyvä ohjeistus on lueteltu tämän luvun kohdissa (21) – (23).

Kirjaaminen pois taseesta

MÄÄRÄYS (kohdat 33 - 34)

(33) Kiinteistö on kirjattava pois taseesta, kun se luovutetaan tai kun kiinteistö poistetaan käytöstä pysyvästi eikä sen luovuttamisesta ole odotettavissa vastaista taloudellista hyötyä.

(34) Jos omaisuuserästä, johon on tehty arvonkorotus, luovutaan, tulee arvonkorotus peruuttaa ennen kuin lasketaan luovutuksesta syntyvää voittoa tai tappiota.

7.2 Aineettomat hyödykkeet

(35) Aineettomaan omaisuuteen kuuluvien oikeuksien hankintamenon jaksottamisesta säädetään KPL 5 luvun 5 a §:ssä

(36) Tutkimus- ja kehittämismenojen ja muiden pitkävaikutteisten menojen jaksottamisesta säädetään KPL 5 luvun 8 §:ssä ja 11 §:ssä.

(37) Liikearvon hankintamenon jaksottamisesta säädetään KPL 5 luvun 9 §:ssä.

MÄÄRÄYS (kohta 38)

(38) Kun vastikkeellisesti hankittujen tietokoneohjelmistojen ja lisenssien hankintamenot aktivoidaan, ne on kirjattava aineettomien hyödykkeiden ryhmään. Jos ohjelmistojen hankintamenot sisältyvät hankitun laitteen hankintamenoon, saadaan ne olennaisuuden periaate huomioon ottaen kirjata kokonaisuudessaan aineellisten hyödykkeiden ryhmään.

7.3 Rahoitusleasingsopimukset vuokralleottajan taseessa

(39) Vuokralleottaja saa merkitä rahoitusleasingsopimuksella vuokraamansa hyödykkeen tilinpäätökseensä siten kuin se olisi ostettu kirjanpitolain 5 luvun 5 b §:n mukaisesti.

MÄÄRÄYS (kohta 40)

(40) Kun vuokralleottaja valitsee kirjanpitolain 5 luvun 5 b §:n mukaisen kirjaamisen, on tätä käytäntöä sovellettava kaikkiin vuokralle ottajan rahoitusleasingsopimuksiin.

8 Toimintakertomus

8.1 Lainsäädäntö

(1) Toimintakertomuksessa annettavista tiedoista säädetään LLL12 luvun 5 §:ssä, 10 luvun 1-3 §:ssä, 10 luvun 12 §:n 4 momentissa,12 luvun 6 §:n 4 momentissa ja 12 luvun 10 §:n 3 momentissa sekä tilinpäätös- ja toimintakertomusA 11 §:ssä ja 12 §:ssä. Muilta osin toimintakertomus laaditaan noudattaen KPL:n säännöksiä siten, kuin LLL:ssa säädetään.

(2) Lisäksi noudatetaan seuraavia säädöksiä:

- Osakeyhtiömuotoiset valvottavat laativat toimintakertomuksen noudattaen OYL:n säännöksiä siten, kuin LLL:ssa säädetään.
- Osuuskuntamuotoiset valvottavat laativat toimintakertomuksen noudattaen OKL:n säännöksiä siten, kuin LLL:ssa säädetään.
- Säästöpankkimuotoiset valvottavat laativat toimintakertomuksen SPL 130 a §:n mukaan.
- Hypoteekkiyhdistykset laativat toimintakertomuksen HypoL 20 a §:n mukaan.

8.2 Kansalliset suositukset

(3) Lisäksi toimintakertomus laaditaan kirjanpitolautakunnan 12.9.2006 toimintakertomuksen laatimisesta antaman yleisohjeen lukujen 2.11 (henkilöstö) ja 2.12 (ympäristötekijät) mukaisesti, jos tällaiset tiedot ovat merkityksellisiä valvottavan liiketoiminnan kannalta. Yleisen edun kannalta merkittävä suuri yhteisö soveltaa kuitenkin KPL 3a-lukua, joka koskee selvitystä muista kuin taloudellisista tiedoista. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

8.3 IFRS-valvottavien toimintakertomus ja tunnusluvut

(4) Jos valvottavan osakkeet, osakkeisiin oikeuttavat arvopaperit tai näihin rinnastettavat arvopaperit ovat säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena, valvottava laatii toimintakertomuksensa AML 7 luvun 6 §:n ja VMA:n (1020/2012) 2 luvun säännösten mukaisesti.

OHJE (kohta 5)

(5) Vaihtoehtoisten tunnuslukujen esittämisestä IFRS-tilinpäätöksessä on ESMA antanut niitä koskevan ohjeen (https://www.esma.europa.eu/databases-library/esma-library?date_from=2015-10-04&date_to=2015-10-04), jonka Finanssivalvonta on ilmoitta-

nut ottavansa osaksi valvontakäytäntöjään ja seuraavan sitä, noudattavatko liikkeeseenlaskijat ohjetta. Ohje on astunut voimaan 3.7.2016. Lisäksi valvottavan tulisi esittää tunnuslukuja näiden määräysten ja ohjeiden luvun 8.6.2 kohdan 34 mukaisesti.

(6) ESMA on julkaissut vaihtoehtoisiin tunnuslukuihin liittyviä kysymyksiä ja vastauksia (Questions and answers ESMA Guidelines on Alternative Performance Measures (APMs)) linkki: ESMAn_QetA_vaihtoehtoiset tunnusluvut. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

(7) Jos valvottavan joukkovelkakirja, muu velkasitoumus tai muu arvopaperi (esim. warrantti) on säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena ja jos valvottavan säännöllisen tiedonantovelvollisuuden kotivaltio on AML 7 luvun 3 §:n nojalla Suomi, valvottava laatii toimintakertomuksensa AML 7 luvun 6 §:n ja VMA:n (1020/2012) 3 luvun säännösten mukaisesti.

8.4 Toimintakertomuksen laatimisperiaatteet

8.4.1 Yhdenmukaisuus tilinpäätöksen kanssa

(8) Toimintakertomuksessa on LLL 12 luvun 5 §:n mukaan annettava oikean kuvan antava selostus kirjanpitovelvollisen toiminnan kehittymistä koskevista tärkeistä seikoista. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

(9) TTL 3 luvun 5 §:n perusteella toimintakertomuksen tietojen tulee olla yhdenmukaisia tilinpäätöksen tietojen kanssa. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

OHJE (kohta 10)

(10) Finanssivalvonta suosittaa, että toimintakertomuksessa käytetään samoja käsitteitä ja samaa terminologiaa kuin tilinpäätöksessä.

8.4.2 Johdon näkökulma

OHJE (kohta 11 - 14)

(11) Finanssivalvonta suosittaa, että toimintakertomus kuvastaa sen allekirjoittajien eli hallituksen ja toimitusjohtajan näkemystä valvottavan liiketoiminnasta ja sen kehityksestä.

(12) Toimintakertomuksen lähtökohtana ovat ne oletukset ja arviot, joihin valvottavan strategia, taloudelliset tavoitteet ja liiketoiminnan johtaminen perustuvat. Finanssivalvonta suosittaa, että toimintakertomus kuvastaa myös valvottavan näkemystä liiketoimintansa kehittymisestä suhteessa toimialan kehitykseen ja sen muutoksiin.

(13) Toimintakertomuksessa kuvataan yleensä päättynyttä tilikautta ja sen tapahtumia. Usein on kuitenkin tarpeen esittää näkemyksiä tekijöistä, jotka vaikuttavat valvottavan liiketoimintaan tulevaisuudessa, jotta lukijalla on mahdollisuus ymmärtää valvottavan tilikausia jatkumona ja arvioida liiketoiminnan kehitystä ja sen suuntia pidemmältä aikaväliltä.

(14) Finanssivalvonta suosittaa toimintakertomuksen laatimista siten, että siinä esitettyjen tietojen perusteella on mahdollista arvioida tilikauden tapahtumien merkitystä liiketoiminnan tulevan kehityksen kannalta.

8.4.3 Muut laatimisperiaatteet

(15) KPL 3 ja 3a luvuissa ja tilinpäätös- ja toimintakertomusA 11 §:ssä säädetään muista laatimisperiaatteista. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

(16) Emoyhtiön toimintakertomuksesta säädetään LLL 12 luvun 10 §:n 3 momentissa.

OHJE (kohta 17)

(17) Finanssivalvonta suosittaa, että konsernin emoyrityksenä toimivan valvottavan toimintakertomuksessa painopiste on emoyritystä koskevien tietojen sijasta seikoissa, jotka ovat merkityksellisiä konsernin näkökulmasta.

8.5 Toimintakertomuksen rakenne

8.5.1 Selkeys ja asiakokonaisuudet

OHJE (kohdat 18 - 20)

(18) Finanssivalvonta suosittaa toimintakertomuksen laatimista siten, että se on rakenteeltaan selkeä ja ymmärrettävä. Toimintakertomus tulisi yksilöidä ja erottaa selkeästi muusta samassa yhteydessä esitettävästä taloudellisesta asiakirjasta.

(19) Valvottavan johto määrittelee toimintakertomuksen tarkemman esittämistavan. Toimintakertomuksen muotoon ja sisältöön sekä toimintakertomuksessa esitettäviin asioihin heijastuvat liiketoiminnan luonne, laajuus ja monimuotoisuus, valittu strategia ja liiketoimintaympäristön tapahtumat.

(20) Finanssivalvonta suosittaa, että toimintakertomuksen sisältämät asiat ryhmitellään asiakokonaisuuksiin ymmärrettävyyden ja johdonmukaisuuden edistämiseksi. Esimerkiksi taloudellista asemaa ja tulosta koskevat tiedot sekä keskeisimmät tunnusluvut voidaan antaa yhtenä kokonaisuutena riippumatta siitä, mihin normiin niiden esittäminen perustuu.

8.5.2 Tietojen esittämispaikka

OHJE (kohdat 21 - 23)

(21) Valvottavan laatiessa kansalliseen tilinpäätösnormistoon perustuvaa tilinpäätöstä Finanssivalvonta suosittaa, että tilinpäätös sisältää kaikki oikeaan ja riittävään kuvaan vaikuttavat tiedot eli että tilinpäätös yksin antaa oikean ja riitävän kuvan. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

(22) Jos toimintakertomuksessa esitettäväksi säädettyjä tietoja esitetään tilinpäätöksessä, Finanssivalvonta suosittaa, että toimintakertomuksessa voidaan viitata näiltä osin tilinpäätöksessä esitettyihin tietoihin. Toimintakertomuksessa ei kuitenkaan voida jättää esittämättä sellaisia tietoja, jotka vaarantaisivat vaatimuksen täyttymisen oikean kuvan antavasta selostuksesta.*(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

(23) Finanssivalvonta suosittaa, että toimintakertomuksessa viitataan tilinpäätöksessä esitettyyn tietoon, jos viittaus on ymmärrettävyyden ja selkeyden takia tarpeellinen.

8.6 Liiketoimintaa ja taloudellista asemaa koskevat tiedot

(24) Toimintakertomuksessa esitetään LLL:ssa edellytettyjen tietojen lisäksi näiden määräysten ja ohjeiden luvuissa 8.6.1–8.6.8 mainitut liiketoimintaa ja taloudellista asemaa koskevat tiedot.

8.6.1 Selostus liiketoiminnan kehittymisestä

(25) Toimintakertomuksessa esitettävästä selostuksesta liiketoiminnan kehittymisestä säädetään tilinpäätös- ja toimintakertomusA 11 §:n 1 momentin 1 kohdassa ja 4 momentissa.

8.6.2 Taloudellista kehitystä kuvaavat sekä osake- ja osuuskohtaiset tunnusluvut

(26) Taloudellista asemaa koskevien tietojen julkistamisesta säädetään LLL 10 luvun 12 §:ssä ja tilinpäätös- ja toimintakertomusA 11 §:n 5 ja 6 momentissa.

(27) LLL 10 luvun 12 §:n 4 momentin mukaan luottolaitoksen on ilmoitettava toimintakertomuksessaan taseen tuottosuhde.

OHJE (kohdat 28 - 31)

(28) Jos valvottava ei ole toiminut kolmea täyttä tilikautta, voidaan tunnusluvut esittää toiminta-ajalta.

(29) Finanssivalvonta suosittaa, että toimintakertomuksessa esitetään tunnuslukujen laskentakaavat ja laskentaperusteet. Jos valvottava laatii konsernitilinpäätöksen, tunnusluvut mukaan lukien keskeiset tuloslaskelma- ja tase-erät, tulisi antaa konsernin tietoina. Tunnusluvut esitetään miljoonan euron tarkkuudella ja prosenttimääräiset tiedot sekä suhdeluvut desimaalin tarkkuudella. Tunnusluvun saama arvo tulisi ilmoittaa myös siinä tapauksessa, että se on negatiivinen.

(30) Finanssivalvonta suosittaa, että tunnuslukutaulukossa esitettävät tiedot ovat mahdollisimman vertailukelpoisia keskenään. Tästä syystä vertailuvuoden tunnusluvut tulisi aina oikaista viimeisenä tilikautena sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden mukaisiksi. Valvottavat, jotka laativat tilinpäätöksen tai konsernitilinpäätöksen IFRS-säännösten mukaisesti, voivat ilmoittaa standardien mukaan lasketut tunnusluvut vain standardien soveltamisajalta täydentäen niitä soveltamisaikaa edeltävien vuosien osalta kansallisten säännösten mukaan lasketuilla tunnusluvuilla. Tunnuslukuja esitettäessä tulisi selvästi käydä ilmi, mitä raportointinormistoa kullakin tilikaudella on sovellettu.

(31) Finanssivalvonta suosittaa, että taloudellista kehitystä kuvaavina tunnuslukuina ja keskeisinä tuloslaskelma- ja tase-erinä annetaan vähintään seuraavat kohdissa 1–5 luetellut tunnusluvut. Alla olevissa laskentakaavoissa tuloslaskelma- ja tase-eristä on käytetty tilinpäätös- ja toimintakertomusA:n mukaisia nimikkeitä. IFRS-tilinpäätöksen laativan valvottavan tulisi laskea tunnusluvut vastaavia osatekijöitä käyttäen, vaikka tuloslaskelma- ja tase-eristä on mahdollisesti käytetty eri nimikkeitä. Tunnuslukujen tulisi olla johdettavissa suoraan tuloslaskelma- ja tase-eristä sekä niihin liittyvistä liitetietoerittelyistä.

1) Keskeiset tuloslaskelma- ja tase-erät

Toimintakertomuksessa tulisi esittää keskeisiä tuloslaskelma- ja tase-eriä, jotka ovat merkityksellisiä toimialalle, ja jotka kuvaavat valvottavan toimintaa, kannattavuutta ja taloudellista asemaa. Valvottava päättää, mitä tuloslaskelma- ja tase-eriä se pitää edellä mainitut kriteerit täyttävinä, omaa taloudellista kehitystään kuvaavina tunnuslukuina.

Mikäli sijoituspalveluyritys valitsee esitettäväksi liikevaihdon keskeisenä tuloslaskelma-eränä, saadaan luku suoraan tuloslaskelman erästä "Sijoituspalvelutoiminnan tuotot".

2) Oman pääoman tuotto prosentteina (ROE)

Liikevoitto/-tappio - Tuloverot x 100

Oma pääoma ja vähemmistön osuus + Tilinpäätössiirtojen

kertymä laskennallisella verovelalla vähennettynä (vuoden alun ja lopun keskiarvo)

Taseen tuottosuhde voidaan esittää alla olevan kaavan 3) mukaisesti:

3) Koko pääoman tuotto prosentteina (ROA)

Liikevoitto/-tappio - Tuloverot x 100

Taseen loppusumma keskimäärin (vuoden alun ja lopun keskiarvo)

4) Omavaraisuusaste prosentteina

Oma pääoma ja vähemmistön osuus + Tilinpäätössiirtojen

kertymä laskennallisella verovelalla vähennettynä x 100

Taseen loppusumma

Tunnusluvun jaettava ja jakaja lasketaan tilinpäätöspäivän arvojen perusteella.

5) Kulu-tuottosuhde (ennen poistoja ja arvonalentumisia konserniliikearvosta)

Valvottavan, joka laatii tuloslaskelman tilinpäätös- ja toimintakertomus A:n liitteen numero 1 mukaan, tulee laskea suhdeluku seuraavasti:

Hallintokulut + Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä + Liiketoiminnan muut kulut

Korkokate + Tuotot oman pääoman ehtoisista sijoituksista + Nettopalkkiotuotot + Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot + Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot + Suojauslaskennan nettotulos + Sijoituskiinteistöjen nettotuotot + Liiketoiminnan muut tuotot + Osuus osakkuusyritysten tuloksista (netto)

Valvottavan, joka laatii tuloslaskelman tilinpäätös- ja toimintakertomusA:n liitteen numero 2 mukaan, tulee laskea suhdeluku seuraavasti:

Palkkiokulut + Korkokulut + Hallintokulut + Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä + Liiketoiminnan muut kulut

Sijoituspalvelutoiminnan tuotot + Osuus osakkuusyritysten tuloksista (netto)

IFRS-tilinpäätöksen laativa valvottava tulisi laskea tunnusluvun vastaavia osatekijöitä käyttäen, vaikka tuloslaskelma- ja tase-eristä on käytetty eri nimikkeitä.

Verojen ja laskennallisten verojen vaikutus tunnuslukuihin

OHJE (kohdat 32 - 38)

(32) Finanssivalvonta suosittaa, että luvun 8.6.2 tunnuslukujen 2-4 laskennassa otetaan huomioon seuraavat veroihin liittyvät seikat:

(33) Finanssivalvonta suosittaa, että tunnuslukuja laskettaessa tuloveroina otetaan huomioon sekä tuloslaskelmaan kirjatut tuloverot että mahdolliset tunnuslukujen laskentaa varten määritellyt laskennalliset verot. Tilikauden tuloverolla tarkoitetaan tilikauden tai aikaisemmilta tilikausilta maksettua tai palautettua tai maksuunpantavaa tai palautettavaa veroa. Tuloverolla tarkoitetaan varsinaiseen liiketoimintaan liittyviä veroja.

(34) Finanssivalvonta suosittaa, että jos aikaisempiin tilikausiin kohdistuvien verojen määrä on olennainen, tämä ilmoitetaan tunnusluvusta annettavan tiedon yhteydessä.

(35) Finanssivalvonta suosittaa, että jos tunnuslukuja laskettaessa poiketaan tuloslaskelmassa esitettävistä eristä esimerkiksi laskennallisten verojen osalta, tunnuslukujen yhteydessä annetaantästä menettelystä tarvittavat tiedot.

(36) Finanssivalvonta suosittaa, että tunnusluvuissa olennaiset laskennalliset verovelat ja saamiset otetaan huomioon kirjanpitolautakunnan laskennallisista veroveloista ja saamisista 12.9.2006 antamassa yleisohjeessa esitetyllä tavalla.

(37) Finanssivalvonta suosittaa, että tilinpäätössiirtojen kertymä tunnuslukuja laskettaessa jaetaan aina omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan, ja sitä käsitellään laskentakaavojen esittämällä tavalla.

(38) Finanssivalvonta suosittaa, että IFRS-valvottava noudattaa tunnuslukujen verojen laskennassa tilinpäätöksen laatimisperiaatteita eli IAS 12 standardia *Tuloverot*.

Osake- ja osuuskohtaiset tunnusluvut

OHJE (kohdat 39 - 41)

(39) Finanssivalvonta suosittaa, että valvottava, jonka osakkeita tai osuuksia on julkisen kaupankäynnin kohteena, ja johon sovelletaan VMA:ta (1020/2012) , ilmoittaa edellä mainittujen taloudellista kehitystä kuvaavien tunnuslukujen lisäksi mainitun asetuksen 2 luvun 5 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaiset osake- ja osuuskohtaiset tunnusluvut.

(40) VMA (1020/2012) 2 luvun 5 §:n 6 momentin mukaan, jos kohdassa (42) tarkoitettu valvottava on esittänyt VMA (1020/2012) 2 luvun 5 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaiset tunnusluvut tilinpäätöksessä, niihin voidaan viitata toimintakertomuksessa.

(41) Finanssivalvonta suosittaa, että osakekohtainen tulos lasketaan ja esitetään IAS 33:n "Osakekohtainen tulos" mukaisesti sekä laimentamattomana että laimennusvaikutuksella oikaistuna. IAS 33:n määräyksiä – mukaan lukien IAS 33.37 – osakkeiden lukumäärän laskemisesta tulisi soveltaa myös muihin esitettäviin osakekohtaisiin tunnuslukuihin.

8.6.3 Tiedot olennaisista tapahtumista

(42) Tilinpäätös- ja toimintakertomusA 11 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetään olennaisten tapahtumien ilmoittamisesta.

OHJE (kohdat 43 - 44)

(43) Olennaisia tapahtumia voivat olla muun muassa seuraavat:

- olennaiset muutokset liiketoiminnoissa, esimerkiksi siirtyminen uudelle markkina-alueelle, toiminnan aloittaminen tai lopettaminen joillakin liiketoiminnan aloilla
- yrityskaupat
- muutokset markkina-asemassa
- tärkeät uudet tuotteet
- merkittävät organisaatiota koskevat järjestelyt
- merkittävät investoinnit
- yritystä koskevat merkittävät tuomioistuimen päätökset
- merkittävät odotettavissa olevat luottotappiot, lopulliset luottotappiot, arvonalentumistappiot tai muut tappiot
- merkittävät tulevaisuuden suunnitelmat, kuten investointi- tai muut päätökset ynnä muut sellaiset seikat.

(44) Tilikauden päättymisen jälkeiset olennaiset tapahtumat ovat tärkeitä siksi, koska niillä saattaa olla merkitystä esimerkiksi arvioitaessa yrityksen taloudellista asemaa ja päätettäessä voitonjaosta. Ilmoitettavia seikkoja ovat erityisesti tapahtumat, jotka heikentävät oleellisesti yrityksen maksuvalmiutta tai muita toimintaedellytyksiä, kuten tapahtuneet huomattavat arvonalentumis-, luotto- tai kurssitappiot, merkittävät vahingot tai muut vastaavat seikat. Olennaisia tapahtumia saattavat olla myös merkittävät lainsäädäntömuutokset ja merkittävien oikeusprosessien aloittaminen.

8.6.4 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

(45) Tilinpäätös- ja toimintakertomusA 11 §:n 1 momentin 3 kohdassa säädetään arviosta todennäköisestä tulevasta kehityksestä.

OHJE (kohdat 46 - 48)

(46) Finanssivalvonta suosittaa, että toimintakertomuksessa esitettävä arvio alkaneen tilikauden liiketoimintojen todennäköisestä tulevasta kehityksestä perustuu johdon näkemyksiin ja ennusteisiin sekä jo tehtyihin merkittäviin päätöksiin ja niiden seurauksiin. Valvottavan tulisi itse arvioida, kuinka laajasti, miltä osin ja miten pitkältä ajanjaksolta se tulevaisuudennäkymiään antaa.

(47) Finanssivalvonta suosittaa, että vaikka julkistettujen tulevaisuudennäkymien toteutumiseen liittyy yleensä useita epävarmuustekijöitä, tulevaisuudennäkymiä tulee yleensä pyrkiä antamaan, koska valvottavan johto on parhaassa asemassa arvioimaan valvottavan omaa kehitystä.

(48) Finanssivalvonta suosittaa, että tulevaisuudennäkymiä laadittaessa valvottava noudattaa asianmukaista huolellisuutta ja varovaisuutta. Tulevaisuudennäkymien tulisi olla perusteltuja, ja niiden lähtökohtana olevat perusteet tulisi esittää. Tulevaisuudennäkymiin liittyvät keskeiset epävarmuustekijät tulisi julkistaa.

8.6.5 Kuvaus riskienhallinnasta

(49) Tilinpäätös- ja toimintakertomusA 11 §:n 1 momentin 5 kohdassa säädetään riskienhallinnasta.

OHJE (kohdat 50 - 51)

(50) Finanssivalvonta suosittaa, että toimintakertomuksessa julkistetaan tiedot valvottavan riskienhallinnan strategioista ja käytänteistä seuraavasti:

- Miten riskienhallinta kokonaisuutena ja riskialueittain on järjestetty (rakenne ja organisaatio).
- Kuvaus siitä, miten riskistrategia liittyy liiketoimintasuunnitelmaan.
- Mitä merkittäviä riskejä liiketoimintaan liittyy, mitä näistä riskeistä on päätetty ottaa ja miten niitä hallitaan (esimerkiksi eri riskityypeille määritellyt limiittijärjestelmät).
- Eri riskialueiden riskienhallinnan tavoitteiden ja käytänteiden kuvausten tulee lisäksi sisältää tiedot eri riskialueiden riskien raportoinnissa ja mittaamisessa sovellettavien järjestelmien laajuudesta ja sisällöstä.
- Eri riskialueiden käytänteistä, joilla riskeiltä suojaudutaan ja joilla riskejä vähennetään.
- Riskinkantokyky suhteessa valvottavan riskeihin ja kuvaus siitä, miten yritys huolehtii pääoman riittävyydestä.

(51) Finanssivalvonta suosittaa, että tavanomaista suurempaa riskiä sisältävien tai rakenteellisesti monimutkaisten rahoitusinstrumenttien käytöstä tehdään selkoa erikseen.

8.6.6 Konsernirakenteen muutokset tilikauden aikana

(52) Tilinpäätös- ja toimintakertomusA 11 §:n 2 momentissa säädetään tilikauden aikana tapahtuvien konsernirakenteen muutoksien ilmoittamisesta.

OHJE (kohdat 53 - 54)

(53) Finanssivalvonta suosittaa, että myös merkittävät tilikauden päättymisen jälkeen toteutetut yritysostot, sulautumiset ja jakautumiset mainitaan. Myös aikaisemmin päätettyjen yritysostojen, sulautumisten ja jakautumisten peruuntumisesta tulisi antaa tiedot.

(54) Finanssivalvonta suosittaa, että selostus sisältää perustiedot ostetusta, sulautuneesta tai jakautuneesta yrityksestä. Tällaisia tietoja ovat yleensä yrityksen nimi, toimiala, liikevaihto tai muu toiminnan laajuutta kuvaava tieto. Myös yritysoston, sulautumisen tai jakautumisen syy ja mahdolliset vaikutukset osakkeen- tai osuudenomistajien ja velkojien asemaan tulisi ilmoittaa.

8.6.7 Esitys voittoa ja vapaata omaa pääomaa koskeviksi toimenpiteiksi

(55) Tilinpäätös- ja toimintakertomusA 11 §:n 3 momentin mukaan toimintakertomuksessa on oltava hallituksen esitys kirjanpitovelvollisen voittoa koskeviksi toimenpiteiksi sekä esitys mahdollisesta muusta vapaan oman pääoman jakamisesta.

OHJE (kohta 56)

(56) Finanssivalvonta suosittaa, että esityksessä tilikauden tulosta ja vapaata omaa pääomaa koskeviksi toimenpiteiksi ilmoitetaan voitonjakokelpoisten varojen määrä sekä tilikauden tulos. Voitonjakoehdotuksessa tulisi myös mainita tilikauden päättymisen jälkeen taloudellisessa asemassa tapahtuneet olennaiset muutokset. Samoin tulisi esittää hallituksen näkemys ehdotetun voitonjaon vaikutuksesta valvottavan maksukykyyn. Yhtiöjärjestys tai yhteisön säännöt saattavat lainsäädännön lisäksi sisältää voitonjakoa rajoittavia tai voitonjakoon velvoittavia säännöksiä, joista tulisi ilmoittaa.

8.6.8 Muut toimintakertomuksessa esitettävät tiedot

(57) Tilinpäätös- ja toimintakertomusA 11 §:n 5 momentin ja 1 momentin 4 kohdan mukaan toimintakertomuksessa on esitettävä myös muista mahdollisista kirjanpitovelvollisen liiketoiminnassa merkityksellisistä seikoista niitä kuvaavia tunnuslukuja ja muita tietoja, kuten tietoja henkilöstöstä, ympäristötekijöistä sekä tutkimus- ja kehitystoiminnasta.

OHJE (kohdat 58 - 61)

(58) Finanssivalvonta suosittaa, että kirjanpitolautakunnan antamaa lausuntoa 1972/2017 KPL 3a luvun soveltamisesta PIE-yhteisön ei-taloudellisessa raportoinnissa noudatettaisiin. Lausunto viittaa myös Euroopan Komission tiedonantoon muiden kuin taloudellisten tietojen raportointia koskevista suuntaviivoista. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

(59) Finanssivalvonta suosittaa, että henkilöstöä ja ympäristötekijöitä koskevien tietojen esittämisessä – jos nämä tiedot ovat merkityksellisiä valvottavan toiminnalle – noudatetaan kirjanpitolautakunnan 12.9.2006 antamaa yleisohjetta toimintakertomuksen laatimisesta.

(60) Finanssivalvonta suosittaa, että toimintakertomuksessa kuvataan tärkeimpiä tutkimus- ja kehittämisprojekteja sekä niiden merkitystä valvottavan liiketoiminnan ja tulevaa kehitystä koskevien odotusten kannalta, jos ne ovat merkityksellisiä valvottavan toiminnalle.

(61) Finanssivalvonta suosittaa, että toimintakertomuksessa annetaan tietoja myös valvottavan hallinnointi- ja ohjausjärjestelmästä. Jos valvottava on laatinut Corporate Governance -suosituksen mukaisen selostuksen yhtiön hallinnointi- ja ohjausjärjestelmästä, toimintakertomuksessa voidaan viitata siihen.

8.7 Vakavaraisuudesta esitettävät tiedot

(62) LLL 12 luvun 5 §:ssä säädetään toimintakertomukseen sisällytettävästä vakavaraisuuslaskelmasta. Vakavaraisuuslaskelmassa annettavista tiedoista säädetään LLL 10 luvun 1-3 §:ssä.

OHJE (kohdat 63 - 75)

(63) Finanssivalvonta suosittaa, että vakavaraisuustietojen pääerät (vähimmäislaskelma) julkistetaan toimintakertomuksessa.

(64) Luottolaitosten ja kohdassa (67) määriteltyjen sijoituspalveluyritysten vakavaraisuuden vähimmäislaskelmaksi Finanssivalvonta suosittaa esitettäväksi kohdan (68) mukaisia tietoja. Muiden sijoituspalveluyritysten, joihin sovelletaan LLL:n ja EU:n vakavaraisuusasetuksen (CRR) mukaista vakavaraisuuslaskentaa, Finanssivalvonta suosittaa laskevan vähimmäislaskelman kokonaisriskin kohtien (70) tai (71) mukaisesti.

(65) Finanssivalvonta suosittaa, että luottolaitokset ja ne sijoituspalveluyritykset, joiden vähimmäispääoma on SipaL 6 luvun 1 §:n 1 momentin mukaisesti 730 000 euroa, joihin ei kuitenkaan katsota kuuluvan EU:n vakavaraisuusasetuksen (CRR) 96 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen sijoituspalveluyritysten, esittävät osavuosi-/puolivuosikatsauksessaan ja toimintakertomuksessaan ainakin seuraavat vakavaraisuuslaskennan pääerät:

(66) Vakavaraisuuslaskennan pääerät (vähimmäislaskelma)

- Ydinpääoma ennen vähennyksiä
- Vähennykset ydinpääomasta
- Ydinpääoma (CET1)

- Ensisijainen lisäpääoma ennen vähennyksiä
- Vähennykset ensisijaisesta lisäpääomasta
- Ensisijainen lisäpääoma (AT1)

- Ensisijainen pääoma (T1 = CET1 + AT1)

- Toissijainen pääoma ennen vähennyksiä
- Vähennykset toissijaisesta pääomasta
- Toissijainen pääoma (T2)

- Omat varat yhteensä (TC = T1 + T2)

- Riskipainotetut varat yhteensä (Kokonaisriski)
  - josta luottoriskin osuus
  - josta markkinariskin osuus
  - josta operatiivisen riskin osuus
  - josta muiden riskien osuus

- Ydinpääoma (CET1) suhteessa kokonaisriskin määrään (%)
- Ensisijainen pääoma (T1) suhteessa kokonaisriskin määrään (%)
- Omat varat yhteensä (TC) suhteessa kokonaisriskin määrään (%)

- Vähimmäispääoma LLL 10 luvun 2 §:n ja SipaL 6 luvun 1 §:n mukaisesti.

(67) Lisäksi ainakin toimintakertomuksessa tulee ilmoittaa LLL 11 luvun 6 §:n mukainen harkinnanvarainen lisäpääomavaatimus, mikäli vaatimus on asetettu (LLL 12 luku 5 § ja LLL 10 luku 1 §).

(68) EU:n vakavaraisuusasetuksen (CRR) 96 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut sijoituspalveluyritykset ilmoittavat edellä mainitusta vähimmäislaskelmasta poiketen kokonaisriskin seuraavasti:

- Riskipainotetut varat yhteensä (Kokonaisriski)
  - josta luottoriskin osuus
  - josta markkinariskin osuus
  - josta muiden riskien osuus ja
  - kiinteisiin yleiskustannuksiin perustuvien omien varojen määrän kerrottuna kertoimella 12,5.

(69) Sijoituspalveluyritykset, joihin sovelletaan SipaL 6 luvun 1 §:n 2 tai 3 momenttia, ilmoittavat edellä joko

- Riskipainotetut varat yhteensä (Kokonaisriski)
  - josta luottoriskin osuus
  - josta markkinariskin osuus
  - josta muiden riskien osuus

tai

- Kiinteisiin yleiskustannuksiin perustuvien omien varojen määrä kerrottuna kertoimella 12,5.

(70) Näistä kahdesta kohdan (71) luvusta ilmoitetaan se luku, joka on määrältään suurempi.

(71) Näitä suosituksia ei sovelleta sijoituspalveluyrityksiin, joihin sovelletaan SipaL 6 luvun 1 §:n 4 tai 5 momenttia, koska niihin ei sovelleta EU:n vakavaraisuusasetuksen (CRR) ja LLL:n mukaista vakavaraisuuslaskentaa.

(72) Finanssivalvonta suosittaa, että luottolaitokset ja sijoituspalveluyritykset esittävät lisäpääomavaatimuksesta vähintään seuraavat erät:

- Kiinteä lisäpääomavaatimus suhteessa kokonaisriskin määrään (%)
- Muuttuva lisäpääomavaatimus suhteessa kokonaisriskin määrään (%)
- Rahoitusjärjestelmän kannalta merkittävän luottolaitoksen pääomavaatimus suhteessa kokonaisriskin määrään (%)

(73) Edellä tarkoitetut lisäpääomavaatimukset eivät koske kuitenkaan SipaL 6 luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitettuja sijoituspalveluyrityksiä.

(74) Finanssivalvonta suosittaa, että vakavaraisuutta kuvaavista tunnusluvuista esitetään laskentakaavat ja laskentaperusteet. Suhdeluvut ja prosenttimääräiset tiedot tulisi esittää vähintään desimaalin tarkkuudella.

(75) Kun valvottava on päättänyt käyttää taloudellisen pääoman mallia riskien mittaamiseksi, on suositeltavaa, että se ilmoittaa myös käyttämänsä mallin mukaisesti lasketun taloudellisen pääoman tarpeen euromääräisenä.

8.7.1 Taloudellista asemaa koskevien tietojen julkistaminen liittyen vakavaraisuuteen

(76) Taloudellista asemaa koskevien tietojen julkistamisesta liittyen vakavaraisuuteen (ns. Pilari 3 – tiedot) säädetään LLL 10 luvun 12 §:n 1 momentissa ja tilinpäätös- ja toimintakertomusA 12 §:n 1 momentissa.

(77) EU:n vakavaraisuusasetuksen (CRR) kahdeksas osa laitosten tiedonantovelvollisuudesta sisältää yksityiskohtaiset vaatimukset julkistettavista tiedoista (pilari 3 -julkistamisvaatimukset) ja se on valvottavia suoraan velvoittava. Euroopan pankkivalvontaviranomaisen ohjeissa EBA/GL/2016/11 ”asetuksen (EU) N:o 575/2013 kahdeksannen osan mukaisista julkistamisvaatimuksista” kohdassa 8 on koottu tietojen julkistamiseen liittyviä täydentäviä määräyksiä ja ohjeita. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

8.7.2 Maakohtainen raportointi

(78) Luottolaitoksen on, jollei vastaavasta velvollisuudesta säädetä muualla laissa, ilmoitettava tilinpäätöksensä yhteydessä LLL 10 luvun 12 §:n 2 ja 3 momentin mukaiset tiedot.

(79) Tilinpäätös- ja toimintakertomusA 12 § 1 momentin mukaan toimintakertomuksessa on ilmoitettava, miten kirjanpitovelvollinen julkistaa lain 10 luvun 12 §:n mukaiset taloudellista asemaansa koskevat tiedot.

OHJE (kohta 80)

(80) CRD IV 89 artiklaan liittyviä kysymyksiä ja vastauksia (Q&A) on mahdollisuus tarkastella EBA:n Interactive Single Rulebook-linkin kautta. (https://www.eba.europa.eu/regulation-and-policy/single-rulebook/interactive-single-rulebook/-/interactive-single-rulebook/toc/2)

8.7.3 Vakavaraisuuden tukemisesta annettavat tiedot

(81) Tilinpäätös- ja toimintakertomusA 12 §:ssä säädetään muista toimintakertomuksessa esitettävistä tiedoista, mukaan lukien tiedoista, jotka TYL 2 §:ssä tarkoitettuun yhteenliittymään kuuluvan kirjanpitovelvollisen on annettava

OHJE (kohta 82)

(82) Finanssivalvonta suosittaa, että talletuspankki tekee selkoa sen kannatusmaksuvastuun kokonaismäärästä, jonka pankkiin vakuusrahaston tekemien avustuspäätösten perusteella odotetaan vastaisuudessa kohdistuvan, mikäli tällainen vastuu on pankin taloudellisen aseman kannalta merkittävä.

8.7.4 Konsolidointiryhmän sisäisen rahoitustukisopimuksen julkistaminen

(83) Rahoitustukisopimuksen osapuolena olevien yritysten julkistamisvaatimuksista säädetään LLL 9 a luvun 9 §:ssä ja tilinpäätös- ja toimintakertomusA 12 §:n 5 momentissa.

8.8 Osakeyhtiömuotoisen kirjanpitovelvollisen toimintakertomus

(84) OYL:a noudatetaan osakeyhtiömuotoisen kirjanpitovelvollisen toimintakertomuksen laadinnassa LLL:ssa säädetyin osin.

8.9 Osuuskuntamuotoisen kirjanpitovelvollisen toimintakertomus

(85) OKL:a noudatetaan osuuskuntamuotoisen kirjanpitovelvollisen toimintakertomuksen laadinnassa LLL:ssa säädetyin osin.

8.9.1 Talletuspankkien yhteenliittymän toimintakertomus

(86) Tilinpäätös- ja toimintakertomusA 12 §:ssä säädetään tiedoista, jotka TYL 2 §:ssä tarkoitettuun yhteenliittymään kuuluvan kirjanpitovelvollisen tulee antaa.

OHJE (kohdat 87 - 88)

(87) Finanssivalvonta suosittaa, että talletuspankkien yhteenliittymän toimintakertomuksessa tehdään selko yhteenliittymän luonteesta ja juridisesta rakenteesta sekä yhteenliittymän sisäisistä ohjaus-, valvonta- ja tukikeinoista.

(88) Finanssivalvonta suosittaa, että toimintakertomuksesta käyilmi keskusyhteisön jäseniksi tilikauden aikana tulleet ja jäsenyydestä eronneet luottolaitokset sekä muut merkittävät muutokset yhteenliittymän laajuudessa ja rakenteessa.

8.10 Rahoitus- ja vakuutusryhmittymän toimintakertomus

(89) Rahoitus- ja vakuutusryhmittymän vakavaraisuus lasketaan RavaA:n mukaisesti.

(90) Rahoitus- ja vakuutusryhmittymän toimintakertomuksessa annetaan tiedot, jotka on mainittu rahoitus- ja vakuutusryhmittymän konsernitilinpäätöksestä annetun valtioneuvoston asetuksen (89/2002) 5 §:ssä.

OHJE (kohdat 91 - 93)

(91) Finanssivalvonta suosittaa, että silloin, kun rahoitus- ja vakuutusryhmittymän emoyrityksen toimintakertomukseen sovelletaan LLL:a ja tilinpäätös- ja toimintakertomusA:ta, toimintakertomus laaditaan näiden määräysten ja ohjeiden mukaisesti.

(92) Finanssivalvonta suosittaa, että rahoitus- ja vakuutusryhmittymän toimintakertomuksessa annetaan edellä mainittujen tietojen lisäksi taloudellista asemaa koskevana keskeisenä tunnuslukuna tieto ryhmittymän vakavaraisuudesta.

(93) Finanssivalvonta suosittaa, että toimintakertomuksessa ilmoitetaan erikseen 1) ryhmittymän omat varat, 2) rahoitustoimialan omien varojen vähimmäismäärä, 3) vakuutustoimialan omien varojen vähimmäismäärä sekä 4) omien varojen ja rahoitus- ja vakuutustoimialojen omien varojen vähimmäismäärien erotus.

9 Konsernitilinpäätös

(1) KPL:n mukaan valvottavan luottolaitoksen tai sijoituspalveluyrityksen, joka on emoyritys, on laadittava konsernitilinpäätös, johon on yhdistelty konserniyritysten tilinpäätökset. Emoyrityksen on yhdisteltävä konsernitilinpäätökseen osakkuus- ja yhteisyritykset KPL:ssa määritellyllä tavalla. Tytäryrityksellä, osakkuusyrityksellä ja yhteisyrityksellä tarkoitetaan KPL:ssa määriteltyä tytär-, osakkuus- ja yhteisyritystä.

(2) LLL 12 luvun 10 §:n 1 momentin perusteella luottolaitoksen, joka on konsernin emoyritys tai sellainen EU:n vakavaraisuusasetuksen 4 artiklan 15 kohdassa tarkoitettu emoyritys, joka on mainitun asetuksen mukaisen konsolidoidun valvoinnan kohteena, kuten esimerkiksi säästöpankki tai hypoteekkiyhdistys, on velvollinen laatimaan konsernitilinpäätöksen.

(3) Yhdisteltävät yritykset voivat olla luottolaitoksia, rahoituslaitoksia, sijoituspalveluyrityksiä, rahastoyhtiöitä, palveluyrityksiä tai muita yrityksiä.

MÄÄRÄYS (kohta 4)

(4) Tytäryritykset yhdistellään hankintamenomenetelmällä, osakkuusyritykset pääomaosuusmenetelmällä ja yhteisyritykset KPL 6 luvun 15 §:n mukaisen omistusosuuden perusteella

(5) Konsernitilinpäätös sisältää seuraavat osat:

- tase
- tuloslaskelma
- rahoituslaskelma
- liitetiedot.

(6) Tilinpäätös- ja toimintakertomusA 13 §:n mukaan valvottava laatii rahoituslaskelman edellistä vuotta koskevine vertailutietoineen.

OHJE (kohta 7)

(7) Finanssivalvonta suosittaa, että rahoituslaskelman laatimisessa noudatetaan ensisijaisesti IAS 7 -standardia *Rahavirtalaskelmat*.

OHJE (kohta 8)

(8) Finanssivalvonta suosittaa, että konsernitilinpäätökseen liitettävässä emoyrityksen toimintakertomuksessa ilmoitetaan konsernista näiden määräysten ja ohjeiden luvun 8 mukaiset tiedot.

9.1 Laatimisvelvollisuus

(9) KPL:n mukaan valvottavan, joka on emoyritys ja sillä on KPL:n mukainen määräysvalta, on laadittava konsernitilinpäätös. Lisäksi LLL:n perusteella EU:n vakavaraisuusasetuksen (CRR) 4 artiklan 15 kohdan mukaisen emoyrityksen, joka on konsolidoidun valvonnan kohteena, on laadittava konsernitilinpäätös.

MÄÄRÄYS (kohdat 10 - 12)

(10) Kun emoyritys arvioi, käyttääkö se KPL 1 luvun 5 §:n 2 momentin mukaista tosiasiallista määräysvaltaa erityistä tarkoitusta varten perustettuun yksikköön eli strukturoituun yhteisöön, tulee arviointi määräysvallan olemassa olosta perustua IFRS 10:n *Konsernitilinpäätös* vaatimuksiin, jotka viittaavat siihen, että emoyrityksellä on määräysvalta. Strukturoidulla yhteisöllä tarkoitetaan yhteisöä, joka on muodostettu siten, etteivät äänioikeudet tai muut vastaavanlaiset oikeudet ole ratkaiseva tekijä päätettäessä, kenellä on määräysvalta yhteisöön.

(11) Sellainen emoyritys, joka itse on toisen valvottavan tai omistusyhteisön tytäryritys, on velvollinen laatimaan konsernitilinpäätöksen. Laatimisvelvollisuudesta voidaan poiketa ainoastaan, jos siihen on KPL:ssa tarkoitettu peruste eikä OYL:n tai OKL:n vaatimuksesta laatia konsernitilinpäätös muuta johdu.

(12) Valvottava, jolla on omistusosuuksia yhdessä tai useammassa osakkuus- tai yhteisyrityksessä, mutta ei yhdessäkään tytäryrityksessä, ei ole velvollinen laatimaan konsernitilinpäätöstä. Tällöin valvottavan on esitettävä tilinpäätöksen liitetietona yhden viidesosan tai sitä suuremman omistusosuuden kohteena olevasta yrityksestä nimi, kotipaikka ja omistusosuus sekä viimeksi laaditun tilinpäätöksen mukainen oma pääoma ja tilikauden voitto tai tappio. Tällaisessa tilanteessa tarpeelliset lisätiedot tulee antaa liitetietoina, mikäli oikeiden ja riittävien tietojen yleisvaatimus niin edellyttää.

9.2 Konsernitilinpäätöksen laajuus

(13) KPL 6 luvun 3 §:n perusteella tytäryhtiö voidaan jättää yhdistelemättä.

(14) LLL 12 luvun 10 §:n 4 momentin perusteella tietyn kokokriteerin täyttävä tytäryritys tai omistusyhteisyritys voidaan jättää yhdistelemättä.

OHJE (kohta 15)

(15) Finanssivalvonta suosittaa, että KPL:n, LLL:n ja näiden määräysten ja ohjeiden lisäksi valvottava noudattaa soveltuvin osin kirjanpitolautakunnan 23.3.2017 antamaa yleisohjetta konsernitilinpäätöksen laatimisesta. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

9.3 Rahoitusleasingsopimukset

(16) LLL12 luvun 10 §:n 2 momentin mukaan tilanteessa, jossa luottolaitos on tehnyt vuokrasopimuksen, jonka kohteena olevaan hyödykkeeseen perustuvat riskit ja edut siirtyvät olennaisilta osin vuokralleottajalle sopimuskauden alkaessa, vuokralleantaja merkitsee hyödykkeen konsernitilinpäätökseensä siten kuin se olisi myyty ja vuokralleottaja siten, kuin se olisi ostettu. Merkitsemisessä ja esittämisessä tilinpäätöksessä noudatetaan kansainvälistä IAS 17-standardia *Vuokrasopimukset*.

(17) Konsernitilinpäätöksessä rahoitusleasingsopimukset määritellään ja kirjataan IAS 17:n *Vuokrasopimukset* kappaleiden IAS 17.4 - 17.29 ja IAS 17.36 - 46 mukaisesti.

9.3.1 Myynti- ja takaisinvuokraus

(18) Konsernitilinpäätöksessä myynti- ja takaisinvuokraussopimuksia käsitellään IAS 17.58 – 17.63:n säännösten mukaisesti.

9.4 Konsernitase ja -tuloslaskelma sekä liitetiedot

MÄÄRÄYS (kohdat 19 - 21)

(19) Luottolaitoksen ja muun pääasiallisena toimintanaan LLL:ssa tarkoitettua toimintaa harjoittavan rahoituslaitoksen sekä luottolaitoksen omistusyhteisön konsernitase ja konsernituloslaskelma on laadittava tilinpäätös- ja toimintakertomusA 5 luvun ja näiden määräysten ja ohjeiden mukaisesti.

(20) Sijoituspalveluyrityksen ja rahoituslaitoksen, joka harjoittaa pääasiallisena toimintanaan arvopaperikauppaa ja SipaL 2 luvun 3 §:ssä tarkoitettua toimintaa, sekä sijoituspalveluyrityksen omistusyhteisön konsernitase ja konsernituloslaskelma on laadittava tilinpäätös- ja toimintakertomusA 5 luvun ja näiden määräysten ja ohjeiden mukaisesti.

(21) Tuloslaskelman ja taseen esittämistapaa ei saa muuttaa, jollei siihen ole erityistä syytä. Jos esittämistapaa muutetaan, syy muutokseen on ilmoitettava liitetiedoissa.

9.5 Talletuspankkien yhteenliittymän yhdisteltyä tilinpäätöstä koskevat erityismääräykset

(22) TYL 9 §:n 2 momentin mukaan keskusyhteisön on laadittava keskusyhteisön ja sen jäsenluottolaitosten tilinpäätösten tai konsernitilinpäätösten yhdistelmänä tilinpäätös noudattaen KPL 7 a luvun 1 §:ssä tarkoitettuja kansainvälisiä tilinpäätösstandardeja, jollei jäljempänä tässä momentissa toisin säädetä. Yhdistelty tilinpäätös käsittää myös sellaiset yhteisöt, joissa edellä tarkoitetuilla yhteisöillä yhdessä on KPL:n 1 luvun 5 §:n tarkoitettu määräysvalta. Siltä osin kuin kansainvälisiä tilinpäätösstandardeja ei voida soveltaa yhteenliittymän erityisen rakenteen vuoksi, keskusyhteisön hallituksen on hyväksyttävä vastaavat, yhteenliittymän rakenteeseen soveltuvat tilinpäätösperiaatteet.

9.6 Rahoitus- ja vakuutusryhmittymän konsernitilinpäätös

(23) Listaamattoman rahoitus- ja vakuutusryhmittymän konsernitilinpäätöksen laadinnassa noudatetaan RavaL 4 luvun tilinpäätöstä koskevia säännöksiä ja lain nojalla annettua valtioneuvoston asetusta (89/2002) rahoitus- ja vakuutusryhmittymän konsernitilinpäätöksestä.

(24) Tilinpäätös- ja toimintakertomusA 30 §:n mukaan tytäryrityksenä olevan vakuutusyhtiön tilinpäätös yhdistellään konsernitilinpäätökseen tämän asetuksen säännöksiä noudattaen, jos tytäryrityksen toimialan osuus on vähemmän kuin kymmenesosa kaikista rahoitus- ja vakuutusalan yrityksistä. Toimialan osuus määräytyy RavaL4 §:n 2 momentin mukaisesti.

(25) LLL 12 luvun 10 §:n 5 momentin mukaan, jos luottolaitoksen tai omistusyhteisön konserniin kuuluu vakuutusyhtiö tai siihen rinnastettava ulkomainen vakuutuslaitos, konsernitilinpäätös voidaan laatia tämän luvun (LLL 12 luku) estämättä siten kuin RavaL 3 luvussa säädetään, jos se on tarpeen oikean ja riittävän kuvan saamiseksi konsernin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

10 Taloudelliset katsaukset

10.1 Soveltaminen

(1) Näissä määräyksissä ja ohjeissa taloudellisilla katsauksilla (katsaus) tarkoitetaan AML:n 7 luvun 10 §:n mukaista puolivuosikatsausta. Lisäksi näissä määräyksissä ja ohjeissa taloudellisilla katsauksilla tarkoitetaan mahdollisia yhtiön säännöllisesti kolmelta ja yhdeksältä kuukaudelta julkistamia toimintansa tulosta ja taloudellista asemaa koskevia tietoja. Termi ”taloudellinen katsaus” kattaa LLL 12 luvun 12 §:n termin ”osavuosikatsaus”.

(2) Näitä taloudellisen katsauksen laatimisesta annettavia määräyksiä ja ohjeita sovelletaan seuraaviin Finanssivalvonnan valvottaviin:

- LLL:ssa tarkoitettu talletuspankki (LLL 12 luku 12 § 1 momentti) lukuun ottamatta talletuspankkien yhteenliittymän jäsenluottolaitoksia. (TYL 9 § 1 momentti)
- Omistusyhteisö, joka on talletuspankin emoyritys. (LLL 12 luku 12 § 5 momentti)
- Talletuspankkien yhteenliittymän keskusyhteisö. (LLL 12 luku 12 § 4 momentti ja TYL 9 § 4 momentti)

(3) LLL 12 luvun 12 §:n 5 momentin mukaan sellaisen talletuspankin, jonka emoyritys julkistaa osavuosikatsauksen, ei tarvitse laatia osavuosikatsausta.

(4) Sellainen valvottava, jonka osakkeita, osakkeisiin oikeuttavia arvopapereita tai näihin rinnastettavia arvopapereita on säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena, tai jos valvottavan joukkovelkakirja, muu velkasitoumus tai muu arvopaperi (esim. warrantti) on säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena ja jos valvottavan säännöllisen tiedonantovelvollisuuden kotivaltio on AML 7 luvun 3 §:n nojalla Suomi, noudattaa valvottava AML 7 luvun säännöllisen tiedonantovelvollisuuden säännöksiä.

MÄÄRÄYS (Kohdat 5 – 7)

(5) Lisäksi edellä kohdassa (4) mainittujen valvottavien tulee taloudellisten katsausten selostusosassa esittää tiedot vakavaraisuudesta näiden määräysten ja ohjeiden luvun 10.2.1 Selostusosa kohdan (15) alakohtien 6 ja 7 mukaisesti.

(6) Jos valvottava julkistaa puolivuosikatsauksen lisäksi myös osavuosikatsauksen kolmelta ja yhdeksältä kuukaudelta, tulee näiden määräysten ja ohjeiden luvun 10.2.1 Selostusosa kohdan (15) alakohtien 6 ja 7 mukaiset tiedot vakavaraisuudesta ilmoittaa.

(7) Valvottavan, joka laatii vapaaehtoisesti tilinpäätöksensä tai konsernitilinpäätöksensä IFRS-säännösten mukaisesti, mutta ei laadi mitään taloudellista katsausta IAS 34 -standardin

Osavuosikatsaukset mukaisesti, tulee laatia taloudelliset katsauksensa näiden määräysten ja ohjeiden mukaisesti.

OHJE (kohta 8)

(8) Näitä määräyksiä ja ohjeita taloudellisten katsausten laatimisesta suositellaan noudatettavaksi soveltuvin osin taloudellisissa katsauksissa, joita laativat ja julkaisevat Finanssivalvonnan muut kuin edellä kohdassa (1) mainitut valvottavat, kuten sijoituspalveluyritykset tai muut luottolaitokset kuin talletuspankit tai näiden omistusyhteisöt.

10.2 Taloudellisten katsausten laatiminen

(9) Talletuspankin on laadittava taloudellinen katsaus LLL 12 luvun 12 §:n 1 ja 2 momenttien mukaisesti.

(10) AML 7 luvun 11 §:n 2 ja 3 momentin mukaan puolivuosikatsauksessa on oltava selostusosa ja taulukko-osa.

MÄÄRÄYS (kohdat 11 - 13)

(11) Taloudellinen katsaus on annettava konsernin tietoina, mikäli valvottava laatii konsernitilinpäätöksen. Katsaus on laadittava hyvän kirjanpitotavan mukaisesti, ja sen tulee antaa oikea ja riittävä kuva valvottavan toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Katsaus laaditaan soveltuvin osin valvottavan tilinpäätöksessään noudattamien periaatteiden mukaisesti. Katsauksen lyhytkautisuudesta huolimatta raportoinnin tarkkuustaso ei saisi olennaisesti poiketa tilinpäätöksessä noudatetusta.

(12) Vertailutiedot on ryhmiteltävä siten, että ne vastaavat viimeksi päättyneeltä katsauskaudelta esitettyjä lukuja ja tarvittaessa niitä on oikaistava, jolloin oikaisun perusteet ilmoitetaan taloudellisessa katsauksessa. Lisäksi on esitettävä olennaisilta osin katsauksen laadinnassa sovellettujen uusien laatimisperiaatteiden vaikutukset talletuspankin tulokseen ja taloudelliseen asemaan.

(13) Jos katsauskauteen sisältyy seikkoja, jotka eivät toistu seuraavalla katsauskaudella, on näistä mainittava kaikissa asianomaiselta tilikaudelta laadittavissa taloudellisissa katsauksissa oikean ja riittävän kuvan antamiseksi kunkin katsauskauden toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Tällaisia seikkoja voivat olla huomattavat osingot tilikauden ensimmäisellä katsauskaudella tai merkittävät yksittäiset omaisuuden myyntivoitot.

10.2.1 Selostusosa

MÄÄRÄYS (kohdat 14 - 15)

(14) Selostusosassa tulee esittää tiedot valvottavan toiminnasta, tuloskehityksestä ja siihen vaikuttaneista poikkeuksellisista seikoista sekä varojen, velkojen, taseen ulkopuolisten sitoumusten ja toimintaympäristön merkittävistä muutoksista katsauskaudelta. Lisäksi on esitettävä selostus olennaisista katsauskauden jälkeisistä tapahtumista, joilla on vaikutusta valvottavan taloudelliseen asemaan, sekä annettava kuvaus valvottavan liiketoimintaan liittyvistä merkittävistä lähiajan riskeistä ja epävarmuustekijöistä.

(15) Edellä kohdassa (14) selostettaviin seikkoihin kuuluvat ainakin seuraavat asiat:

1. Uusien toimintojen aloittaminen ja merkittävät investoinnit, rationalisointitoimenpiteet, yrityskaupat, toimiala- ja yritysdivestoinnit sekä toimintojen lopettaminen.

2. Tärkeät uudet tuotteet ja markkina-alueet sekä muutokset markkina-asemassa.

3. Merkittävät yksittäiset omaisuuserien myyntivoitot ja -tappiot sekä suuret odotettavissa olevat luottotappio- ja arvonalentumiskirjaukset. (*Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

4. Jaksotettuun hankintamenoon kirjattujen rahoitusvarojen odotettavissa olevien luottotappioiden kehitys. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

5. Arvio valvottavan todennäköisestä tulevasta kehityksestä tilikautena, kuten niistä on suositettu toimintakertomuksessa esitettävien tietojen osalta (Luku 8.6.4).

6. Vakavaraisuudesta esitettävät tiedot, kuten niistä on suositettu toimintakertomuksessa esitettävien tietojen osalta (luku 8.7) seuraavin täsmennyksin:

- Vakavaraisuustiedot annetaan vähintään katsauskaudelta ja edellisen tilikauden päättymisajankohdalta.
- Tiedot annetaan ainoastaan konsolidoidusta vakavaraisuudesta, mikäli valvottava kuuluu konsolidointiryhmään.
- On myös ilmoitettava tieto siitä, onko valvottava saanut luvan valvontaviranomaiselta tilikauden aikana kertyneen taloudellisen katsauksen osoittaman voiton vähennyserineen sisällyttämiseksi ydinpääomaan.

7. Vakavaraisuuden tukemisesta annettavat tiedot, kuten niistä on suositettu toimintakertomuksessa esitettävien tietojen osalta (Luku 8.7.3).

(16) Jos valvottava julkistaa LLL 10 luvun 12 §:n 1 momentin mukaisesti vakavaraisuustiedot myös taloudellisessa katsauksessa, sen tulee noudattaa EU:n vakavaraisuusasetuksen (CRR) artiklan 431 kohdan 3 mukaan vahvistamaansa virallista toimintalinjaa.

10.2.2 Taulukko-osa

MÄÄRÄYS (kohdat 17 - 18)

(17) Taloudellisen katsauksen taulukko-osassa on esitettävä seuraavat tiedot:

1. Tuloslaskelma tarkasteltavana olevalta osavuosi-/puolivuosijaksolta ja kuluvan tilikauden alusta osavuosi-/puolivuosijakson loppuun sekä vertailutuloslaskelmat kuluvaa tilikautta välittömästi edeltävän tilikauden vastaavilta ajanjaksoilta (tarkasteltavana olevalta jaksolta ja tilikauden alusta osavuosi-/puolivuosijakson loppuun).

2. Tase ja taseen ulkopuoliset sitoumukset tarkasteltavana olevan osavuosi-/puolivuosijakson ja vertailutase ja taseen ulkopuoliset sitoumukset kuluvaa tilikautta välittömästi edeltävän tilikauden lopussa.

(18) Taulukko-osassa on esitettävä ainakin seuraavat tiedot:

1. Tuloslaskelma, tase ja taseen ulkopuoliset sitoumukset on esitettävä ainakin sillä tarkkuudella kuin tilinpäätös- ja toimintakertomusA:n liitteissä edellytetään lukuun ottamatta tekstin sisennettyjä osia.

2. Mikäli valvottava laatii vapaaehtoisesti IFRS-tilinpäätöksen, mutta ei laadi IAS 34 standardin *Osavuosikatsaus* mukaista osavuosikatsausta, valvottavan on noudatettava taulukko-osassa tilinpäätöksen kanssa johdonmukaisia kaavoja ja nimikkeitä.

3. Johdannaissopimuksia, vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat tiedot esitetään taulukko-osassa olennaisilta osilta siten, kuin niistä määrätään tilinpäätösten osalta.

10.2.3 Osavuosi-/puolivuosijaksokohtainen tulosvertailu

OHJE (kohta 19)

(19) Finanssivalvonta suosittaa, että tuloslaskelma esitetään osavuosi-/puolivuosijaksolta, kumulatiivisesti edellisestä tilinpäätöksestä lähtien sekä vertailutietoina edeltävän vuoden vastaavilta jaksoilta. Tuloslaskelma voidaan esittää lyhennettynä, niin että se sisältää toimialan kannalta merkitykselliset tuloslaskelmarivit. Vain yhden osavuosi-/puolivuosikatsauksen laativan valvottavan ei tarvitse ottaa huomioon tätä suositusta.

10.3 Tilintarkastajien lausunto

MÄÄRÄYS (kohta 20)

(20) Näiden määräysten ja ohjeiden soveltamisalaan kuuluvien valvottavien tulee noudattaa AML 7 luvun 12 §:ä.

OHJE (kohta 21)

(21) Finanssivalvonta suosittaa, että tilintarkastajat tarkastavat taloudellisen katsauksen.

10.4 Taloudellisen katsauksen julkistaminen

(22) Taloudellisen katsauksen julkistamiseen sovelletaan LLL 12 luvun 12 §:n 3 momenttia. TYL 9 §:n 4 momentin mukaan keskusyhteisön jäsenluottolaitoksen on annettava jokaiselle sitä pyytävälle jäljennös yhdistellystä taloudellisesta katsauksesta niin kuin luottolaitostoiminnasta annetun lain 12 luvun 11 §:ssä säädetään.

(23) AML 7 luvun 10 §:n 2 momentin mukaan puolivuosikatsauksen julkistamisajankohta on julkistettava heti, kun siitä on päätetty.

OHJE (kohta 24)

(24) Finanssivalvonta suosittaa, että myös muiden taloudellisten katsausten julkistamisajankohta julkistetaan heti, kun siitä on päätetty.

11 Taseen ja tuloslaskelman kaavojen täyttäminen

11.1 Soveltamisala

(1) Tässä luvussa käsitellään tilinpäätös- ja toimintakertomusA 4 ja 5 §:n tuloslaskelman ja taseen kaavan täyttöohjeita.

11.2 Luottolaitoksen tase

(2) Tilinpäätös- ja toimintakertomusA 5 §:n 1 momentin mukaan luottolaitos ja muu pääasiallisena toimintanaan LLL 1 luvun 5 §:n 1 momentissa tarkoitettua toimintaa harjoittava rahoituslaitos laatii taseensa näiden määräysten ja ohjeiden liitteessä 1 esitettävää kaavaa noudattaen.

(3) Tilinpäätös- ja toimintakertomusA 6 – 10 §:ssä on yleissäännöksiä taseen esittämistavan jatkuvuudesta, kaavasta poikkeamisesta ja yksityiskohtaisemmasta esittämisestä sekä erien yhdistelemisestä ja poisjättämisestä.

11.3 Sijoituspalveluyrityksen tase

(4) Sijoituspalveluyrityksen sekä rahoituslaitoksen, joka pääasiallisena toimintanaan käy kauppaa rahoitusvälineillä omaan lukuun tai harjoittaa SipaL 2 luvun 3 §:ssä tarkoitettua toimintaa, laatii taseensa näiden määräysten ja ohjeiden liitteen 2 kaavan mukaan.

11.4 Tasekaavan täyttäminen

VASTAAVAA

(5) Vaadittaessa maksettavina saamisina pidetään tilinpäätös- ja toimintakertomusA 5 §:n 3 momentin mukaisia saamisia.

Käteiset varat

MÄÄRÄYS (kohta 6)

(6) Erään luetaan

- lailliset maksuvälineet, mukaan lukien ei-euromääräiset setelit ja kolikot

- sellaiset Suomen Pankilta olevat vaadittaessa maksettavat saamiset, jotka ovat helposti milloin tahansa valvottavan käytettävissä
- vaadittaessa maksettavat saamiset sellaisessa valtiossa toimivalta keskuspankilta, jossa luottolaitoksella on toimintaa, jossa se tarjoaa palveluja tai jossa se muusta syystä on läsnä.

Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset

MÄÄRÄYS (kohdat 7 - 9)

(7) Erään luetaan keskuspankkien rahapoliittisten operaatioiden vakuuksiksi hyväksyttävät saamistodistukset. Saamistodistus merkitään tähän erään sen luonteen mukaan eikä sen mukaan, onko valvottava itse oikeutettu keskuspankkirahoitukseen.

(8) Saamistodistuksia ovat kaikki jälkimarkkinakelpoiset velkainstrumentit, kuten valtion velkasitoumukset, kuntatodistukset, valtion ja muut julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjalainat, pankkien sijoitustodistukset, yritystodistukset, pankkien ja yritysten liikkeeseen laskemat joukkovelka- ja vaihtovelkakirjalainat.

(9) Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset voidaan luokitella käytetyn liiketoimintamallin mukaan joko jaksotettuun hankintamenoon, käypään arvoon tulosvaikutteisesti tai käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta IFRS 9.4.1.1-4.1.3 mukaisesti. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

OHJE (kohta 10)

(10) EKPJ:n/EKP:n perussäännön mukaisesti kaiken eurojärjestelmän luotonannon on perustuttava riittäviin vakuuksiin. Eurojärjestelmä hyväksyy rahapoliittisten operaatioidensa vakuuksiksi laajan joukon sekä valtioiden että yksityisten yritysten liikkeeseen laskemia arvopapereita ja lisäksi ei-jälkimarkkinakelpoisia omaisuuseriä. Molempien ryhmien arvopapereita voidaan käyttää eurojärjestelmän rahapoliittisissa operaatioissa vakuutena. Lista vakuuksiksi kelpaavista arvopapereista on luettavissa EKP:n kotisivulta

http://www.ecb.int/mopo/assets/assets/html/index.en.html

Saamiset luottolaitoksilta

MÄÄRÄYS (kohdat 11 - 13)

(11) Erään luetaan muut kuin vaadittaessa maksettavat saamiset keskuspankeilta, mukaan lukien vähimmäisvarantotalletukset, sekä LLL:ssa tarkoitetuille luottolaitoksille ja niitä vastaaville ulkomaisille luottolaitoksille annetut luotot, niihin tehdyt talletukset riippumatta siitä, minkä nimisinä ne itse asiassa on tehty, sekä takausten ja muiden taseen ulkopuolisten sitoumusten perusteella velkojille maksetut määrät. Keskuspankki- ja luottolaitossaamiset käsittävät myös näissä olevat selvityssaamiset.

(12) Toisen luottolaitoksen kanssa tehdyt aidot takaisinostosopimukset kirjataan näiden määräysten ja ohjeiden luvun 4.1.4 mukaisesti.

(13) Saamiset luottolaitoksilta luokitellaan liiketoimintamallin mukaan jaksotettuun hankintamenoon kirjattaviksi rahoitusinstrumenteiksi IFRS 9.4.1.1-4.1.2 ja IFRS 9.4.1.3 mukaisesti tai

käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi IFRS 9.4.1.4 mukaisesti. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä

MÄÄRÄYS (kohdat 14 - 16)

(14) Erään luetaan

- muille kuin luottolaitoksille ja keskuspankeille myönnetyt luotot ja muut vastaavat saamiset
- takausten ja muiden taseen ulkopuolisten sitoumusten perusteella velkojille maksetut määrät
- saamiset LLL 1 luvun 16 §:n mukaiseen luottolaitoksen konsolidointiryhmään kuuluvilta omistusyhteisöiltä, rahoituslaitoksilta ja palveluyrityksiltä.

(15) Tase-erään ei merkitä jälkimarkkinakelpoisia saamisia.

(16) Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä luokitellaan liiketoimintamallin mukaan jaksotettuun hankintamenoon kirjattaviksi rahoitusinstrumenteiksi IFRS 9 4.1.1- 4.1.2 mukaisesti. Jos IFRS 9:n SPPI-testi ei kuitenkaan täyty, niin kyseiset saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöltä tulee kirjata IFRS 9.4.1.4 käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

Leasingkohteet

MÄÄRÄYS (kohdat 17 - 18)

(17) Erään luetaan leasingsopimuksin vuokralle annetun omaisuuden poistamaton hankintameno sekä leasingkohteiden ennakkomaksut.

(18) Mikäli rahoitusleasingsopimus on käsitelty hyödykkeen myyntinä IAS 17 *Vuokrasopimukset* mukaisesti KPL 5 luvun 5 b §:n perusteella, tulee saamiset eritellä liitetiedoissa.

Saamistodistukset

MÄÄRÄYS (kohdat 19 - 20)

(19) Saamistodistuksia ovat kaikki jälkimarkkinakelpoiset velkainstrumentit.

(20) Saamistodistukset luokitellaan IFRS 9 mukaisen liiketoimintamallin mukaan joko jaksotettuun hankintamenoon kirjatuiksi rahoitusinstrumenteiksi, käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi rahoitusvaroiksi tai käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattaviksi rahoitusvaroiksi IFRS 9.4.1.1-4.1.3 mukaisesti. Erikseen käypään arvoon tulosvaikutteisista rahoitusvaroista on luokiteltava kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

Osakkeet ja osuudet

MÄÄRÄYS (kohdat 21 - 23)

(21) Erään merkitään osakkeet, kantarahasto ja sijoitusosuudet ja muut sellaiset osuudet, jotka tuottavat oikeuden yhteisön omaan pääomaan. Osakkeisiin ja osuuksiin rinnastetaan niiden merkintään tai tuottoon oikeuttavat todistukset sekä rahasto-osuudet. Oman pääoman ehtoinen instrumentti on määritelty IAS 32.11:ssä.

(22) Takaisin hankittuja omia osakkeita ei merkitä tähän erään, vaan ne tulee vähentää omasta pääomasta.

(23) Osakkeet ja osuudet luokitellaan valitun liiketoimintamallin mukaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi tai yksittäistapauksissa käypään arvoon muiden laajan tuloksen eriin kirjattaviksi rahoitusvaroiksi IFRS 9.4.1.4 mukaisesti. Erikseen käypään arvoon tulosvaikutteisista rahoitusvaroista on luokiteltava kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat. (*Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

Osakkeet ja osuudet omistusyhteysyrityksissä

MÄÄRÄYS (kohdat 24 - 25)

(24) Erään merkitään osakkeet ja osuudet KPL 1 luvun 7 §:ssä tarkoitetuissa omistusyhteysyrityksissä. Osakkeisiin ja osuuksiin omistusyhteysyrityksissä rinnastetaan myös näille annetut pääomalainat ja muut vakuudettomat pitkäaikaiset saamiset, joiden takaisinmaksua ei ole suunniteltu eikä se ole ennakoitavissa, ja jotka tosiasiallisesti ovat osa valvottavan nettosijoitusta osakkuus- tai yhteisyritykseen.

(25) Sijoitukset osakkuus- ja yhteisyrityksiin arvostetaan valvottavan erillistilinpäätöksessä hankintamenoon.

Osakkeet ja osuudet samaan konserniin kuuluvissa yrityksissä

MÄÄRÄYS (kohdat 26 - 27)

(26) Erään merkitään osakkeet ja osuudet KPL 1 luvun 6 §:ssä tarkoitetuissa tytäryrityksissä. Osakkeisiin ja osuuksiin rinnastetaan myös tytäryrityksille annetut pääomalainat ja muut vakuudettomat pitkäaikaiset saamiset, joiden takaisinmaksua ei ole suunniteltu, eikä se ole ennakoitavissa ja jotka tosiasiallisesti ovat osa valvottavan nettosijoitusta tytäryritykseen. Tytäryritysosakkeet ja osuudet luetaan emoyrityksen tilinpäätöksessä tähän erään riippumatta siitä, yhdistelläänkö ne konsernitilinpäätökseen vai ei.

(27) Tytäryrityssijoitukset arvostetaan valvottavan erillistilinpäätöksessä hankintamenoon.

Johdannaissopimukset

MÄÄRÄYS (kohta 28)

(28) Erään merkitään taseen vastaavaa-puolella esitettävät johdannaisten positiiviset käyvät arvot,sekä IFRS 9.4.3.3 mukaiset hybridi-instrumenteista erotetut kytkettyjen johdannaisten positiiviset käyvät arvot. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

Aineettomat hyödykkeet

MÄÄRÄYS (kohdat 29 - 31)

(29) Erään merkitään KPL 5 luvun 5 a §:n 1 momentissa mainitut aineettomaan omaisuuteen kuuluvat vastikkeellisesti hankitut oikeudet sekä 5 luvun 5 a §:n 2 momentin mukaiset itse luodut aineettomat oikeudet.

(30) Oman kehittämistoiminnan perusteella aikaansaatuja aineettomia hyödykkeitä (esimerkiksi it-ohjelmia) saadaan aktivoida taseeseen KPL 5 luvun 8 §:n 2 momentin mukaisesti.

(31) Aineettomat hyödykkeet arvostetaan alun perin hankintamenoon.

Aineelliset hyödykkeet

MÄÄRÄYS (kohdat 32 - 38)

(32) Erään merkitään luvussa 7.1.1 määritelty kiinteistöomaisuus jaoteltuna kohtiin "Sijoituskiinteistöt sekä sijoituskiinteistöosakkeet ja -osuudet" ja "Muut kiinteistöt ja kiinteistöyhteisöjen osakkeet ja osuudet", sekä "Muut aineelliset hyödykkeet".

(33) Kiinteistöomaisuutta ovat muun muassa rakentamattomat maa-alueet ja vesialueet, ei-palautuskelpoiset, kiinteistöön liittyvät sähkön ja veden liittymismaksut, rakennukset, väestönsuojat, asfaltoinnit, rakennusten ainesosat, kiinteistöjen vuokraoikeudet (KPA 1 luvun 6 §:n 6 momentti) sekä kiinteistöyhteisöjen osakkeet ja osuudet. Kiinteistöyhteisöllä tarkoitetaan asunto ja kiinteistöosakeyhtiötä ja muuta sellaista yhtiötä ja osuuskuntaa, joka ei harjoita muuta toimintaa kuin yhtiöjärjestyksessä tai säännöissä yksilöityjen kiinteistöjen omistusta ja hallintaa.

(34) Muita aineellisia hyödykkeitä ovat muun muassa it-laitteistot, muut toimistokoneet ja -kalustot, taide-esineet, rahakokoelmat, ajoneuvot sekä kiinteistön hoitoon tarkoitetut koneet ja laitteet.

(35) Vuokrahuoneistojen perusparannusmenot esitetään taseeseen merkittäessä muina aineellisina hyödykkeinä.

(36) Omassa käytössä olevaksi (muuksi) kiinteistöomaisuudeksi katsotaan maa- ja vesialueet sekä rakennukset, jotka ovat tilikauden päättyessä tosiasiallisesti valvottavan omassa käytössä konttori-, varasto- tai muina sellaisina tiloina taikka henkilökunnan asumis-, virkistys- tai muussa sellaisessa käytössä, sekä kiinteistöyhteisöjen osakkeet ja osuudet, jotka oikeuttavat tällaisten tilojen hallintaan. Jos vain osa maa- ja vesialueesta tai rakennuksesta on valvottavan omassa käytössä eikä kiinteistön omassa käytössä oleva osa ole myytävissä erikseen, tulee käyttötarkoituksen mukaisen kirjauksen määrittelyssä noudatettavat periaatteet esittää tilinpäätöksen aineellisia hyödykkeitä koskevassa liitetiedossa.

(37) Vain sijoituskiinteistöjen arvostamisessa on mahdollista soveltaa käyvän arvon mallia. Tällöin arvonmuutos kirjataan LLL 12 luvun 8 §:n mukaisesti.

(38) Mikäli rahoitusleasingsopimus on käsitelty ikään kuin hyödykkeen ostona IAS 17 *Vuokrasopimukset* mukaisesti kirjanpitolain 5 luvun 5 b §:n perusteella, tulee tällainen hyödyke eritellä liitetiedoissa.

Osakeantisaamiset/sijoitusosuusantisaamiset/ kantarahastoantisaamiset

MÄÄRÄYS (kohta 39)

(39) Erään merkitään merkityistä osakkeista, sijoitusosuuksista tai kantarahasto-osuuksista valvottavalle maksamatta oleva määrä siihen saakka, kun se on maksettu tai merkintä on mitätöity.

Muut varat

MÄÄRÄYS (kohdat 40 - 41)

(40) Erään merkitään maksujen välityksestä syntyneet, vaadittaessa maksettavat saamiset, erilaisilla selvittelytileillä olevat saamiset, johdannaissopimuksiin liittyvät marginaalitilisaamiset sekä kaikki muut saamiset, joiden esittämiseen ei ole muuta sopivaa tase-erää, kuten erilaiset myynti- ja vuokrasaamiset sekä vakuutuskorvaussaamiset.

(41) Sijoituspalveluyritys merkitsee erään sen taseeseen kirjattujen rahoitusvarojen myynnistä syntyneet myyntisaamiset. Erään ei lueta asiakkaan lukuun tehdystä arvopaperiostosta syntyvää asiakkaan maksuvelvollisuutta sijoituspalveluyritykselle eikä asiakkaan lukuun tehdystä arvopaperimyynnistä syntyvää toisen välittäjän tai muun ostajan maksuvelvollisuutta sijoituspalveluyritykselle. Tällaisia asiakkaalta taikka toisilta välittäjiltä tai muilta ostajilta olevia vaateita on seurattava jatkuvasti erikseen kunkin asiakkaan tai välittäjän tai muun ostajan osalta sijoituspalveluyrityksen laskentajärjestelmässä. Myyntisaamisiin kirjataan asiakkaan lukuun tehdyistä arvopaperimyynneistä asiakkaalle maksettu kauppahinta silloin, kun maksu suoritetaan sijoituspalveluyrityksen omista varoista ennen kuin sijoituspalveluyritys on saanut kauppahinnan toiselta sijoituspalveluyritykseltä tai muulta ostajalta.

Siirtosaamiset ja maksetut ennakot

(42) Siirtosaamisiin ja maksettuihin ennakkoihin merkitään KPL 4 luvun 6 §:n 1 momentin mukaiset erät.

MÄÄRÄYS (kohta 43)

(43) Erään merkitään saamatta olevat korot ja muut tuotot oikaistuina tai täydennettyinä suoriteperusteisiksi sekä maksetut korko ja muut menoennakot.

Laskennalliset verosaamiset

MÄÄRÄYS (kohta 44)

(44) Erään merkitään jaksotuseroista johtuvat laskennalliset verosaamiset samoin kuin muista väliaikaista eroista johtuvat verosaamiset kirjanpitolautakunnan laskennallisia verovelkoja ja saamisia koskevan 12.9.2006 annetun yleisohjeen mukaisesti soveltuvin osin. Vahvistetuista tappioista syntyvän laskennallisen verosaamisen merkitsemiselle taseeseen on ankarammat ehdot kuin muiden laskennallisten verosaamisten merkitsemiselle.

VASTATTAVAA

Velat luottolaitoksille

(45) Vaadittaessa maksettavina velkoina pidetään tilinpäätös- ja toimintakertomusA 5 §:n 3 momentin mukaisia velkoja.

MÄÄRÄYS (kohdat 46 -47)

(46) Erään luetaan velat edellä kohdassa "Saamiset luottolaitoksilta" tarkoitetuille luottolaitoksille ja keskuspankeille.

(47) Toisen luottolaitoksen kanssa tehdyt aidot takaisinostosopimukset kirjataan näiden määräysten ja ohjeiden luvun 4.1.4 mukaisesti.

Velat yleisölle ja julkisyhteisöille

MÄÄRÄYS (kohdat 48 – 49)

(48) Erään luetaan velat muille kuin luottolaitoksille ja keskuspankeille.

(49) Talletuksilla tarkoitetaan rahoitusvakausviranomaisesta annetun lain (1195/2014) 1 luvun 3 §:n 1 momentin 11 kohdassa tarkoitettua talletusta.

Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat

MÄÄRÄYS (kohta 50)

(50) Yleiseen liikkeeseen lasketulla velkakirjalla tarkoitetaan luottolaitoksen yleiseen liikkeeseen laskemaa joukkovelkakirjaa, sijoitustodistusta ja muuta sellaista jälkimarkkinakelpoista velkasitoumusta. Luottolaitoksen ennen eräpäivää takaisin lunastamat velkakirjat merkitään erän vähennykseksi.

Joukkovelkakirjalainat

MÄÄRÄYS (kohta 51

(51) Erään luetaan luottolaitoksen liikkeeseen laskemat joukkovelkakirjat.

Muut

MÄÄRÄYS (kohta 52)

(52) Erään luetaan luottolaitoksen liikkeeseen laskemat sijoitustodistukset ja niihin verrattavat muut velkasitoumukset.

Johdannaissopimukset ja muut kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat

MÄÄRÄYS (kohdat 53 – 54)

(53) Erään merkitään taseen vastattavaa puolella esitettävät johdannaisten negatiiviset käyvät arvot sekä IFRS 9.4.3.3 mukaiset hybridi-instrumenteista erotettujen kytkettyjen johdannaisten negatiiviset käyvät arvot. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

(54) Erään merkittävät muut kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat on määritelty IFRS 9 liitteessä A *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018).*

Muut velat

Muut velat

MÄÄRÄYS (kohdat 55 - 58)

(55) Erään luetaan maksujen välityksestä syntyvät, vaadittaessa maksettavat velat.

(56) Erään luetaan ostovelat sekä muut sellaiset luotonantoon perustumattomat velat.

(57) Muihin velkoihin ja siirtovelkoihin merkittävien erien välistä eroa on käsitelty muun muassa kirjanpitolautakunnan lausunnossa (1561/1999). Tämän mukaisesti muina lyhytaikaisina velkoina esitetään taseessa kirjanpitolautakunnan lausunnon kohdassa 3 mainitut erät.

(58) Sijoituspalveluyritys merkitsee muihin velkoihin omaan lukuun tehtyjen arvopaperiostojen maksamattoman kauppahinnan. Se ei merkitse taseeseen asiakkaan lukuun tehdyistä arvopapereiden myynneistä syntyvää sijoituspalveluyrityksen velvollisuutta maksaa saatu kauppahinta asiakkaalle eikä arvopapereiden ostamisesta asiakkaan lukuun syntyvää sijoituspalveluyrityksen velvollisuutta maksaa kauppahinta toiselle välittäjälle tai muulle myyjälle. Tällaista sijoituspalveluyrityksen velvollisuutta maksuihin on seurattava jatkuvasti erikseen kunkin asiakkaan ja välittäjän tai muun myyjän osalta sijoituspalveluyrityksen laskentajärjestelmässä.

Pakolliset varaukset

(59) Pakollisena varauksena taseessa esitetään ja tuotoista vähennetään KPL 5 luku 14 § 1 momentin mukaiset pakolliset varaukset.

MÄÄRÄYS (kohta 60)

(60) Eläkevarauksena kirjataan vakuutusmatemaattisin perustein laskettu eläkevastuu.

Siirtovelat ja saadut ennakot

(61) Siirtovelkoihin ja saatuihin ennakkoihin kirjataan KPL 4 luvun 6 §:n 2 momentin mukaiset erät.

MÄÄRÄYS (kohta 62)

(62) Erään merkitään maksamatta olevat korot ja muut kulut oikaistuna tai täydennettynä suoriteperusteisiksi sekä saadut korko- ja muut tuloennakot.

OHJE (kohta 63)

(63) Muihin velkoihin ja siirtovelkoihin merkittävien erien välistä eroa käsitellään muun muassa kirjanpitolautakunnan lausunnossa (1561/1999) kohdan 2.9 kolmannessa kappaleessa.

Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla

MÄÄRÄYS (kohta 64)

(64) Erään luetaan luottolaitoksen liikkeeseen laskemat velkasitoumukset ja muut velat, joilla niitä koskevien sopimusehtojen mukaan on huonompi etuoikeus kuin luottolaitoksen muilla sitoumuksilla. Erään merkitään myös ikuiset lainat ja muu sellainen sekamuotoinen pääoma, jolla on huonompi etuoikeus kuin luottolaitoksen muilla veloilla.

Laskennalliset verovelat

MÄÄRÄYS (kohta 65)

(65) Erään merkitään jaksotuseroista johtuvat laskennalliset verovelat samoin kuin muista väliaikaista eroista johtuvat verovelat kirjanpitolautakunnan laskennallisia verovelkoja ja saamisia koskevan yleisohjeen 12.9.2006 mukaisesti soveltuvin osin.

Tilinpäätössiirtojen kertymä

Poistoero

MÄÄRÄYS (kohta 66)

(66) Erään kirjataan tehtyjen ja suunnitelman mukaisten poistojen erotus.

Verotusperusteiset varaukset

MÄÄRÄYS (kohta 67)

(67) Erään kirjataan verolainsäädännön sallimat tilinpäätössiirrot.

Osakepääoma/osuuspääoma/peruspääoma

MÄÄRÄYS (kohta 68)

(68) Erään kirjataan maksettu osake-, osuus- tai peruspääoma. Mikäli osakepääoma on kokonaan tai osittain merkitsemättä kaupparekisteriin, kaupparekisteriin merkitsemätön osuus on ilmoitettava taseessa omana eränään tämän erän alaeränä.

(69) Uuden osakkeen merkintähinta merkitään OYL 9 luvun 6 §:n 1 momentin ja OKL 9 luvun 7 §:n 1 momentin mukaisesti.

(70) Yhtiön hallusta luovutettavasta omasta osakkeesta maksettava määrä merkitään OYL 9 luvun 6 §:n 2 momentin ja OKL 9 luvun 7 §:n 3 momentin mukaisesti.

Osuuskunnan osakepääoma/kantarahasto/lisäpääoma

MÄÄRÄYS (kohta 71)

(71) Erään kirjataan osuuskuntalain voimaanpanosta annetun lain (422/2013) 16 §:n 2 momentissa tarkoitettu osakepääoma tai SPL 13 §:ssä tarkoitettu kantarahasto taikka HypoL:ssa tarkoitettu lisäpääoma. Mikäli osakepääoma tai kantarahasto on kokonaan tai osittain merkitsemättä kaupparekisteriin, kaupparekisteriin merkitsemätön osuus on ilmoitettava taseessa omana eränään tämän erän alaeränä.

Ylikurssirahasto

(72) Ylikurssirahasto on OYL 8 luvun 1 §:ssä tarkoitettua sidottua omaa pääomaa. Ylikurssirahaston muutokset kirjataan osakeyhtiölain voimaanpanosta annetun lain (625/2006) 13 §:n mukaisesti.

Arvonkorotusrahasto

MÄÄRÄYS (kohta 73)

(73) Erään merkitään aineellisiin hyödykkeisiin kuuluvien maa- tai vesialueiden tai kiinteistöyhtiöiden osakkeiden arvoon sisältyvää, KPL 5 luvun 17 §:n 3 momentin mukaista arvonkorotusta vastaava määrä.

Vararahasto

(74) Vararahasto on OYL 8 luvun 1 §:ssä sekä OKL 8 luvun 1 §:ssä tarkoitettua sidottua omaa pääomaa. Vararahaston muutokset kirjataan osakeyhtiölain voimaanpanosta annetun lain (625/2006) 13 §:n mukaisesti. Erään merkitään myös SPL 10 §:ssä tarkoitettuun vararahastoon kirjatut määrät sekä OPL 4 §:ssä tarkoitettuun vararahastoon kirjatut määrät. Hypoteekkiyhdistyksen vararahaston lisäykseksi tai vähennykseksi merkitään HypoL 25 §:n 4 momentissa tarkoitetut suoritukset.

Käyvän arvon rahasto

MÄÄRÄYS (kohdat 75 - 76)

(75) Erään kirjataan LLL 12 luvun 6 §:n 2 momentin mukaiset erät.

- Rahavirran suojauksesta syntyneeksi käyvän arvon rahaston eräksi kirjataan joko IAS 39.95-101 mukaisesti kun sovelletaan IAS 39 suojauslaskentaa, tai vastaavasti IFRS 9.6.5.11-12 mukaisesti, jos sovelletaan IFRS 9 suojauslaskentaa. Kirjaukset muiden laajan tuloksen eriin korvataan kirjauksella käyvän arvon rahastoon. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*
- Muuntoeroista syntyneeksi käyvän arvon rahaston eräksi kirjataan joko IAS 39.102 ”Nettosijoituksen suojaukset” mukaisesti, tai vastaavasti IFRS 9.6.5.13-14 ”Ulkomaiseen yksikköön tehdyn nettosijoituksen suojaus” mukaisesti. Kirjaukset muiden laajan tuloksen eriin korvataan kirjauksella käyvän arvon rahastoon. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*
- Käypään arvoon arvostamisesta syntyneeksi käyvän arvon rahaston eräksi kirjataan IFRS 9.5.2.1(b) mukaisiin käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattaviin rahoitusvaroihin kuuluvan erän käyvän arvon muutokset ottaen huomioon IFRS 9.5.5.2-kohdan vaatimukset tappiota koskevan vähennyserän kirjaamiseen ja arvostamiseen. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*
- Nimenomaisesti käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi luokitellun rahoitusvelan käyvän arvon muutos, joka johtuu kyseisen velan luottoriskin muutoksista kirjataan IFRS 9.5.7.7 mukaisesti. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

(76) Käyvän arvon muutokseen sisältyvä laskennallinen verovelka merkitään tase-erään "Laskennalliset verovelat" ja laskennallinen verosaaminen vastaavasti tase-erään "Laskennalliset verosaamiset".

Yhtiöjärjestyksen/sääntöjen mukaiset rahastot

MÄÄRÄYS (kohta 77)

(77) Erään kirjataan yhtiöjärjestyksen tai sääntöjen mukaiset rahastot.

Vapaat rahastot

Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto

(78) OYL 8 luvun 2 §:n ja OKL 8 luvun 2 §:n mukaan sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon merkitään se osa osakkeiden merkintähinnasta, jota perustamissopimuksen tai osakeantipäätöksen mukaan ei merkitä osakepääomaan ja jota ei KPL:n mukaan merkitä vieraaseen pääomaan, sekä sellainen muu oman pääoman sijoitus, jota ei merkitä muuhun rahastoon. Rahastoon merkitään myös se määrä, jolla osakepääomaa alennetaan ja jota ei käytetä tappion kattamiseen tai varojen jakamiseen.

(79) OYL 10 luvun 3 §:n 3 momentin mukaan option tai muun OYL 10 luvun 1 §:ssä tarkoitetun oikeuden ja OKL 10 luvun 3 §:n 3 momentin mukaan erityisen oikeuden mahdollinen merkintähinta merkitään sijoitetun vapaan oman pääoman rahastoon, jollei sitä päätöksessä määrätä merkittäväksi osakepääoman tai osuuspääoman korotukseksi.

(80) Osingon ja varojen jakamista vapaan oman pääoman rahastosta säätelee OYL 13 luku 5–7 §. Ylijäämän jakamista vapaan oman pääoman rahastosta ja vararahastosta säätelee OKL 16 luku 5-8 §.

Muut rahastot

MÄÄRÄYS (kohta 81)

(81) Mikäli valvottavalla on yhtiöjärjestykseen tai sääntöihin taikka yhtiökokouksen tai vastaavan yleistä päätösvaltaa valvottavassa käyttävän kokouksen päätökseen perustuvia, aikaisempien tilikausien tuloksesta muodostettuja vapaita rahastoja, ne esitetään tässä erässä.

Edellisten tilikausien voitto (tappio)

MÄÄRÄYS (kohta 82)

(82) Erään kirjataan tulos edellisiltä tilikausilta siltä osin, kuin sitä ei ole siirretty muihin oman pääoman eriin tai jaettu voitonjakona.

Tilikauden voitto (tappio)

MÄÄRÄYS (kohta 83)

(83) Erään kirjataan tuloslaskelman osoittama tilikauden tulos.

TASEEN ULKOPUOLISET SITOUMUKSET

Asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annetut sitoumukset

MÄÄRÄYS (kohdat 84- 85)

Takaukset ja pantit

(84) Erään kirjataan toisen velan vakuudeksi annetut takaukset, pantit ja kiinnitykset. Sitoumukset merkitään sen määräisenä, mitä takaus, pantti tai kiinnitys kulloinkin enintään vastaa.

(85) Takaukseen rinnastetaan urakka toimitus ja vientisitoumukset ja muut asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annetut takuusitoumukset asiakkaan yksilöidyn kaupallisen velvoitteen, julkisoikeudellisen velvoitteen tai korvausvelvoitteen täyttämisestä mukaan lukien remburssit ja muut irtaimen kaupan täyttämisen vakuudeksi myyjän hyväksi annetut sitoumukset.

Asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat sitoumukset

MÄÄRÄYS (kohdat 86 - 87)

Arvopapereiden takaisinostositoumukset

(86) Erään merkitään arvopapereiden myyntisopimukset, joihin liittyy ostajalle asetettu optio myydä arvopaperit halutessaan takaisin luottolaitokselle (luvun 4.1.4 mukaiset niin sanotut epäaidot takaisinostot).

Muut

(87) Erään merkitään talletuksentekosopimukset, osittain maksettujen arvopapereiden maksamaton määrä, merkintäsitoumukset ja sitovat lisäluottojärjestelyt, sitovat luottolupaukset ja käyttämättömät luottolimiitit sekä muut sellaiset taseen ulkopuoliset sitoumukset niiden juoksuajasta riippumatta. Sitoumukset merkitään sen määräisinä, mitä niiden perusteella voidaan vähintään joutua maksamaan.

11.5 Luottolaitoksen tuloslaskelma

(88) TilinpäätösA- ja toimintakertomusA 4 §:n 1 momentin mukaisesti luottolaitos ja muu pääasiallisena toimintanaan LLL 1 luvun 5 §:n 1 momentissa tarkoitettua toimintaa harjoittava rahoituslaitos laatii tuloslaskelmansa näiden määräysten ja ohjeiden liitteessä 3 esitettävää kaavaa noudattaen.

(89) Tuloslaskelman esittämistavan jatkuvuudesta, kaavasta poikkeamisesta ja yksityiskohtaisemmasta esittämisestä sekä erien yhdistelemisestä ja poisjättämisestä säädetään tilinpäätös- ja toimintakertomusA 6–10 §:ssä.

11.6 Sijoituspalveluyrityksen tuloslaskelma

(90) Sijoituspalveluyrityksen sekä rahoituslaitoksen, joka pääasiallisena toimintanaan käy kauppaa rahoitusvälineillä omaan lukuun tai harjoittaa SipaL 2 luvun 3 §:ssä tarkoitettua toimintaa, tuloslaskelma laaditaan näiden määräysten ja ohjeiden liitteessä 4 esitettävän kaavan mukaan.

11.7 Tuloslaskelmakaavan täyttäminen

Korkotuotot

MÄÄRÄYS (kohdat 91 - 98)

(91) Korkotuottoihin merkitään vastaaviin "Käteiset varat", "Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset", "Saamiset luottolaitoksilta", "Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä", "Saamistodistukset" ja "Johdannaissopimukset" merkityistä rahoitusvaroihin kuuluvista tase-eristä saatavat korkotuotot. Sillä, miten nämä tase-erät on arvostusta varten luokiteltu, ei ole vaikutusta korkotuottojen kirjaamiseen.

(92) Korkotuottoja kirjattaessa noudatetaan IFRS 9.B5.4.1:ssa määriteltyä efektiivisen koron menetelmää. Sillä, minkä nimisenä erä on peritty (korko, järjestelypalkkio, luotonvaraus

provisio), ei ole merkitystä. Jos erä tulee sisällyttää efektiivisen koron laskentaan, se on korkotuottoa. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

(93) IFRS 9 B5.4.2:ssa on säännelty rahoituspalveluista perityistä palkkioista, jotka ovat kiinteä osa rahoitusvälineen efektiivistä tuottoa. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

(94) Korollisten rahoitusinstrumenttien osalta ajan kulumiselle lasketaan aina korkoa. Mikäli sijoituksen korko on nolla tai markkinakorkoa alempi, tulee laskettaessa sijoituksen käypää arvoa noudattaa efektiivisenä korkona markkinakorkoa, jolloin korkotuotoksi kirjataan tämän koron mukainen tuotto. Sijoituksen nollakorkoisuus tulee yleensä huomioiduksi sijoituksen merkintähinnassa.

(95) Korkotuotoiksi kirjataan myös osamaksusopimusten, laskusaatavien ja ostolaskujen rahoituksesta ja muusta sellaisesta rahoitustoiminnasta saadut efektiivisen koron laskentaan sisältyneet erät.

(96) Sen jälkeen, kun tase-erä on arvoltaan alentunut (vaihe 3), korkotuotto kirjataan käyttämällä sitä korkokantaa, jota käytettiin odotettavissa olevaa luottotappiota määritettäessä. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

(97) Rahoitusvelkoihin liittyvät negatiiviset korkokulut esitetään korkotuotoissa.

Leasingtoiminnan nettotuotot

MÄÄRÄYS (kohdat 98 - 99)

(98) Erään merkitään leasingsopimuksista saadut vuokratuotot vähennettynä leasingkohteista tehdyillä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Erään luetaan lisäksi leasingkohteista kirjatut arvonalentumistappiot ja leasingomaisuuden luovutusvoitot ja -tappiot, asiakkailta perityt palkkiot sekä muut leasingsopimuksista välittömästi johtuvat tuotot ja kulut. Muut leasingtoiminnasta johtuvat tuotot ja kulut luetaan tuotto- tai kuluerän luonnetta vastaavaan tuloslaskelman erään.

(99) Mikäli vuokralleantajan rahoitusleasingsopimus on käsitelty hyödykkeen myyntinä IAS 17 Vuokrasopimukset mukaisesti kirjanpitolain 5 luvun 5 b §:n perusteella, tulee rahoitustuotot esittää Leasingtoiminnan nettotuottoina.

Korkokulut

MÄÄRÄYS (kohdat 100 - 102)

(100) Korkokuluihin merkitään vastattavien eriin "Velat luottolaitoksille", "Velat yleisölle ja julkisyhteisöille", "Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat", "Johdannaissopimukset ja muut kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat" ja "Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla" merkityistä rahoitusveloista maksettavat korkokulut.

(101) Korkokuluja kirjattaessa noudatetaan efektiivisen koron menetelmää vastaavalla tavalla kuin korkotuottoja kirjattaessa.

(102) Rahoitusvaroihin liittyvät negatiiviset korkotuotot esitetään korkokuluissa.

Tuotot oman pääoman ehtoisista sijoituksista

MÄÄRÄYS (kohdat 103 – 104)

(103) Erään luetaan osakkeista (ml. IFRS 9.4.1.4 perusteella luokitelluista osakkeista) ja rahasto-osuuksista saadut osinkotuotot ja voitto-osuudet sekä muut vastaavat tuotot, jotka on maksettu yhteisön voitonjakokelpoisista varoista. Osinkotuottojen kirjaamiseen ei vaikuta se, miten osinkotuoton perustana olevat sijoitukset on arvostusta varten luokiteltu. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

(104) Osinkotuotot kirjataan, kun oikeus osinkoon on syntynyt. Tavanomaisesti osingonjaon kirjaamisperuste syntyy yhtiökokouspäätöksen perusteella.

Palkkiotuotot

(105) Rajanvetoa korkotuottojen ja palkkiotuottojen välillä on käsitelty aiemmin korkotuottojen kirjaamista koskevassa kohdassa (92). IFRS 9.B5.4.2:ssa on säädetty rahoituspalveluista perityistä palkkioista, jotka ovat kiinteä osa rahoitusvälineen efektiivistä tuottoa Jos palkkio on kiinteä osa rahoitusinstrumentin efektiivistä korkoa, se kirjataan korkotuottoihin/korkokuluihin, kun taas sellaiset palkkiot, jotka ansaitaan, kun palvelu tai jokin erillinen toimenpide on suoritettu, merkitään palkkiotuottoihin. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

OHJE (kohta 106)

(106) Luottolaitoksen palkkiotuottoja ja -kuluja ovat esimerkiksi FINREP-taulukoissa F22.01 (luottolaitokset) ja FA 16 (sijoituspalveluyritykset) esitetyt erät.

MÄÄRÄYS (kohta 107)

(107) Palkkiotuoton määrä on saadun vastikkeen käypä arvo.

Palkkiokulut

MÄÄRÄYS (kohdat 108 – 110)

(108) Erään kirjataan toiselle maksetut palkkiokulut niistä tuotoista, jotka on peritty asiakkailta palveluista tai toimenpiteistä ja jotka on kirjattu palkkiotuottoihin.

(109) Luottolaitoksen palkkiokuluja ovat lisäksi muun muassa rahahuoltoon ja rahan käsittelyyn liittyvät kulut sekä erilaiset maksetut toimitusmaksut.

(110) Arvopaperipörssien ja optioyhteisöjen perimät maksut kirjataan palkkiokuluihin siinä tapauksessa, että ne perustuvat luottolaitoksen/sijoituspalveluyrityksen asiakkailtaan perimiin, palkkiotuottojen perustana oleviin transaktioihin.

OHJE (kohta 111)

(111) Luottolaitoksen palkkiotuottoja ovat esimerkiksi FINREP-taulukoissa F22.01 (luottolaitokset) ja FA 16 (sijoituspalveluyritykset): esitetyt erät.

Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot

Arvopaperikaupan nettotuotot

MÄÄRÄYS (kohdat 112 - 116)

(112) Erään kirjataan kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviksi luokiteltujen rahoitusinstrumenttien luovutushinnan tai selvitysmäärän ja kirjanpitoarvon positiivinen tai negatiivinen erotus (realisoitunut myyntivoitto/myyntitappio).

(113) Erään merkitään lisäksi käypään arvoon arvostamisesta johtuvat voitot ja tappiot kaikista kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviksi ja muista käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi luokitelluista rahoitusinstrumenteista.

(114) Kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviksi ja muista käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi luokitelluista rahoitusinstrumenteista johtuvia korko- ja osinkotuottoja samoin kuin korkokuluja ei kirjata arvopaperikaupan nettotuottoihin vaan ao. tuotto- ja kulueriin. Sama koskee myös erikseen esitettävistä kytketyistä johdannaisista kirjattavia korkotuottoja ja -kuluja.

Valuuttatoiminnan nettotuotot

MÄÄRÄYS (kohta 115)

(115) Erään kirjataan nettotulos valuutanvaihdosta sekä varojen, velkojen ja valuutanvaihtosopimusten pääomien euroiksi muuntamisesta syntyneet positiiviset ja negatiiviset kurssierot. Erään kirjataan myös valuuttatermiinien ja valuuttaoptioiden arvostuksesta syntyvä tilikaudelle kuuluva osa. Myytävänä pidettävien ei-monetaaristen rahoitusvarojen kurssierot kirjataan omaan pääomaan käyvän arvon rahastoon.

Käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattujen rahoitusvarojen nettotuotot *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

MÄÄRÄYS (kohta 116)

(116) Erään kirjataan kaikki muut käypään arvoon muiden laajan tuloksen eriin luokitelluista IFRS 9.4.1.2A mukaisiksi rahoitusvaroiksi luokitelluista tase-eristä tuloslaskelmaan kirjattavat erät paitsi näistä johtuvat korot, arvonalentumiset ja niiden peruutukset, sekä IFRS 9.4.1.4 perusteella luokiteltujen osakkeiden osinkotuotot. Erässä otetaan huomioon taseesta pois kirjattavan saamistodistuksen käyvän arvon rahastoon kirjatut erät Käyvän arvon suojauksessa suojauskohteeksi määritettyjen käyvän arvon rahastoon kirjattujen rahoitusvarojen käyvän arvon muutokset kirjataan tuloslaskelman erään "Suojauslaskennan nettotulos". *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

Suojauslaskennan nettotulos

MÄÄRÄYS (kohdat 117 - 119)

(117) Erään kirjataan käyvän arvon suojaukseen määritettyjen suojauskohteiden ja suojausinstrumenttien käyvän arvon muutokset.

(118) Erään kirjataan ne rahavirran suojaukseen määritettyjen suojausinstrumenttien käyvän arvon muutosten tehoton osuus IAS 39.95 b:n tai sovellettaessa IFRS 9 suojauslaskentaa IFRS 9.6.5.11(c):n, (d) (ii):n ja (d) (iii) mukaisesti. Samoin menetellään, jos suojauslaskenta IAS 39:n perusteella lopetetaan (johdannaissopimus muuttuu ei-suojaavaksi eikä

ennakoidun liiketoimen enää odoteta toteutuvan). *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.22018)*

(119) Kun rahavirran suojauksen kohteena oleva liiketoimi toteutuu tilikaudella ja vaikuttaa siten tilikauden tulokseen, on oman pääoman käyvän arvon rahastoon kirjatut suojausinstrumentista kertyneet käyvän arvon muutokset kirjattava sen saman tuloslaskelmarivin oikaisuksi, johon suojauksen kohteena oleva liiketoimi on kirjattu. (Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018).

Sijoituskiinteistöjen nettotuotot

MÄÄRÄYS (kohta 120)

(120) Erään merkitään luvussa 7.1.1 määritellystä sijoituskiinteistöistä johtuvat tuotot ja kulut, kuten vuokratuotot ja vuokrakulut sekä myyntivoitot ja tappiot, riippumatta siitä, noudatetaanko niiden arvostamisessa LLL 12 luvun 8 §:n mukaista käyvän arvon mallia vai arvostetaanko ne poistoilla ja arvonalentumistappioilla vähennettyyn hankintamenoon (hankintamenomalli). Erään merkitään myös arvostamistavasta johtuvat tulosvaikutteiset erät (suunnitelman mukaiset poistot ja arvonalentumiset, arvonalentumisten peruutukset tai käyvän arvon muutokset).

Liiketoiminnan muut tuotot

MÄÄRÄYS (kohdat 121 - 122)

(121) Erään merkitään muun muassa luvussa 7.1.2 määritellyistä valvottavan omassa käytössä olevasta kiinteistöomaisuudesta aiheutuneet vuokratuotot ja muut tuotot, kuten vuokratuotot työsuhdeasunnoista ja käyttökorvaukset henkilökunnan käytössä olevista lomamökeistä, samoin kuin tällaisen kiinteistöomaisuuden luovutuksista saadut myyntituotot.

(122) Erään merkitään myös muun muassa fuusiovoitot, vakuutusyhtiöiltä saadut sellaiset korvaukset, jotka eivät kohdistu sijoituskiinteistöihin eivätkä myytävissä oleviin rahoitusvaroihin, vakuusrahastoavustukset sekä muut muihin kuin edellä oleviin eriin luettavat tuotot.

Hallintokulut

Henkilöstökulut

Palkat ja palkkiot

MÄÄRÄYS (kohta 123)

(123) Erään kirjataan tilikaudelta suoritettavat ennakonpidätyksen alaiset palkat ja palkkiot mukaan lukien lomapalkat ja korvaukset sekä irtisanomisen takia suoritettavat korvaukset.

Henkilösivukulut

Eläkekulut

MÄÄRÄYS (kohta 124)

(124) Eläkekuluihin kirjataan tilikaudella maksetut eläkkeet sekä pakolliset ja vapaaehtoiset työeläke ja lisäeläkevakuutusmaksut samoin kuin näiden tarkistusmaksut sekä tilikaudelta

olevan vakuutusmatemaattisin perustein lasketun kattamattoman eläkevastuun määrän muutos.

Muut henkilösivukulut

MÄÄRÄYS (kohta 125)

(125) Erään kirjataan sosiaaliturvamaksut ja muut lakisääteiset vakuutusmaksut (tapaturmavakuutus-, ryhmähenkivakuutus- ja työttömyysvakuutusmaksut) samoin kuin maksut kaikista muista vapaaehtoisista henkilökuntaa tai luottamushenkilöitä koskevista vakuutuksista.

Muut hallintokulut

MÄÄRÄYS (kohta 126)

(126) Muihin hallintokuluihin kirjataan muun muassa henkilöstön ravinto-, terveydenhoito-, rekrytointi-, virkistys-, koulutus- ja matkakulut, toimisto- ja it-kulut, tietoliikenne- ja yhteyskulut, markkinointi- ja edustuskulut, tutkimus- ja kehittämiskulut ja muut sellaiset hallintokulut, jotka eivät ole henkilöstökuluja.

Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä

MÄÄRÄYS (kohdat 127 - 131)

(127) Erään kirjattavat poistot jaetaan kahteen erään: ajan kulumisen perusteella tehtäviin suunnitelmapoistoihin ja arvonalentumisiin. Jos omaisuuserän tulevaisuudessa kerryttämä tulo on pysyvästi vielä poistamatonta hankintamenoa pienempi, erotus kirjataan arvonalentumiseksi.

(128) Erään kirjataan aineettomista hyödykkeistä ja muista aineellisista hyödykkeistä kuin sijoituskiinteistöistä tehtävät poistot ja arvonalentumiset.

(129) Mikäli rahoitusleasingsopimus on käsitelty hyödykkeen ostona IAS 17 *Vuokrasopimukset* mukaisesti kirjanpitolain 5 luvun 5 b §:n perusteella, tulee poistot esittää tässä ryhmässä.

(130) Aineettomat hyödykkeet poistetaan niiden vaikutusajan perusteella laadittavan poistosuunnitelman mukaisesti. Aktivoitu liikearvo on poistettava suunnitelman mukaan vaikutusaikanaan. Jollei kirjanpitovelvollinen voi luotettavalla tavalla arvioida vaikutusaikaa, on liikearvo poistettava enintään kymmenessä vuodessa

(131) Poistojen perustana olevat poistosuunnitelmat, joista käy ilmi asianomainen omaisuuslaji, tili, jolle se on kirjattu, sekä poistoaika, on liitettävä tase erittelyihin.

OHJE (kohta 132)

(132) Kirjanpitolautakunta on antanut 16.10.2007 yleisohjeen suunnitelman mukaisista poistoista.

Liiketoiminnan muut kulut

MÄÄRÄYS (kohdat 133 - 136)

(133) Erään merkitään muun muassa luvussa 7.1.2 määritellystä valvottavan omassa käytössä olevasta kiinteistöomaisuudesta aiheutuneet vuokrakulut ja muut kulut, kuten hoitovastikkeet, kiinteistöjen huolto-, vuosikorjauskulut ja vahinkovakuutukset samoin kuin tällaisen kiinteistöomaisuuden luovutuksista aiheutuneet myyntitappiot.

(134) Liiketoiminnan muita kuluja ovat myös kaikenlaiset laite- ja esinevuokrat.

(135) Erään merkitään myös muun muassa fuusiotappiot, talletussuojamaksut talletussuojarahastolle, EU:n vakausmaksu, Rahoitusvakausviraston hallintomaksu vakuutus- ynnä muut varmuuskulut, valvonta-, tarkastus- ja jäsenmaksut ja muut sellaiset kulut, joita ei lueta muihin eriin.

(136) Erään merkitään lopulliset luottotappiot IFRS 9.5.4.4 mukaisesti. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

Odotettavissa olevat luottotappiot jaksotettuun hankintamenoon kirjattavista rahoitusvaroista *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

MÄÄRÄYS (kohdat 137 - 138)

(137) Erään merkitään taseen eriin "Saamiset luottolaitoksilta" ja "Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä", ”Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset” ja ”Saamistodistukset”, jotka on luokiteltu jaksotettuun hankintamenoon sekä takaussopimuksista ja taseen ulkopuolisista luottositoumuksista odotettavissa olevat luottotappiot *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018).*

(138) Erään merkitään myös odotettavissa olevien luottotappioiden peruutukset. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

Muiden rahoitusvarojen odotettavissa olevat luottotappiot ja arvonalentumistappiot *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

MÄÄRÄYS (kohdat 139 - 140)

(139) Erään merkitään taseen eriin ”Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset” ja ”Saamistodistukset”, jotka on luokiteltu IFRS 9.4.1.2A:n mukaan käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta, odotettavissa olevat luottotappiot, sekä hankintamenoon arvostettujen tytäryritys- ja omistusyhteysyritysten osakkeiden ja osuuksien arvonalentumistappiot. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

(140) Erään merkitään myös kohdassa (139) mainittujen rahoitusvarojen odotettavissa olevien luottotappioiden peruutukset sekä osakkeiden ja osuuksien arvonalentumistappioiden peruutukset. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

Tilinpäätössiirrot

MÄÄRÄYS (kohta 141 - 142)

(141) Tilinpäätössiirtoina merkitään verotettavaa tulosta laskettaessa huomioitava kumulatiivisen poistoeron lisäys/vähennys sekä verotuksessa vähennettäväksi hyväksyn vapaaehtoisen varauksen lisäys/vähennys.

(142) Sijoituspalveluyritysten saamat ja maksamat konserniavustukset kirjataan tähän erään.

Tuloverot

MÄÄRÄYS (kohdat 143 – 144)

(143) Erään "Tuloverot" maksuperusteisesti kirjattujen, ennakonkannossa kerättyjen verojen määrää oikaistaan siten, että tuloverot tulevat jaksotettua tilikaudelle suoriteperustetta vastaavalla tavalla.

(144) Tilivuoteen kuulumaton vero merkitään tilivuoden veroista erikseen omalle rivilleen.

11.8 Luottolaitoksen konsernitase

(145) Tilinpäätös- ja toimintakertomusA 29 §:n 1 momentin mukaisesti luottolaitoksen ja muun pääasiallisena toimintanaan LLL 1 luvun 5 §:n 1 momentissa tarkoitettua toimintaa harjoittavan rahoituslaitoksen sekä luottolaitoksen omistusyhteisön konsernitase laaditaan näiden määräysten ja ohjeiden liitteessä 5 esitettävää kaavaa noudattaen.

(146) Yleissäännöksiä tuloslaskelman ja taseen esittämistavan jatkuvuudesta, kaavasta poikkeamisesta, yksityiskohtaisemmasta esittämisestä, erien yhdistelemisestä ja pois jättämisestä säädetään tilinpäätös- ja toimintakertomusA 6–10 §:ssä.

11.9 Sijoituspalveluyrityksen konsernitase

(147) Sijoituspalveluyritys sekä sellainen samaan konsolidointiryhmään kuuluva rahoituslaitos, joka harjoittaa pääasiallisena toimintanaan arvopaperikauppaa ja SipaL 2 luvun 3 §:ssä tarkoitettua toimintaa, sekä sijoituspalveluyrityksen omistusyhteisö laativat konsernitaseen näiden määräysten ja ohjeiden liitteen 6 kaavan mukaan

11.10 Konsernitasekaavan täyttäminen

MÄÄRÄYS (kohdat 148 - 150)

(148) Konsernitase laaditaan noudattaen soveltuvin osin luvun 11.2 - 11.4 määräyksiä ja ohjeita.

(149) Konserniliikearvon vielä poistamatta oleva osa merkitään konsernitaseeseen omaksi eräksi aineettomien hyödykkeiden ryhmään. Konsernireservi merkitään konsernitaseeseen omaksi eräksi ennen omaa pääomaa ja vähemmistön osuutta.

(150) Vähemmistön osuus pääomasta merkitään konsernitaseen omaan pääomaan omaksi eräksi muiden oman pääoman erien jälkeen.

11.11 Luottolaitoksen konsernituloslaskelma

(151) Tilinpäätös- ja toimintakertomusA 28 §:n 1 momentin mukaisesti luottolaitoksen ja muun pääasiallisena toimintanaan LLL 1 luvun 5 §:n 1 momentissa tarkoitettua toimintaa harjoittavan rahoituslaitoksen sekä luottolaitoksen omistusyhteisön konsernituloslaskelma laaditaan näiden määräysten ja ohjeiden liitteen 7 mukaisesti.

11.12 Sijoituspalveluyrityksen konsernituloslaskelma

(152) Sijoituspalveluyrityksen sekä rahoituslaitoksen, joka pääasiallisena toimintanaan käy kauppaa rahoitusvälineillä omaan lukuun tai harjoittaa SipaL 2 luvun 3 §:ssä takoitettua toimintaa, sekä sijoituspalveluyrityksen omistusyhteisön konsernituloslaskelma laaditaan liitteen 8 mukaisesti.

11.13 Konsernituloslaskelman täyttäminen

MÄÄRÄYS (kohdat 153 - 156)

(153) Konsernituloslaskelma laaditaan noudattaen soveltuvin osin luvun 11.5 - 11.7 määräyksiä ja ohjeita.

(154) Konserniliikearvon poisto ja konsernireservin vähennys merkitään konsernituloslaskelmassa kohtaan "Poistot ja arvonalentumiset konserniliikearvoista". Konsernireservin vähennys saadaan myös esittää erillisenä eränä.

(155) Konserniyritysten omistusosuuden mukainen määrä osakkuusyrityksen tilikauden voitosta (tappiosta) esitetään yhteenlaskettuna liikevoittoa(-tappiota) edeltävässä erässä.

(156) Vähemmistön osuus tilikauden voitosta (tappiosta) merkitään konsernituloslaskelmaan erilliseksi varsinaisen toiminnan voittoa (tappiota) edeltäväksi eräksi.

11.14 Konsernitilinpäätöksen liitetiedot

(157) Tilinpäätös- ja toimintakertomusA 31–34 §:ssä määritellään konsernitilinpäätöksen liitetietoina esitettävät tiedot.

(158) Konsernitilinpäätöksen liitetietoina ilmoitetaan soveltuvin osin emoyrityksen tilinpäätöksessä esitettäväksi määritellyt liitetiedot ja ne voidaan ilmoittaa yhdessä emoyrityksen liitetietojen kanssa noudattaen näiden esittämisen mukaista järjestystä.

MÄÄRÄYS (kohta 159)

(159) Konsernista ei ilmoiteta osakepääoman jakautumista osakelajeihin, osakeanteja, optio-oikeuksia, osakeomistusta eikä leasingtoiminnan nettotuottoja koskevia liitetietoja.

12 Liitetiedot

(1) Tilinpäätös-ja toimintakertomusA 14–27 §:ssä ja 31–34 §:ssä määritellään tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen liitetietoina esitettävät tiedot.

MÄÄRÄYS (kohta 2)

(2) Liitetiedot on esitettävä järjestelmällisellä tavalla. Kuhunkin taseen ja tuloslaskelman erään sisältyvät viittaukset mahdolliseen liitetietoon ja päinvastoin lisäävät liitetietojen luettavuutta. Vastaavan liitetiedon esittäminen viimeistä edelliseltä tilikaudelta (vertailutieto) on esitettävä silloin, kun tämä selventää tuloslaskelma- ja tase-erän sisältöä.

OHJE (kohta 3)

(3) Liitetiedot on suositeltavaa esittää seuraavassa järjestyksessä:

Ilmoitus siitä, että tilinpäätöksen laatimisessa on noudatettu LLL:a, tilinpäätös- ja toimintakertomusA:ta sekä Finanssivalvonnan määräyksiä ja ohjeita.

- tilinpäätöksen laatimista ja esittämistapaa koskevat liitetiedot
- taseen liitetiedot
- tuloslaskelman liitetiedot
- vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot
- henkilöstöä ja johtoa koskevat liitetiedot
- omistukset muissa yrityksissä
- muut liitetiedot
- konserniin kuuluvaa valvottavaa koskevat liitetiedot.

12.1 Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

(4) Tilinpäätöksen laatimisperiaatteina esitetään tilinpäätös- ja toimintakertomusA 14 §:n mukaiset liitetiedot sekä tässä luvussa määräyksenä annettavat IFRS 7 mukaiset liitetiedot.

MÄÄRÄYS (kohdat 5 - 6)

(5) Tilinpäätöksen laatimisperiaatteisiin sisältyvät arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja –menetelmät. Tilinpäätöksen laatimisperiaatteisiin tulee ottaa huomioon IFRS 7 B5:ssä esitetyt kohdat. Muita laatimisperiaatteisiin sisältyviä asioita ovat muun muassa seuraavat tiedot:

- korkotuottojen ja korkokulujen laskennassa ja kirjaamisessa noudatetut periaatteet
- muiden merkittävien tuottoerien, kuten palkkio- ja osinkotuottojen, kirjaamisessa noudatetut periaatteet
- rahoitusinstrumenttien luokittelu- ja arvostamisperiaatteet
- rahoitusvarojen odotettavissa olevien luottotappioiden määrittämis- ja kirjausperiaatteet *(Annettu 29.1.2018, voimaan 31.1.2018)*
- suojauslaskennan osalta informaatiota IFRS 7 21A:ssa edellytetyistä seikoista jäljempänä kohdassa 12.3.9 esitettyjen IFRS 7:n vaatimusten perusteella *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*
- sijoitus- ja muiden kiinteistöjen arvostamisperiaatteet, suunnitelman mukaisten poistojen, arvonalentumisten sekä mahdollisten arvonkorotusten määrittämis- ja kirjausperiaatteet
- muut merkittävät tuloslaskelmaerien kirjaamista sekä taseeseen ja taseesta poiskirjaamista koskevat periaatteet
- rahoitusleasingsopimusten kirjaamisessa noudatetut periaatteet

(6) Laatimisperiaatteissa tulee esittää sekä luottoriskin soveltamisala IFRS 7 35A:n mukaisesti esitetyistä IFRS 7 vaatimuksista että keskeiset luottoriskin hallinnan menettelytavat IFRS 7 35B a. mukaisesti jäljempänä kohdassa 12.3.5 esitettyjen määräysten perusteella *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

12.2 Tilinpäätöksen esittämistapaa koskevat liitetiedot

(7) Tilinpäätöksen esittämistä koskevina liitetietoina esitetään tilinpäätös- ja toimintakertomusA 15 §:n mukaiset kohdat.

12.3 Tase-eriä koskevia liitetietoja

12.3.1 Rahoitusvarojen ryhmät

MÄÄRÄYS (kohdat 8 - 9)

(8) Valvottavan on esitettävä joko taseessa tai liitetiedoissa kunkin IFRS 9:ssä määritellyn ryhmän kirjanpitoarvo IFRS 7.8 a-, -e-, f-,g ja h-kohtien mukaisesti. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

(9) Mikäli valvottava on nimenomaisesti luokitellut lainan tai muun saamisen käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi eräksi, sen on esitettävä tilinpäätöksessä IFRS 7.9 a:n mukaiset tiedot. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

12.3.2 Saamiset luottolaitoksilta

(10) Tilinpäätös- ja toimintakertomusA 17 §:n 1 momentin 11 kohdan mukaan liitetiedossa tulee ilmetä erikseen keskuspankilta olevien saamisten määrä.

OHJE (kohta 11)

(11) Vaadittaessa maksettavat ja muut kuin vaadittaessa maksettavat voidaan eritellä esimerkiksi seuraavasti ottaen huomioon muista kuin vaadittaessa maksettavista mahdollinen tappioita koskeva vähennyserä. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)):*

	Yhteenä	**Vaadittaessa maksettavat**	**Muut kuin vaadittaessa maksettavat**	**Tappioita koskeva vähennyserä** (*Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*
Keskuspankilta	**xxx**	**-----**	**xxx**	**xxx**
Kotimaisilta luottolaitoksilta	**xxx**	**xxx**	**xxx**	**xxx**
Ulkomaisilta luottolaitoksilta	**xxx**	**xxx**	**xxx**	**xxx**
Saamiset luottolaitoksilta yhteensä	**xxx**	**xxx**	**Xxx**	**xxx**

12.3.3 Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä

MÄÄRÄYS (kohta 12)

(12) Luottolaitokset esittävät luotonannosta sekä takausten ja muiden taseen ulkopuolisten sitoumusten perusteella syntyneet saamisensa eriteltyinä
Tilastokeskuksen virallisen sektoriluokituksen mukaisesti seuraavasti:

		Tappioita koskeva vähennyserä (*Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018*)
Yritykset ja asuntoyhteisöt	xxx	xxx
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	xxx	xxx
Julkisyhteisöt	xxx	xxx
Kotitaloudet	xxx	xxx
Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	xxx	xxx
Ulkomaat	xxx	xxx
Saamiset yhteisöltä ja julkisyhteisöltä yhteensä	xxx	xxx

12.3.4 Saamistodistukset

OHJE (kohta 13 - 14)

(13) Tilinpäätös- ja toimintakertomusA 17 §:n 1 momentin 3, 5, 14 ja 17 kohtien mukaisia tietoja on suositeltavaa esittää vaadetyyppeihin jaoteltuina esimerkiksi seuraavasti:

Julkisyhteisöjen emittoimat saamistodistukset	**Julkisesti noteeratut**	**Muut**	**Yhteensä**	**Tappioita koskeva vähennyserä (***Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*
Liikkeeseenlaskija/rahoitusvälineryhmä	xxx	xxx	xxx	
Julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat saamistodistukset	xxx	xxx	xxx	
1. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavat rahoitusvarat *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)* Valtion velkasitoumukset Kuntatodistukset Valtion emittoimat jvk:t Muut julkisyhteisöjen emittoimat jvk:t	xxx	xxx	xxx	
joista erikseen kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat Sama erittely kuin kohdassa 1	xxx	xxx	xxx	
2. Alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä tai myöhemmin (IFRS 9 6.7.1 mukaisesti) nimenomaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokitellut rahoitusvarat *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)* Sama erittely kuin kohdassa 1	xxx	xxx	xxx	
3. Jaksotettuun hankintamenoon arvostettavat rahoitusvarat (*Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)* Sama erittely kuin kohdassa 1 Muut saamistodistukset	xxx	xxx	xxx	xxx
4. Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta (IFRS 9 4.1.2A mukaisesti) arvostettavat rahoitusvarat (*Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018*)	xxx	xxx	xxx	xxx
Muiden kuin julkisyhteisöjen emittoimat saamistodistukset yhteensä	xxx	xxx	xxx	
Saamistodistukset yhteensä **J**oista keskuspankkirahoitukseen oikeuttavia Joista yhteensä ne, joille ei kerrytetä korkoa Joista huonommalla etuoikeudella olevat	xxx	xxx	xxx	

(14) Muiden kuin julkisyhteisöjen emittoitujen saamistodistusten erittely on seuraavassa taulukossa.

Liikkeeseenlaskija /rahoitusvälineryhmä	**Julkisesti noteeratut**	**Muut**	**Yhteensä**	**Tappioita koskeva vähennyserä** (*Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018*)
Muiden kuin julkisyhteisöjen emittoimat				
1. Käypään arvoon tulosvaikutteisesti arvostettavat rahoitusvarat Pankkien sijoitustodistukset Yritystodistukset Pankkien emittoimat jvk:t Muut saamistodistukset	**xxx**	**xxx**	**xxx**	
Erikseen kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät rahoitusvarat Sama erittely kuin kohdassa 1	**xxx**	**xxx**	**xxx**	
2. Alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä tai myöhemmin (IFRS 9.6.7.1 mukaisesti) nimenomaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti luokitellut rahoitusvarat (*Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*** Sama erittely kuin kohdassa 1	**xxx**	**xxx**	**xxx**	
3. Jaksotettuun hankintamenoon arvostettavat rahoitusvarat (*Annettu 29.1.2018, voimaan 15..2.2018)*** Sama erittely kuin kohdassa 1 Muut saamistodistukset	**xxx**	**xxx**	**xxx**	**xxx**
4. Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta (IFRS 9.4.1.2A mukaisesti) arvostettavat rahoitusvarat (*Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018*)				**xxx**
Muiden kuin julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat saamistodistukset yhteensä	**xxx**	**xxx**	**xxx**	

12.3.5 Luottoriskistä annettavat liitetiedot *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

MÄÄRÄYS (kohdat 15 - 17)

(15) Valvottavan tulee antaa määrällistä ja laadullista informaatiota sekä informaatiota yhteisön altistumisesta luottoriskille IFRS 7.35B b- ja c-kohtien mukaisesti.

(16) Valvottava tulee ottaa huomioon IFRS 7.35C tietojen esittämisessä.

(17) Valvottavan tulee kuvata luottoriskin hallinnan menettelytavoista IFRS 7.35F mukaiset tiedot.

OHJE (kohta 18)

(18) Luottoriskin hallinnan menettelytavoissa tulisi ottaa huomioon IFRS 7.B8A mukaiset asiat.

MÄÄRÄYS (kohta 19)

(19) Valvottavan tulee esittää tappiota koskevan vähennyserän muutoksista ja niihin johtaneista syistä IFRS 7.35H mukainen täsmäytyslaskelma, IFRS 7.35K mukaiset tiedot vakuuden ja muiden luoton laatua parantavien järjestelyjen vaikutuksesta sekä IFRS 7.35L mukaiset tiedot raportointikaudella pois kirjatuista luottotappioista.

OHJE (kohta 20 - 21)

(20) Valvottavan suositellaan ottavan huomioon tappiota koskevan vähennyserän muutoksista sekä vakuudesta myös IFRS 7.B8D, B8F ja B8G esitetyt asiat.

(21) Jos valvottava haluaa antaa tiedot tarkemmalla tasolla, voi se lähtökohdaksi ottaa FINREP-taulukoissaan esitetyt tiedot.

MÄÄRÄYS (kohta 22)

(22) Valvottavan tulee esittää luottoriskille altistumisesta sekä merkittävistä luottoriskikeskittymistä IFRS 7.35M mukaiset tiedot.

OHJE (kohta 23)

(23) Valvottavan tulisi ottaa huomioon luottoriskille altistumisesta myös IFRS 7.35M, IFRS 7.B8H, B8I ja B8J mukaiset asiat.

12.3.6 Osakkeet ja osuudet[4]

MÄÄRÄYS (kohta 24)

(24) Osakkeet ja osuudet esitetään rahoitusvälineryhmittäin käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavina rahoitusvaroina. Jos valvottava on alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä nimenomaisesti luokitellut osakkeita ja osuuksia käypään muiden laajan tuloksen erien kautta IFRS 9.4.1.4 mukaisesti kirjattavaksi, tulee sen esittää tilinpäätöksessään IFRS 7.11A mukaiset tiedot. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

.

[4] *Osakkeet ja osuudet kattavat tase-erät "Osakkeet ja osuudet", "Osakkeet ja osuudet omistusyhteysyrityksissä" ja "Osakkeet ja osuudet samaan konserniin kuuluvista yrityksistä". Erittelyt tulee esittää siten, että ne ovat täsmäytettävissä näihin tase-eriin.*

OHJE (kohta 25)

(25) Tilinpäätös- ja toimintakertomusA 17 §:n 1 momentin 12, 13 ja 14 kohtien mukaiset tiedot osakkeista ja osuuksista on suositeltavaa esittää jaoteltuina esimerkiksi seuraavasti.

Tase-erä	**Julkisesti noteeratut**	**Muut**	**Yhteensä**	joista osakelainauksen kohteena	joista luottolaitoksissa
Osakkeet ja osuudet					
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat					
joista kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät					
Käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta IFRS 9.4.1.4 mukaisesti kirjattavat oman pääoman ehtoiset instrumentit *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*					
Osakkeet ja osuudet samaan konserniin kuuluvissa yrityksissä					

12.3.7 Luokittelun muuttaminen

MÄÄRÄYS (kohta 26)

(26) Jos valvottava on muuttanut rahoitusvaroihin kuuluvan erän IFRS 9 mukaista luokittelua esitetään tieto IFRS 7.12B, 12C ja 12D mukaisesti. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

12.3.8 Johdannaissopimukset

MÄÄRÄYS (kohdat 27-28)

(27) Johdannaissopimusten kohde-etuuksien nimellisarvot ja käyvät arvot esitetään bruttona eriteltyinä suojaaviin (IAS 39 suojauslaskennan mukaisesti tai IFRS 9 suojauslaskennan mukaisesti) ja ei-suojaaviin (kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviin) johdannaissopimuksiin sopimuslajeittain tilinpäätös- ja toimintakertomusA 19 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaisesti. Tiedot annetaan erikseen niistä osapuolista, joissa vastapuolina on samaan konserniin kuuluva yritys.[5] *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

(28) Tase-erään johdannaissopimuksista kirjatut negatiiviset kirjanpitoarvot tulee eritellä johdannaissopimuksia koskevassa erittelyssä.

[5] *Yhteenliittymään kuuluvien osuuspankkien tulee esittää niiden sopimusten yhteismäärä, joissa vastapuolena on tähän yhteenliittymään kuuluva yritys.*

OHJE (kohta 29)

(29) Erittelynä voidaan esittää suojaavat sopimukset FINREP-lomakemallin F11.01 (Johdannaiset – suojauslaskenta) ja ei-suojaavat sopimukset FINREP-lomakemallin F10.00 (Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät johdannaiset) mukaisesti.

12.3.9 Suojauslaskennasta esitettävät tiedot

MÄÄRÄYS (kohdat 30 - 33)

(30) Valvottavan tulee ottaa huomioon suojauslaskennasta esitettävissä tiedoissa IFRS 7.21B mukaiset asiat. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

(31) Valvottavan tulee antaa riskienhallinan strategiasta IFRS 7.22A ja IFRS 7.22B mukaiset tiedot.*(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

(32) Valvottavan tulee antaa suojauslaskennan vaikutuksista sen taloudelliseen asemaan ja tulokseen IFRS 7.24A, IFRS7.24B (a) i-, iii- ja iv-kohdat, IFRS7.24B (b) sekä IFRS 7.24C (a) sekä (b) i-iii-kohdat. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

(33) Jos valvottava soveltaa IFRS 9:ä tulee sen lisäksi esittää IFRS 7.24B a:n ii-kohta. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

12.3.10 Leasingkohteet

MÄÄRÄYS (kohdat 34 - 35)

(34) TilinpäätösA- ja toimintakertomusA 17 §:n 1 momentin 10 kohdan mukaiset tiedot eritellään seuraavasti:

Ennakkomaksut	xxx
Koneet ja kalusto	xxx
Kiinteä omaisuus ja rakennukset	xxx
Muu omaisuus	xxx
Yhteensä	**xxx**

(35) Mikäli rahoitusleasingsopimus on käsitelty hyödykkeen myyntinä, vuokralleantajien on esitettävä tilinpäätöksessään IFRS 7:n mukaiset luottoriskistä vaadittavien tietojen lisäksi IAS 17.47 (a)-(e)-kohtien mukaiset tiedot.

12.3.11 Aineettomat hyödykkeet

MÄÄRÄYS (kohta 36)

(36) Aineettomista hyödykkeistä esitetään niiden kokonaiskirjanpitoarvon jakautuminen IT-menoihin, muihin kehittämismenoihin, liikearvoihin ja muihin aineettomiin hyödykkeisiin.

12.3.12 Sijoituskiinteistöt

MÄÄRÄYS (kohdat 37-38)

(37) Käypään arvoon LLL 12 luvun 8 §:n perusteella merkitystä sijoituskiinteistöomaisuudesta esitetään IFRS 13:n ja IAS 40:n mukaiset seuraavat tiedot:

- käyvän arvon määrittämisessä käytetyt menetelmät IFRS 13.91a:n mukaisesti
- kuvaus ja kirjanpitoarvo kiinteistöomaisuudesta, joka käyvän arvon sijasta on arvostettu hankintamenoon sen vuoksi, että käypää arvoa ei ole voitu määrittää luotettavasti IAS 40.78 a- ja b-kohtien mukaisesti
- tilikauden aikana myydyn, hankintamenoon arvostetun – koska käypää arvoa ei ole voitu määrittää luotettavasti – sijoituskiinteistön myyntihetken kirjanpitoarvo sekä myyntivoiton tai -tappion määrä IAS 40.78b-kohdan mukaisesti
- IFRS 13.93 b-, c-, d-, ja g-kohdissa, IFRS 13.94:ssä sekä IFRS 13.97-99:ssä vaaditut tiedot sijoituskiinteistöistä, jotka arvostetaan käypään arvoon taseessa.

(38) Hankintamenoon KPL 5 luvun 5 §:n perusteella merkitystä sijoituskiinteistöomaisuudesta esitetään IAS 40.79 (e)-kohdan mukainen sijoituskiinteistöjen käypä arvo.

12.3.13 Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset tilikauden aikana

(39) Liitetietoina on esitettävä taseeseen merkityistä aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä tilinpäätös- ja toimintakertomusA 17 §:n 2 momentin mukaiset tiedot.

OHJE (kohta 40)

(40) Tiedot voidaan esittää esimerkiksi seuraavan taulukon muodossa:

	Aineettomat hyödykkeet	**Aineelliset hyödykkeet**				
		Sijoituskiinteistöt ja sijoituskiinteistö-osakkeet	Muut kiinteistöt ja kiinteistö-osakkeet	Muut aineelliset hyödykkeet	Rahoitus-leasing-omaisuus	Yhteensä
Hankintameno 1.1.						
Lisäykset						
Vähennykset						
Siirrot erien välillä						
Hankintameno 31.12.						
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.						
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot						
Tilikauden poisto						
Arvonalennukset						
Kertyneet poistot 31.12.						
Arvonkorotukset*						
Kirjanpitoarvo 31.12.						
Kirjanpitoarvo 1.1.						

MÄÄRÄYS (kohdat 41 – 42)

(41) Mikäli rahoitusleasingsopimus on käsitelty hyödykkeen ostona, on tilinpäätöksessä esitettävä IAS 17.31:n mukaiset tiedot ilman IFRS 7:n vaatimia tietoja. Lisäksi on annettava tiedot leasingvelkojen maturiteettijakaumasta, poistomenetelmistä, taloudellisesta vaikutusajasta, tehdyistä poistoista ja arvonalentumisista, mikäli ne eivät ilmene edellä esitetystä taulukosta.

(42) Arvonkorotusten muutokset tilikaudella on eriteltävä niiden lisäyksiin ja peruutuksiin.

12.3.14 Muut varat

MÄÄRÄYS (kohta 43)

(43) Tilinpäätös- ja toimintakertomusA 17 §:n 1 momentin 21 kohdan mukaisista muista varoista esitetään niiden jakautuminen maksujenvälityssaamisiin, johdannaissopimuksiin liittyviin marginaalisaamisiin ja arvopapereiden myyntisaamisiin (sijoituspalveluyrityksiltä ja muilta).

12.3.15 Siirtosaamiset ja maksetut ennakot

MÄÄRÄYS (kohta 44)

(44) Tilinpäätös- ja toimintakertomusA 17 §:n 1 momentin 22 kohdan mukaisesti koroista johtuvat erät kuten korkosaamiset, maksetut korkoennakot esitetään erikseen muista siirtosaamisista ja maksetuista ennakkomaksuista.

12.3.16 Laskennalliset verosaamiset ja -velat

MÄÄRÄYS (kohta 45)

(45) Laskennalliset verosaamiset ja -velat eritellään tyypeittäin jaksotuseroista laskettuihin ja muista väliaikaisista eroista laskettuihin. Erikseen tulee esittää verotuksessa vahvistettuihin tappioihin perustuva laskennallisten verosaamisten määrä, käyvän arvon rahastosta johtuva laskennallisten verovelkojen määrä samoin kuin taseeseen sisältyvistä arvonkorotuksista johtuva laskennallisen verovelan määrä, vaikka viime mainittua ei olisikaan merkitty taseeseen.

12.3.17 Luottolaitoksen yleiseen liikkeeseen laskemat velkakirjat

MÄÄRÄYS (kohta 46)

(46) Tilinpäätös- ja toimintakertomusA 18 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan tase-erästä esitetään kirjanpitoarvot ja nimellisarvot vaadetyypeittäin sekä niiden keskeiset ehdot ja yhteenlaskettu määrä eriteltynä seuraavasti:

- sijoitustodistukset

- joukkovelkakirjalainat
- muut

12.3.18 Rahoitusvelkojen ryhmät

MÄÄRÄYS (kohdat 47 - 49)

(47) Valvottavan on esitettävä taseessaan tai liitetiedoissa IAS 39:ssä määritellyn rahoitusvelkojen ryhmän kirjanpitoarvot IFRS 7.8 e- ja g-kohdan mukaisesti. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

(48) Tase-erään kirjatuista muista kaupankäyntitarkoituksessa pidettävistä rahoitusveloista esitetään vähintään niiden yhteismäärä sekä se, minkälaisesta toiminnasta ne ovat syntyneet (esimerkiksi lyhyeksi myynnistä syntyneet lähitulevaisuudessa takaisinostettavat rahoitusvelat).

(49) Jos valvottava on nimenomaisesti luokitellut rahoitusvelan käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavaksi (käyvän arvon optio), sen on esitettävä tilinpäätöksessään IFRS 7.10A:n ja IFRS 7.11 a-kohdan mukaiset tiedot. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

12.3.19 Muut velat

MÄÄRÄYS (kohdat 50 - 51)

(50) Tilinpäätös- ja toimintakertomusA 18 §:n 1 momentin 8 kohdan mukaiset erät eritellään muihin velkoihin ja pakollisiin varauksiin. Muista veloista on erikseen esitettävä maksujenvälitysvelat ja arvopapereiden ostovelat (sijoituspalveluyritykset) ja pakollisista varauksista niihin sisältyvät, olennaisiksi katsottujen pakollisten varausten ryhmät, esimerkiksi takauksia koskevat pakolliset varaukset.

(51) Muissa veloissa esitetään kaupankäyntipäivän ja selvityspäivän väliset erot kun noudatetaan selvityspäiväkäytäntöä.

12.3.20 Siirtovelat ja saadut ennakot

MÄÄRÄYS (kohta 52)

(52) Tilinpäätös- ja toimintakertomusA 18 §:n 1 momentin 9 kohdan mukaisesti tase-erään sisältyvät koroista johtuvat erät kuten korkovelat ja saadut korkoennakot esitetään erikseen muista siirtoveloista ja saaduista ennakkomaksuista.

12.3.21 Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla

MÄÄRÄYS (kohdat 53 - 54)

(53) Tilinpäätös- ja toimintakertomusA 18 §:n 1 momentin 12 kohdan sopimuskohtaisina tietoina tulee esittää:

- velan kirjanpitoarvo ja nimellisarvo, valuutta, korko, eräpäivä tai tieto siitä, ettei eräpäivää ole

- tieto siitä, voidaanko ennenaikaista takaisinmaksua vaatia
- velan etuoikeutta ja mahdollista osakkeiksi muuttamista koskevat ehdot
- velan käsittely vakavaraisuuslaskennan omien varojen laskennassa: se omien varojen erä, johon velka on sisällytetty, ja velasta tähän erään sisällytetty määrä.

(54) Jokaisesta pääomalainasta, erikseen vakavaraisuuslaskennassa omiin varoihin sisällytettävistä ja muista, esitetään pääasialliset lainaehdot sekä lainalle maksettavaksi sovittu kuluksi kirjaamaton korko tai muu hyvitys riippumatta siitä, kumuloituuko lainan sopimusehtojen mukaan koronmaksuvelvoite vai ei.

12.3.22 Kriisinratkaisusta annetun lain (1194/2014) mukaiset velat

(55) Valvottava esittää tilinpäätös- ja toimintakertomusA 18 §:n 1 momentin 10 kohdan mukaisten velkojen yhteismäärän.

12.3.23 Luottolaitoksen rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteettijakauma

MÄÄRÄYS (kohdat 56 - 57)

(56) Tilinpäätös- ja toimintakertomusA 17 §:n 1 momentin 6 kohdan sekä 18 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaisesti tase-eriin "Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset", "Saamiset luottolaitoksilta", "Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä", "Saamistodistukset", ja ”Johdannaissopimukset” (varat) merkityistä rahoitusvaroista sekä tase-eriin "Velat luottolaitoksille", "Velat yleisölle ja julkisyhteisöille", "Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat", "Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla" ja ”Johdannaissopimukset” (velat) merkityistä rahoitusveloista esitetään maturiteettijakauma seuraavasti:

- alle 3 kuukautta
- 3–12 kuukautta
- 1–5 vuotta
- 5–10 vuotta
- yli 10 vuotta.

(57) Maturiteettiluokka määritetään rahoitusvaroihin tai -velkoihin kuuluvan erän jäljellä olevan juoksuajan perusteella. Jos velkojalla on mahdollisuus määrätä rahoitusvelan takaisinmaksupäivä, se esitetään siinä maturiteettiluokassa, jolloin takaisinmaksua aikaisintaan voidaan vaatia. Vaadittaessa maksettavat talletukset sisällytetään aikaisimpaan maturiteettiluokkaan.

12.3.24 Tase-erien erittely koti- ja ulkomaanrahan määräisiin ja samaan konserniin kuuluvilta

MÄÄRÄYS (kohdat 58 - 59)

(58) Tase-erät eritellään koti- ja ulkomaanrahan määräisiin tilinpäätös- ja toimintakertomusA 17 §:n 1 momentin 7 kohdan mukaisesti. Erittelyä ei kuitenkaan tarvitse tehdä valuutoittain. Ulkomaanrahan määräisiä rahoitusvaroja ja -velkoja ovat erät, jotka tilinpäätöksessä muutetaan euromääräiseksi tilinpäätöspäivän kurssiin.

(59) Konserniin kuuluvan valvottavan tulee tilinpäätös- ja toimintakertomusA 17 §:n 1 momentin 12 ja 13 kohtien sekä 18 §:n 1 momentin 6 ja 7 kohtien mukaisesti kunkin tase-erän osalta esittää niihin sisältyvät erät, joiden vastapuolena on samaan konserniin kuuluva yritys tai omistusyhteysyritys.

OHJE (kohta 60)

(60) Erittely voidaan esittää esimerkiksi seuraavasti:

Tase-erä	Kotimaan raha	Ulkomaan raha	Yhteensä	Samaan konserniin kuuluvalta	Omistusyhteysyritys
Saamiset luottolaitoksilta					
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä					
Saamistodistukset[6]					
Johdannaissopimukset					
Muu omaisuus ml. tase-erä Käteiset varat					
Yhteensä					
Velat luottolaitoksille					
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille					
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat					
Johdannaissopimukset ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat					
Muut velat Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla					
Yhteensä					

12.3.25 Arvopaperilainaus

MÄÄRÄYS (kohta 61)

(61) Arvopaperilainauksen kohteena olevista lainaksi annetuista rahoitusvaroista esitetään tase-erittäin näiden kirjanpitoarvot tilinpäätöksessä sekä tieto siitä, miten ne on arvostusta varten ryhmitelty (myytävissä olevat, kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät vai eräpäivään asti pidettävät). Arvopaperilainauksen kohteena olevista lainaksi otetuista rahoitusvaroista, joita ei ole merkitty taseeseen, esitetään tilinpäätöshetken käyvät arvot.

12.3.26 Arvopapereiden takaisinostosopimukset

MÄÄRÄYS (kohdat 62 - 63)

(62) Aidon takaisinostosopimuksen perusteella myydyistä rahoitusvaroista (repo-myynti -sopimukset) taseeseen merkityt velat eritellään luottolaitoksille oleviin ja muille kuin luottolaitoksille oleviin velkoihin.

(63) Aidon takaisinostosopimuksen perusteella ostetuista rahoitusvaroista (repo-osto -sopimukset) taseeseen merkityt saamiset eritellään luottolaitoksilta oleviin ja muilta kuin luottolaitoksilta oleviin saamisiin.

[6] *Sisältää myös keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset.*

12.3.27 Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot ja kirjanpitoarvot sekä käyvän arvon hierarkia

MÄÄRÄYS (kohdat 64 - 66)

(64) Yhteisön on esitettävä tilinpäätöksessään tietoja, jotka auttavat sen tilinpäätöksen käyttäjiä arvioimaan molempia seuraavia:

(a) kun on kyse varoista ja veloista, jotka alkuperäisen kirjaamisen jälkeen arvostetaan taseessa käypään arvoon toistuvasti tai kertaluonteisesti, näitä arvoja määritettäessä käytetyt arvostusmenetelmät ja syöttötiedot IFRS 13.91 a-kohdan mukaisesti.

(b) kun on kyse toistuvasti määritettävistä käyvistä arvoista, joiden määrittämisessä käytetään merkittäviä muita kuin havainnoitavissa olevia syöttötietoja (taso 3), näiden arvojen vaikutus kauden voittoon tai tappioon tai oman pääoman käyvän arvon rahastoon IFRS 13.91 b-kohdan mukaisesti.

(65) Tase-erittäin esitetään rahoitusvarojen ja -velkojen tilinpäätöspäivän käyvät arvot ja kirjanpitoarvot sekä käypään arvoon arvostetuista rahoitusinstrumenteista se käypien arvojen hierarkian taso, jolle kyseiset käyvät arvot luokitellaan kokonaisuudessaan (taso 1, 2 tai 3) seuraavien taulukoiden mukaisesti.

Rahoitusvarat	**Kirjanpitoarvo**	**Käypä arvo**
Käteiset varat		
Saamiset luottolaitoksilta		
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä		
Saamistodistukset		
Osakkeet ja osuudet		
Johdannaissopimukset		
Rahoitusvelat		
Velat luottolaitoksille		
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille		
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat		
Johdannaissopimukset ja muut kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat		
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla		

	Taso 1	Taso 2	Taso 3	Yhteensä
Taseessa ja liitetiedoissa käypään arvoon arvostetut rahoitusinstrumentit				
			Taso 3	
Kauden aikana realisoitumattomat voitot ja tappiot				

(66) Valvottavan tulee tilinpäätöksessään esittää rahoitusinstrumenteista myös IFRS 13.93 c-, d- ja g-kohdissa, sekä IFRS 13.97 – 98:ssa vaaditut tiedot.

12.3.28 Oman pääoman erät

MÄÄRÄYS (kohdat 67 - 68)

(67) Tilinpäätös- ja toimintakertomusA 18 §:n 1 momentin 16 kohdan mukaan omasta pääomasta mukaan lukien käyvän arvon rahasto esitetään tase-eräkohtainen erittely määristä tilikauden alussa, lisäyksistä ja vähennyksistä sekä siirroista näiden erien välillä tilikauden aikana.

(68) Kirjanpitolautakunnan lausunnon 1750/2005 mukaisesti "Edellisten tilikausien voitto/tappio"- erään kirjatut tilinpäätösperiaatteiden muutokset sekä virheiden oikaisut on esitettävä erikseen ja selostettava näiden perusteet.

12.3.29 Osakepääoma

MÄÄRÄYS (kohdat 69 - 71)

(69) Osakepääomasta esitetään osakelajikohtaisesti:

- enimmäisosakemäärä
- liikkeeseen laskettujen ja kokonaan maksettujen osakkeiden lukumäärä sekä liikkeeseen laskettujen ja ei vielä kokonaan maksettujen osakkeiden lukumäärä
- osakkeen nimellisarvo tai tieto siitä, että osakkeilla ei ole nimellisarvoa
- kauden alussa ja lopussa ulkona olleiden osakemäärien välinen täsmäytyslaskelma
- kutakin osakelajia koskevat oikeudet, etuoikeudet ja rajoitukset sisältäen osingonjakoa ja pääoman palauttamista koskevat rajoitukset
- yhteisön tai sen tytär- tai osakkuusyritysten hallussa olevat yhteisön osakkeet
- optioiden ja myyntisopimusten perusteella liikkeeseen laskettaviksi varatut osakkeet, sekä tiedot ehdoista ja määristä

(70) Omassa hallussa olevista omista osakkeista esitetään osakelajeittain lukumäärä, yhteenlaskettu nimellisarvo ja hankintameno.

(71) Vastaavat tiedot esitetään OKL 4 luvun 4 §:ssä tarkoitetusta osuuspääomasta tai SPL 13 §:ssä tarkoitetusta kantarahastosta taikka HypoL:ssa tarkoitetusta lisäpääomasta.

12.3.30 Osakkeita koskevat osakeannit, optio-oikeudet ja vaihtovelkakirjojen liikkeeseenlaskut

(72) Valvottavan on annettava tilinpäätös- ja toimintakertomusA 18 §:n 1 momentin 17 ja 18 kohtien mukaiset liitetiedot.

MÄÄRÄYS (kohta 73)

(73) Valvottavan on tilinpäätöksessään esitettävä liikkeeseen laskemansa yhdistelmäinstrumenttien piirteet (kytketyt johdannaiset) IFRS 7.17:n mukaisesti.

12.3.31 Suurimmat osakkeenomistajat ja osakkeiden omistuksen jakautuminen

MÄÄRÄYS (kohta 74)

(74) Valvottavat, joihin sovelletaan VMA:ta (1020/2012), ilmoittavat mainitun asetuksen (2 luku 5 § 1 momentti 2–4 kohdat) mukaiset tiedot omistuksen jakautumisesta ja suurimmista osakkeenomistajista.

12.4 Tuloslaskelman eriä koskevat liitetiedot

MÄÄRÄYS (kohta 75)

(75) Jos tuloslaskelmakaavassa sisennettynä esitettyjä tase-eriä on tilinpäätös- ja toimintakertomusA 9 §:n 4 momentin perusteella yhdistelty, on nämä esitettävä liitetiedoissa eriteltyinä.

12.4.1 Korkotuottojen ja -kulujen erittely tase-erittäin

MÄÄRÄYS (kohdat 76 - 79)

(76) Korkotuotot esitetään eriteltyinä rahoitusvarojen tase-erittäin näiden määräysten ja ohjeiden luvun 11.7 kohtien (91) ja (97) Korkotuotot erien mukaisesti.

(77) Lisäksi esitetään erikseen korkotuotot vaiheeseen 3 kirjatuista rahoitusvaroista. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

(78) Korkokulut esitetään eriteltyinä rahoitusvelkojen tase-erittäin näiden määräysten ja ohjeiden 11.7 luvun kohtien (100) ja (102) Korkokulut erien mukaisesti.

(79) Konserniin kuuluvan valvottavan tulee lisäksi esittää samaan konserniin kuuluvilta tytär- ja osakkuusyrityksiltä saadut korkotuotot ja niille suoritetut korkokulut.

12.4.2 Leasingtoiminnan nettotuotot

MÄÄRÄYS (kohdat 80 - 81)

(80) Tilinpäätös- ja toimintakertomusA 16 §:n 1 momentin 12 kohdan mukaiset erät esitetään eriteltyinä näiden määräysten ja ohjeiden 11.7 kohdan (98) Leasingtoiminnan nettotuotot erien mukaisesti.

(81) Mikäli vuokralleantaja soveltaa IAS 17 *Vuokrasopimukset* – standardia, niin liitetietona annetaan taseen yhteydessä vaadittavat 12.3.10 kohdan (35) mukaiset tiedot.

12.4.3 Tuotot oman pääoman ehtoisista sijoituksista

MÄÄRÄYS (kohta 82)

(82) Oman pääoman ehtoisista sijoituksista saadut osinkotuotot eritellään rahoitusvararyhmittäin:

- käypään arvoon tuloksen kautta luokitelluista sijoituksista saadut osinkotuotot. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*
- joista erikseen kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviin rahoitusvaroihin luokitelluista sijoituksista saadut osinkotuotot
- käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta IFRS 9.4.1.4 mukaisesti luokitelluista sijoituksista saadut osinkotuotot. *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*
- samaan konserniin kuuluvilta yrityksiltä saadut osinkotuotot ja omistusyhteysyrityksiltä saadut osinkotuotot.

12.4.4 Palkkiotuotot ja -kulut

(83) Palkkiotuotot ja -kulut eritellään tilinpäätös- ja toimintakertomusA 16 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaisesti.

OHJE (kohta 84)

(84) Erittely voidaan esittää esimerkiksi näiden määräysten ja ohjeiden luvun 11.7 kohtien (106) tai (111) mukaisesti.

12.4.5 Arvopaperikaupan nettotuotot

MÄÄRÄYS (kohdat 85 - 86)

(85) Arvopaperikaupan nettotuotot eritellään saamistodistuksista, osakkeista ja osuuksista sekä muista kaupankäyntitarkoituksessa pidettävistä ja käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi luokitelluista rahoitusinstrumenteista saatuihin tuottoihin, erikseen rahoitusinstrumenttien luovutuksista syntyneisiin voittoihin (tappioihin) ja käypään arvoon arvostamisesta johtuviin voittoihin (tappioihin). Lisäksi nettotuotot eritellään käypään arvoon arvostamismahdollisuuden perusteella kirjatuista eristä johtuviin voittoihin (tappioihin).

(86) Käypään arvoon arvostamisesta johtuvat käyvän arvon muutokset on lisäksi eriteltävä rahoitusvälineryhmittäin.

OHJE (kohta 87)

(87) Erittely voidaan esittää esimerkiksi seuraavan taulukon muodossa:

	Myyntivoitot ja -tappiot (nto)	Käyvän arvon muutokset (nto)	Muut erät	**Yhteensä**
Saamistodistuksista				
Osakkeista ja -osuuksista				
Johdannaissopimuksista				
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävistä veloista				

Käypään arvoon arvostamismahdollisuuden perusteella kirjatuista eristä				
Arvopaperikaupan nettotuotot yhteensä				
Valuuttatoiminnan nettotuotot				
Tuloslaskelmaerä yhteensä				

12.4.6 Suojauslaskennan nettotulos

MÄÄRÄYS (kohta 88)

(88) Suojauslaskennan nettotulos eritellään

- suojausinstrumenteiksi IFRS 9.6.2.2 mukaisesti määritettyjen johdannaissopimusten sekä käypään arvoon tulosvaikutteisesti määritettyjen rahoitusvarojen tai –velkojen käypään arvoon arvostamisesta johtuneisiin nettovoittoihin (-tappioihin) *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)* ja;

- suojauskohteiksi määriteltyjen rahoitusinstrumenttien käypään arvoon arvostamisesta johtuneisiin nettovoittoihin (-tappioihin).

12.4.7 Sijoituskiinteistöjen nettotuotot

MÄÄRÄYS (kohta 89)

(89) Sijoituskiinteistöjen nettotuotot eritellään näissä määräyksissä ja ohjeissa luvussa 11.7 kohdassa (120) esitettyjen erien mukaisesti.

12.4.8 Liiketoiminnan muut tuotot

MÄÄRÄYS (kohta 90)

(90) Liiketoiminnan muut tuotot eritellään näiden määräysten ja ohjeiden luvun 11.7 Liiketoiminnan muut tuotot kohtien (121) ja (122) erien mukaisesti.

12.4.9 Liiketoiminnan muut kulut

MÄÄRÄYS (kohta 91)

(91) Liiketoiminnan muut kulut eritellään näiden määräysten ja ohjeiden luvun 11.7 Liiketoiminnan muut kulut kohtien (135), (136) ja (137) erien mukaisesti

- vuokrakuluihin
- omassa käytössä olevista kiinteistöistä johtuviin kuluihin
- omassa käytössä olleiden kiinteistöjen luovutuksista johtuneisiin tappioihin
- lopulliset luottotappiot *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*
- fuusiotappioihin

- vakuusrahastomaksuihin
- muihin kuluihin.

12.4.10 Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä

MÄÄRÄYS (kohdat 92 - 93)

(92) Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä (konsernitilinpäätöksessä syntynyt konserniliikearvo pois lukien) eritellään liitetiedoissa suunnitelman mukaisiin poistoihin, arvonalentumisiin ja arvonalentumisten mahdollisiin peruutuksiin.

(93) Mikäli rahoitusleasingsopimus on käsitelty hyödykkeen ostona, niin taseen yhteydessä edellä luvun 12.3.13 kohdan (41) mukaiset tiedot riittävät.

12.4.11 Odotettavissa olevat luottotappiot jaksotettuun hankintamenoon kirjatuista rahoitusvaroista, takauksista ja muista taseen ulkopuolisista sitoumuksista, sekä muiden rahoitusvarojen odotettavissa olevat luottotappiot sekä arvonalentumistappiot *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

MÄÄRÄYS (kohta 94)

(94) Tuloslaskelman mukaisista arvonalentumistappioista eritellään erikseen tilikaudella kirjattujen tappioiden bruttomäärät ja vähennykseksi kirjatut peruutukset ja palautukset seuraavasti:

Erä	Sopimuskohtaiset odotettavissa olevat luottotappiot brutto (Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)	Ryhmäkohtaiset odotettavissa olevat luottotappiot brutto (Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)	Peruutukset (Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)	Tuloslaskelmaan kirjatut
-Saamisista luottolaitoksilta				
-Saamisista yleisöltä ja julkisyhteisöltä				
-Asiakkaan puolesta ja hyväksi annetuista sitoumuksista				
-Muista				
Odotettavissa olevat luottotappiot jaksotettuun hankintamenoon kirjattavista rahoitusvaroista sekä takauksista ja muista taseen ulkopuolisista sitoumuksista yhteensä *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*				

-Odotettavissa olevat luottotappiot IFRS 9.4.1.2A mukaisesti käypään arvoon muiden laajan tuloksen erien kautta kirjattavista rahoitusvaroista (*Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)* -Tytäryritys- ja omistusyhteysyritysten osakkeiden ja osuuksien arvonalentumistappiot **Muiden rahoitusvarojen odotettavissa olevat luottotappiot ja arvonalentumistappiot yhteensä** *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*				
Odotettavissa olevat luottotappiot yhteensä (*Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*				

12.4.12 Liiketoiminta-alueita ja maantieteellisiä markkina-alueita koskevat tiedot

(95) Tilinpäätös- ja toimintakertomusA 16 §:n 8 kohdan mukaan liitetietoina on esitettävä tuottojen, liikevoiton tai -tappion, varojen ja velkojen jakautuminen liiketoiminta-alueittain ja maantieteellisten markkina-alueiden mukaan.

OHJE (kohdat 96 -97)

(96) Tuottojen yhteismäärään luetaan sijoituspalveluyrityksessä tuloslaskelman erä sijoitus-palvelutoiminnan tuotot ja luottolaitoksessa tuloslaskelman erät "korkokate", "tuotot oman pääoman ehtoisista sijoituksista", "palkkiotuotot", "arvopaperikaupan ja valuutta-toiminnan nettotuotot", "myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot", "suojauslaskennan nettotulos", "sijoituskiinteistöjen nettotuotot", ja "liiketoiminnan muut tuotot".

(97) Koska tilinpäätöksessä esitettävän liiketoiminta-alueiden jaottelun yhdenmukaisuus valvottavan oman raportoinnin kanssa on tarkoituksenmukaisinta, näiden alueiden määrittely on valvottavan itsensä päätettävissä.

12.5 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liite-tiedot

12.5.1 Annetut vakuudet

(98) Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevia liitetietoja käsitellään tilinpäätös- ja toimintakertomusA 21 §:ssä.

MÄÄRÄYS (kohdat 99 - 100)

(99) Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot eritellään seuraavasti:

Omasta velasta annetut				
Tase-erä	Pantit	Kiinnitykset	Muut vakuudet	Yhteensä
Velat luottolaitoksille				
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille				
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat				
Johdannaissopimukset ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat				
Muut velat				
Huonommalla etuoikeudella olevat velat				
Omasta velasta annetut yhteensä				
Muusta syystä omasta puolesta annetut				
Konserniyhtiön puolesta annetut				
Muiden puolesta annetut				
joista lähipiiriin kuuluvalle johdolle				

(100) Yhteisön on esitettävä tilinpäätöksessään IFRS 7.14:n mukaiset tiedot.

12.5.2 Eläkevastuut

MÄÄRÄYS (kohta 101)

(101) Liitetietona esitetään, miten henkilökunnan lakisääteinen eläketurva ja mahdollinen lisäeläketurva on järjestetty.

12.5.3 Rahoitusleasing- ja muut vuokravastuut

MÄÄRÄYS (kohdat 102 - 103)

(102) Ei-purettavissa olevien rahoitusleasing- ja muiden vuokrasopimusten perusteella maksettavat vähimmäisvuokrat eritellään seuraavasti:

Yhden vuoden kuluessa	xxx
Yli vuoden kuluessa ja enintään viiden vuoden kuluessa	xxx
Yli viiden vuoden kuluessa	xxx

(103) Lisäksi ilmoitetaan näiden sopimusten olennaiset irtisanomis- ja lunastusehdot.

12.5.4 Taseen ulkopuoliset sitoumukset

MÄÄRÄYS (kohta 104)

(104) Taseen ulkopuoliset sitoumukset eritellään valvottavan kanssa samaan konserniin kuuluvien tytär- ja osakkuusyritysten puolesta tehtyihin ja muihin. Taseen ulkopuoliset sitoumukset tulee lisäksi eritellä pääsitoumuslajeittain (takaukset, takuusitoumukset, pantit, kiinnitykset, käyttämättömät luottojärjestelyt, talletuksentekosopimukset, merkintäsitoumukset ja niin edelleen).

12.5.5 Rahoitusvakuuslain mukaisessa siirrossa vastaanotettu vakuus

MÄÄRÄYS (kohta 105)

(105) Rahoitusvakuuslain (11/2004) mukaisessa siirrossa vastaanotetusta sellaisesta vakuudesta, jonka valvottava (vakuuden saajana) voi myydä tai pantata edelleen, on esitettävä tilinpäätöshetken käypä arvo, samoin kuin tällaisen mahdollisen myydyn tai edelleen pantatun vakuuden tilinpäätöshetken käypä arvo ja tieto siitä, onko valvottavalla velvollisuus palauttaa vakuus.

12.5.6 Välityssaamiset ja -velat

(106) Tilinpäätös- ja toimintakertomusA 21 §:n 2 momentin 7 kohdan mukaan liitetietona on esitettävä asetuksen 3 §:n 2 momentissa tarkoitettujen välityssaamisten ja -velkojen yhteenlasketut määrät.

MÄÄRÄYS (kohdat 107 - 108)

(107) Liitetietona tulee antaa PS-lain mukaisten säästövarojen kokonaismäärä; sekä asiakasvaroina palveluntarjoajan taseen ulkopuolella olevat että palveluntarjoajan talletustilillä olevat säästövarat.

(108) Palveluntarjoajan asiakkaansa lukuun tapahtuneista omaisuuden myynneistä ja ostoista syntyneiden myyntisaamisten ja ostovelkojen määrät tulee sisällyttää muiden välityssaamisten ja –velkojen kokonaismäärään.

12.6 Henkilöstöä ja johtoa koskevat liitetiedot

MÄÄRÄYS (kohta 109)

(109) Henkilöstöstä esitetään seuraavat lukumäärätiedot:

Ryhmä	Keskimääräinen lukumäärä	Muutos tilikauden aikana
Vakinainen kokoaikainen henkilöstö		
Vakinainen osa-aikainen henkilöstö		
Määräaikainen henkilöstö		
Yhteensä		

OHJE (kohta 110)

(110) Vaihtoehtoisesti voidaan esittää edellisessä kohdassa (109) tarkoitettu henkilömäärä tilikauden lopussa.

OHJE (kohta 111)

(111) Mikäli kohdassa (110) tarkoitettu tieto on esitettävä lähipiiriliiketoimia koskevana tietona, samaa ei tarvitse esittää toiseen kertaan. Tietojen välillä pitää kuitenkin olla viittaus, missä vaadittava tieto on esitetty.

MÄÄRÄYS (kohta 112)

(112) Johdon (myös johtoon aikaisemmin kuuluneiden henkilöiden) osalta on ilmoitettava lisäksi toimielinkohtaisesti eläkesitoumusten yhteismäärä.

OHJE (kohdat 113 - 115)

(113) Toimitusjohtajaa ja tämän sijaista koskevat palkka-, palkkio- ja eläketiedot voidaan esittää yhdessä hallituksen jäsenten ja varajäsenten vastaavien tietojen kanssa, mikäli tiedot koskevat yksittäistä henkilöä.

(114) Tilinpäätös- ja toimintakertomusA 23 §:n 4 momentin mukaisesti palkat ja palkkiot sekä eläkesitoumukset on eriteltävä henkilöittäin (myös aikaisemmin toimielimiin kuuluneiden osalta) silloin, kun valvottavan liikkeeseen laskema arvopaperi (osake tai joukkovelkakirja) on otettu kaupankäynnin kohteeksi kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetussa laissa (748/2012) tarkoitetulla säännellyllä markkinalla Suomessa.

(115) Pienistä kokouspalkkiosummista voidaan esittää liitetietona sovitun palkkion määrä ja viitata henkilöiden osalta toimintakertomuksen tietoihin.

12.6.1 Luottolaitoksen lähipiiriin kuuluvilta olevat laina- ja muut rahoitussaamiset sekä tällaisiin yhteisöihin tehdyt sijoitukset ja näiden puolesta toisen antaman luoton maksamisesta annetut takaukset ja asetetut vakuudet

MÄÄRÄYS (kohta 116)

(116) Tase-erittäin eriteltyinä esitetään luottolaitoksen lähipiiriin kuuluvilta luonnollisilta henkilöiltä, yhteisöiltä tai säätiöiltä olevien laina- ja muiden rahoitussaamisten yhteismäärä sekä tällaisiin yhteisöihin tehdyt sijoitukset yhteensä. Lisäksi ilmoitetaan näitä saamisia ja sijoituksia koskevat pääasialliset ehdot. Samoin liitetietona tulee esittää lähipiirin puolesta toisen antaman luoton maksamisesta annetut takaukset ja asetetut vakuudet (annetut pantit, kiinnitykset) yhteensä sekä annettujen takausten ja asetettujen vakuuksien pääasiallinen sisältö.

OHJE (kohta 117)

(117) Mikäli kohdassa (116) tarkoitettu tieto on esitettävä henkilöstöä ja johtoa koskevana liitetietona, samaa ei tarvitse esittää toiseen kertaan. Tietojen välillä pitää kuitenkin olla viittaus, josta käy ilmi, missä vaadittava tieto on esitetty.

MÄÄRÄYS (kohta 118)

(118) Lähipiiriin kuuluvilta olevista laina- ja muista rahoitussaamisista sekä tällaisiin yhteisöihin tehdyistä sijoituksista on lisäksi esitettävä näistä tehdyt odotettavissa olevat luottotappiot erikseen luotoista ja muista rahoitussaamisista ja erikseen sijoituksista *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

- tilikauden alussa
- tilikauden aikana sekä;
- tilikauden lopussa.

OHJE (kohta 119)

(119) Erittely voidaan esittää esimerkiksi seuraavasti:

Lähipiiriin kuulumispe-ruste	**Tase-erä**				**Yhteensä**	**Takaukset/ vakuudet**
	Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöltä	Saamistodistukset	Osakkeet	Muut saamiset		
Omistus						
Johto						
Omistajayhteisön johto						
Sukulaisuus						
Määräysvalta						
Eläkesäätiö/-kassa						
Yhteensä						
Odotettavissa olevat luottotappiot *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018):* tilikauden alussa						
tilikauden aikana						
tilikauden lopussa						

13 Raportointi Finanssivalvonnalle

13.1 Taloudellisen informaation raportointi Finanssivalvonnalle

(1) Taloudellisen informaation raportointi Finanssivalvonnalle tapahtuu Finanssivalvonnan määräysten ja ohjeiden 20/2013 mukaisesti. Kyseisistä määräyksistä ja ohjeista käy ilmi soveltamisala, säädöstausta, raportointi Finanssivalvonnalle, siirtymä- ja voimaantulomääräykset sekä muutoshistoria.

13.2 Tilinpäätösasiakirjojen toimittaminen Finanssivalvonnalle

13.2.1 Soveltamisala

(2) Näitä määräyksiä ja ohjeita sovelletaan tilinpäätösasiakirjojen toimittamisen osalta seuraaviin FivaL:ssa tarkoitettuihin valvottaviin:

- luottolaitokset
- sijoituspalveluyritykset
- rahastoyhtiöt
- luottolaitoksen tai sijoituspalveluyrityksen konsolidointiryhmän suomalainen emoyritys ja omistusyhteisö
- talletuspankkien yhteenliittymän keskusyhteisö
- rahoitusalapainotteisten rahoitus- ja vakuutusryhmittymien suomalaiset omistusyhteisöt tai emoyhtiönä toimivat luottolaitokset.
- säilytysyhteisöt
- pörssit (*Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018*)
- arvopaperikeskukset
- keskusvastapuolet (*Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*
- ulkomaiset sivuliikkeet

(3) Näitä määräyksiä ja ohjeita sovelletaan myös alakonsolidointiryhmän emoyritykseen, jos ryhmään kuuluu sellaisia tytäryhtiöitä, jotka ovat saaneet luottolaitos- tai sijoituspalveluyritystoimiluvan Suomessa. Ryhmään voi kuulua myös ulkomailla toimiluvan saaneita luottolaitoksia tai sijoituspalveluyrityksiä.

13.2.2 Tilinpäätösasiakirjojen toimittaminen

MÄÄRÄYS (kohdat 4 - 7)

(4) Muiden valvottavien kuin ulkomaisten sivuliikkeiden on toimitettava sähköisesti Finanssivalvonnalle vuosittain kahden viikon kuluessa siitä, kun valvottavan tilinpäätös on vahvistettu, seuraavat asiakirjat:

- jäljennös tilinpäätöksestä ja konsernitilinpäätöksestä sekä toimintakertomuksesta
- jäljennös tilintarkastuskertomuksesta
- jäljennös tilinpäätöstä käsitelleen yhtiökokouksen tai sitä vastaavan elimen kokouksen pöytäkirjasta.

(5) Ulkomaisten sivuliikkeiden on toimitettava sähköisesti jäljennös sen luottolaitoksen ja sijoituspalveluyrityksen tilinpäätöksestä ja konsernitilinpäätöksestä sekä toimintakertomuksesta, johon ulkomainen sivuliike kuuluu.

(6) Muiden valvottavien kuin sivuliikkeiden toiminnastaan laatima taloudellinen katsaus on toimitettava Finanssivalvonnalle kahden kuukauden kuluessa katsauskauden päättymisestä.

(7) Rahastoyhtiöiden on toimitettava myös hallinnoimiensa sijoitusrahastojen tilinpäätösasiakirjat.

13.3 Tilintarkastajien raporttien jäljennösten toimittaminen Finanssivalvonnalle *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*

13.3.1 Keskeinen säädöstausta

(8) Finanssivalvonnasta annetun lain 18 §:n 2 momentin mukaan Finanssivalvonta voi antaa määräyksiä valvottavan taloudellista asemaa, omistajia, sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa , hallinto- ja valvontaelinten jäseniä ja toiminhenkilöitä sekä toimipaikkoja koskevien tietojen samoin kuin 3 §:n 3 momentin 2-5 kohdassa tarkoitettuja tehtävien hoitamiseksi tarpeellisten tietojen säännöllisestä toimittamisesta Finanssivalvonnalle.

13.3.2 Säännönmukainen raportointi

MÄÄRÄYS kohdat (9-11)

(9) Valvottavan on toimitettava Finanssivalvonnalle jäljennökset kaikista tilintarkastajien valvottavan hallitukselle, mahdolliselle tarkastusvaliokunnalle tai toimivalle johdolle tai sen yksittäiselle jäsenelle antamista raporteista kahden viikon kuluessa raportin esittämisestä valvottavalle.

(10) Lisäksi valvottavan on toimitettava Finanssivalvonnalle kahden viikon kuluessa jäljennökset raporteista, jotka tilintarkastaja on antanut valvottavan omistusyhteisön tai sen tytäryhtiön hallitukselle tai toimivalle johdolle. Toimittamisvelvollisuus ei koske vakiomuotoisia tilintarkastukertomuksia, jotka on annettu sellaiselle tytäryhtiölle, joka ei ole Finanssivalvonnan valvottava. Edellä sanotusta huolimatta, tilintarkastuskertomus on aina toimitettava

niissä tapauksissa, joissa TTL 3 luvun 5 §:ssa tarkoitettu tilintarkastajan lausunto on kielteinen, tilinpäätöstä ei ole laadittu sovellettavien tilinpäätössäännösten mukaisesti tai kertomuksessa asetetaan ehtoja, annetaan lisätietoja tai tehdään huomautuksia.

(11) Talletuspankkien yhteenliittymään jäseninä kuuluvien luottolaitosten on toimitettava jäljennökset tilintarkastajien raporteista yhteenliittymän keskusyhteisölle.

14 Kumotut määräykset ja ohjeet

(1) Nämä määräykset ja ohjeet kumoavat voimaan tullessaan seuraavat Finanssivalvonnan määräykset ja ohjeet :

8/2012 Tilintarkastus

15 Liitteet: taseen ja tuloslaskelman kaavat

Liite 1: Luottolaitoksen tase

Vastaavaa

Käteiset varat
- **Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset**
  - Valtion velkasitoumukset
  - Muut
- **Saamiset luottolaitoksilta**
  - Vaadittaessa maksettavat
  - Muut
- **Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä**
  - Vaadittaessa maksettavat
  - Muut
- **Leasingkohteet**
- **Saamistodistukset**
  - Julkisyhteisöiltä
  - Muilta
- **Osakkeet ja osuudet**
- **Osakkeet ja osuudet omistusyhteysyrityksissä**
- **Osakkeet ja osuudet samaan konserniin kuuluvissa yrityksissä**
- **Johdannaissopimukset**
- **Aineettomat hyödykkeet**
- **Aineelliset hyödykkeet**
  - Sijoituskiinteistöt ja sijoituskiinteistöosakkeet ja -osuudet
  - Muut kiinteistöt ja kiinteistöyhteisöjen osakkeet ja osuudet
  - Muut aineelliset hyödykkeet
- **Osakeantisaamiset/Sijoitusosuusantisaamiset/Kantarahastoantisaamiset**
- **Muut varat**
- **Siirtosaamiset ja maksetut ennakot**
- **Laskennalliset verosaamiset**

Vastattavaa

VIERAS PÄÄOMA
- **Velat luottolaitoksille**
  - Keskuspankeille
  - Luottolaitoksille
    - Vaadittaessa maksettavat
    - Muut
- **Velat yleisölle ja julkisyhteisöille**

Talletukset
Vaadittaessa maksettavat
Muut
Muut velat
Vaadittaessa maksettavat
Muut
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat
Joukkovelkakirjalainat
Muut
Johdannaissopimukset ja muut kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat
Muut velat
Muut velat
Pakolliset varaukset
Siirtovelat ja saadut ennakot
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla
Pääomalainat
Muut
Laskennalliset verovelat

TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ
Poistoero
Verotusperusteiset varaukset
OMA PÄÄOMA
Osakepääoma/Osuuspääoma/Peruspääoma
Sijoitusosuuspääoma/Kantarahasto/Lisäpääoma
Ylikurssirahasto
Arvonkorotusrahasto
Muut sidotut rahastot
Vararahasto
Käyvän arvon rahasto
Rahavirran suojauksesta
Muuntoeroista
Käypään arvoon arvostamisesta
Yhtiöjärjestyksen/sääntöjen mukaiset rahastot
Muut rahastot
Vapaat rahastot
Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto
Muut rahastot
Edellisten tilikausien voitto (tappio)
Tilikauden voitto (tappio)

TASEEN ULKOPUOLISET SITOUMUKSET
Asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annetut sitoumukset
Takaukset ja pantit
Muut
Asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat sitoumukset
Arvopapereiden takaisinostositoumukset
Muut

Liite 2: Sijoituspalveluyrityksen tase

Vastaavaa

Käteiset varat
Saamiset luottolaitoksilta
Vaadittaessa maksettavat
Muut
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä
Vaadittaessa maksettavat
Muut
Saamistodistukset
Julkisyhteisöiltä
Muilta
Osakkeet ja osuudet
Osakkeet ja osuudet omistusyhteysyrityksissä
Osakkeet ja osuudet samaan konserniin kuuluvissa yrityksissä
Johdannaissopimukset
Aineettomat hyödykkeet
Aineelliset hyödykkeet
Sijoituskiinteistöt ja sijoituskiinteistöosakkeet ja -osuudet
Muut kiinteistöt ja kiinteistöyhteisöjen osakkeet ja osuudet
Muut aineelliset hyödykkeet
Osakeantisaamiset
Muut varat
Siirtosaamiset ja maksetut ennakot
Laskennalliset verosaamiset

Vastattavaa

VIERAS PÄÄOMA

Velat luottolaitoksille
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille
Takaisinmaksettavat varat
Muut
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat
Joukkovelkakirjalainat
Muut
Johdannaissopimukset ja muut kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat
Muut velat
Muut velat
Pakolliset varaukset
Siirtovelat ja saadut ennakot
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla
Pääomalainat
Muut
Laskennalliset verovelat

TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ

Poistoero
Verotusperusteiset varaukset

OMA PÄÄOMA

Osakepääoma
Ylikurssirahasto
Arvonkorotusrahasto
Muut sidotut rahastot
- Vararahasto
- Käyvän arvon rahasto
  - Rahavirran suojauksesta
  - Muuntoeroista
  - Käypään arvoon arvostamisesta
- Yhtiöjärjestyksen mukaiset rahastot
- Muut rahastot

Vapaat rahastot
- Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto
- Muut rahastot

Edellisten tilikausien voitto (tappio)
Tilikauden voitto (tappio)

TASEEN ULKOPUOLISET SITOUMUKSET

Asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annetut sitoumukset
- Takaukset ja pantit
- Muut

Asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat sitoumukset
- Arvopapereiden takaisinostositoumukset
- Muut

Liite 3: Luottolaitoksen tuloslaskelma

Korkotuotot
Leasingtoiminnan nettotuotot
Korkokulut
KORKOKATE
Tuotot oman pääoman ehtoisista sijoituksista
Samaan konserniin kuuluvista yrityksistä
Omistusyhteysyrityksistä
Muista yrityksistä
Palkkiotuotot
Palkkiokulut
Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot
Arvopaperikaupan nettotuotot
Valuuttatoiminnan nettotuotot
Käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattujen rahoitusvarojen nettotuotot *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*
Suojauslaskennan nettotulos
Sijoituskiinteistöjen nettotuotot
Liiketoiminnan muut tuotot
Hallintokulut
Henkilöstökulut
Palkat ja palkkiot
Henkilösivukulut
Eläkekulut
Muut henkilösivukulut
Muut hallintokulut
Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä
Liiketoiminnan muut kulut
Odotettavissa olevat luottotappiot jaksotettuun hankintamenoon kirjatuista rahoitusvaroista *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*
Muiden rahoitusvarojen odotettavissa olevat luottotappiot sekä arvonalentumistappiot *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*
LIIKEVOITTO (-TAPPIO)
Tilinpäätössiirrot
Tuloverot
TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)

Liite 4: Sijoituspalveluyrityksen tuloslaskelma

Palkkiotuotot
Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot
- Arvopaperikaupan nettotuotot
- Valuuttatoiminnan nettotuotot

Tuotot oman pääoman ehtoisista sijoituksista
- Samaan konserniin kuuluvista yrityksistä
- Omistusyhteysyrityksistä
- Muista yrityksistä

Korkotuotot
Käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattujen rahoitusvarojen nettotuotot*(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*
Suojauslaskennan nettotulos
Sijoituskiinteistöjen nettotuotot
Liiketoiminnan muut tuotot
SIJOITUSPALVELUTOIMINNAN TUOTOT
Palkkiokulut
Korkokulut
Hallintokulut
- Henkilöstökulut
  - Palkat ja palkkiot
  - Henkilösivukulut
    - Eläkekulut
    - Muut henkilösivukulut
- Muut hallintokulut

Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä
Liiketoiminnan muut kulut
Odotettavissa olevat luottotappiot jaksotettuun hankintamenoon kirjatuista rahoitusvaroista *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*
Muiden rahoitusvarojen odotettavissa olevat luottotappiot sekä arvonalentumistappiot *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*
LIIKEVOITTO (-TAPPIO)
Tilinpäätössiirrot
Tuloverot
TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)

Liite 5: Luottolaitoksen konsernitase

Vastaavaa

Käteiset varat
Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset
- Valtion velkasitoumukset
- Muut

Saamiset luottolaitoksilta
- Vaadittaessa maksettavat
- Muut

Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä
- Vaadittaessa maksettavat
- Muut

Leasingkohteet
Saamistodistukset
- Julkisyhteisöiltä
- Muilta

Osakkeet ja osuudet
Osakkeet ja osuudet omistusyhteysyrityksissä
Osakkeet ja osuudet samaan konserniin kuuluvissa yrityksissä
Johdannaissopimukset
Aineettomat hyödykkeet
- Konserniliikearvo
- Muut pitkävaikutteiset menot

Aineelliset hyödykkeet
- Sijoituskiinteistöt ja sijoituskiinteistöosakkeet ja -osuudet
- Muut kiinteistöt ja kiinteistöyhteisöjen osakkeet ja osuudet
- Muut aineelliset hyödykkeet

Osakeantisaamiset/Sijoitusosuusantisaamiset/Kantarahastoantisaamiset
Muut varat
Siirtosaamiset ja maksetut ennakot
Laskennalliset verosaamiset

Vastattavaa

VIERAS PÄÄOMA
Velat luottolaitoksille
- Keskuspankeille
- Luottolaitoksille
  - Vaadittaessa maksettavat
  - Muut

Velat yleisölle ja julkisyhteisöille
- Talletukset
  - Vaadittaessa maksettavat
  - Muut
- Muut velat
  - Vaadittaessa maksettavat
  - Muut

Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat
- Joukkovelkakirjalainat
- Muut

Johdannaissopimukset ja muut kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat
Muut velat
- Muut velat
- Pakolliset varaukset

Siirtovelat ja saadut ennakot
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla
- Pääomalainat
- Muut

Laskennalliset verovelat
Konsernireservi

OMA PÄÄOMA JA VÄHEMMISTÖN OSUUS

Osakepääoma/Osuuspääoma/Peruspääoma
Sijoitusosuuspääoma/Kantarahasto/Lisäpääoma
Ylikurssirahasto
Arvonkorotusrahasto
Muut sidotut rahastot
- Vararahasto
- Käyvän arvon rahasto
  - Rahavirran suojauksesta
  - Muuntoeroista
  - Käypään arvoon arvostamisesta
- Yhtiöjärjestyksen/sääntöjen mukaiset rahastot
- Muut rahastot

Vapaat rahastot
- Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto
- Muut rahastot

Edellisten tilikausien voitto (tappio)
Tilikauden voitto (tappio)
Vähemmistön osuus pääomasta

TASEEN ULKOPUOLISET SITOUMUKSET

Asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annetut sitoumukset
- Takaukset ja pantit
- Muut

Asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat sitoumukset
- Arvopapereiden takaisinostositoumukset
- Muut

Liite 6: Sijoituspalveluyrityksen konsernitase

Vastaavaa

Käteiset varat
Saamiset luottolaitoksilta
- Vaadittaessa maksettavat
- Muut

Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä
- Vaadittaessa maksettavat
- Muut

Saamistodistukset
- Julkisyhteisöiltä
- Muilta

Leasingkohteet
Osakkeet ja osuudet
Osakkeet ja osuudet omistusyhteysyrityksissä
Osakkeet ja osuudet samaan konserniin kuuluvissa yrityksissä
Johdannaissopimukset
Aineettomat hyödykkeet
- Konserniliikearvo
- Muut pitkävaikutteiset menot

Aineelliset hyödykkeet
- Sijoituskiinteistöt ja sijoituskiinteistöosakkeet ja -osuudet
- Muut kiinteistöt ja kiinteistöyhteisöjen osakkeet ja osuudet
- Muut aineelliset hyödykkeet

Osakeantisaamiset
Muut varat
Siirtosaamiset ja maksetut ennakot
Laskennalliset verosaamiset

Vastattavaa

VIERAS PÄÄOMA

Velat luottolaitoksille
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille
- Takaisinmaksettavat varat
- Muut

Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat
- Joukkovelkakirjalainat
- Muut

Johdannaissopimukset ja muut kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat
Muut velat
- Muut velat
- Pakolliset varaukset

Siirtovelat ja saadut ennakot
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla
- Pääomalainat
- Muut

Laskennalliset verovelat
Konsernireservi

OMA PÄÄOMA JA VÄHEMMISTÖN OSUUS

Osakepääoma
Ylikurssirahasto
Arvonkorotusrahasto
Muut sidotut rahastot
- Vararahasto
- Käyvän arvon rahasto
  - Rahavirran suojauksesta
  - Muuntoeroista
  - Käypään arvoon arvostamisesta
- Yhtiöjärjestyksen mukaiset rahastot
- Muut rahastot

Vapaat rahastot
- Sijoitetun vapaan oman pääoman rahasto
- Muut rahastot

Edellisten tilikausien voitto (tappio)
Tilikauden voitto (tappio)
Vähemmistön osuus pääomasta

TASEEN ULKOPUOLISET SITOUMUKSET

Asiakkaan puolesta kolmannen hyväksi annetut sitoumukset
- Takaukset ja pantit
- Muut

Asiakkaan hyväksi annetut peruuttamattomat sitoumukset
- Arvopapereiden takaisinostositoumukset
- Muut

Liite 7: Luottolaitoksen konsernituloslaskelma

Korkotuotot
Korkokulut
KORKOKATE
Tuotot oman pääoman ehtoisista sijoituksista
Palkkiotuotot
Palkkiokulut
Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot
Arvopaperikaupan nettotuotot
Valuuttatoiminnan nettotuotot
Käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattujen rahoitusvarojen nettotuotot *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*
Suojauslaskennan nettotulos
Sijoituskiinteistöjen nettotuotot
Liiketoiminnan muut tuotot
Hallintokulut
Henkilöstökulut
Palkat ja palkkiot
Henkilösivukulut
Eläkekulut
Muut henkilösivukulut
Muut hallintokulut
Poistot ja arvonalentumiset konserniliikearvoista
Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä
Liiketoiminnan muut kulut
Odotettavissa olevat luottotappiot jaksotettuun hankintamenoon kirjatuista rahoitusvaroista *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*
Muiden rahoitusvarojen odotettavissa olevat luottotappiot sekä arvonalentumistappiot *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*
Osuus osakkuusyritysten tuloksesta
LIIKEVOITTO (-TAPPIO)
Tuloverot
Varsinaisen toiminnan voitto (tappio) verojen jälkeen
Vähemmistön osuus tilikauden voitosta tai tappiosta
TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)

Liite 8: Sijoituspalveluyrityksen konsernituloslaskelma

Palkkiotuotot
Arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot
Arvopaperikaupan nettotuotot
Valuuttatoiminnan nettotuotot
Tuotot oman pääoman ehtoisista sijoituksista
Korkotuotot
Käypään arvoon käyvän arvon rahaston kautta kirjattujen rahoitusvarojen nettotuotot *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*
Suojauslaskennan nettotulos
Sijoituskiinteistöjen nettotuotot
Liiketoiminnan muut tuotot
SIJOITUSPALVELUTOIMINNAN TUOTOT
Palkkiokulut
Korkokulut
Hallintokulut
Henkilöstökulut
Palkat ja palkkiot
Henkilösivukulut
Eläkekulut
Muut henkilösivukulut
Muut hallintokulut
Poistot ja arvonalentumiset konserniliikearvoista
Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä
Liiketoiminnan muut kulut
Odotettavissa olevat luottotappiot jaksotettuun hankintamenoon kirjatuista rahoitusvaroista *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*
Muiden rahoitusvarojen odotettavissa olevat luottotappiot sekä arvonalentumistappiot *(Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018)*
Osuus osakkuusyritysten tuloksesta
LIIKEVOITTO (-TAPPIO)
Tuloverot
Varsinaisen toiminnan voitto (tappio) verojen jälkeen
Vähemmistön osuus tilikauden voitosta tai tappiosta
TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)

16 Muutoshistoria

Näihin määräyksiin ja ohjeisiin tehdyt muutokset liittyvät pääosin IAS 39 -standardin korvaamiseen IFRS 9 –standardilla, IFRS 9-standardin käyttöönottoon liittyviin asioihin sekä sen kautta tuleviin muutoksiin erien kirjaamisessa, tuloslaskelman kaavoissa sekä uusissa liitetietovaatimuksissa. Toimintakertomus-lukuun tehdyt muutokset liittyvät toimintakertomuksen eritytymiseen tilinpäätöksestä. Samalla on tehty eräitä yksittäisiä muutoksia ja selvennyksiä määräysten ja ohjeiden kirjoitusasuun.

Näitä määräyksiä ja ohjeita on muutettu niiden voimaantulon jälkeen seuraavasti:

Annettu 29.1.2018, voimaan 15.2.2018

- muutettu luvun 1.2 kohtia (9) ja (10)

- päivitetty lukuun 2.1.ajantasainen tilinpäätös- ja toimintakertomusasetus
- lisätty lukuun 2.1 viittaus tilintarkastuslakiin
- lisätty lukuun 2.4 kohta (7), mikä viittaa lukuun 13.3
- lisätty lukuun 2.5 viittaukset EBA GL/ 2016/07 ja EBA GL/2017/06
- lisätty lukuun 2.5 viittaus komission tiedonantoon 2017/C 215/1
- päivitetty KILA:n yleisohje (23.3.2017) konsernitilinpäätöksen laatimisesta
- Lisätty KILA:n lausunto 1972/2017 (7.9.2017)
- lisätty lukuun 2.5 kohdat (8) – (9)

- muutettu luvun 3 kohtia (2) ja (3)

- muutettu luvun 4.1.1 kohtia (3), (5) ja (6)
- muutettu luvun 4.1.3 kohtia (17), (18) ja (22)
- lisätty lukuun 4.1.3 kohdat (12) – (16), (19), (20), (21) ja (23)
- muutettu luvun 4.1.4 kohtaa (25)
- lisätty luku 4.2.2 *”IFRS 9-standardin soveltamisen aloittaminen”*
- muutettu luvun 4.5 kohtaa (56)

- muutosten johdosta lukujen 1—4 numerointeja on muutettu

- korvattu aiempi luku 5.1
- muutettu luvun 5.1.1 kohtaa (7)
- muutettu luvun 5.2 kohtia (10) ja (11)
- muutettu luvun 5.2.1 kohtaa (15)
- lisätty luku 5.2.2 ”*Laiminlyönnin (default) määritelmä”*

- kumottu aikaisempi luku 5.2.2 ”*Rahoitusjohdannaiset, kytketyt johdannaiset ja hyödykejohdannaiset”*
- lisätty luku 5.3 ”*EBA:n ohjeen Luottolaitosten luottoriskien hallinnan käytännöistä ja odotettavissa olevien luottotappioiden kirjanpitokäsittelystä*”
- kumottu aikaisempi luku 5.3 ”*Rahoitusinstrumenttien arvostamiseen liittyvät määritelmät”*
- muutettu lukua 5.4 ”*Dokumentaatiovaatimukset”*
- lisätty luvut 5.4.1, 5.4.2 ja 5.4.3
- siirretty aiempi luku 5.8.4. luvuksi 5.1.2
- kumottu aiemmat luvut 5.4 – 5.12
- muutosten johdosta luvun 5 numerointeja on muutettu

- muutettu luvun 6.1 kohtia (2) ja (4)
- muutettu luvun 6.2 kohtia (5), (6) ja (7)
- lisätty lukuun 6.2 kohta (10)
- muutettu luvun 6.2.1 kohtia (12) – (13)
- muutettu luvun 6.2.1.1 kohtaa (16)

- muutettu luvun 8.2 kohtaa (3)
- lisätty luvun 8.3 kohta (6)
- lisätty lukuun 8.4.1 kohdat (8) ja (9)
- kumottu luku 8.4.2 ”*Tilinpäätöksen täydentäminen ja selventäminen”,* minkä johdosta alaluvut on numeroitu uudelleen
- muutettu luvun 8.4.3 kohtaa (15)
- muutettu lukua 8.5.2
- lisätty lukuun 8.6.8 kohta (58)
- muutettu luvun 8.7.1. kohtaa (77)

- muutosten johdosta lukujen 6 ja 8 numerointeja on muutettu

- muutettu luvun 9.2 kohtaa (15)

- muutettu luvun 10.2.1 kohdan (15) alakohtia 3 ja 4

- muutettu luvun 11.4 kohtia (9), (13), (16), (20), (23), (28), (53), (54) ja (75)
- muutettu luvun 11.7 kohtia (92), (93), (96), (103), (105), (116), (117), (118), (119) ja (137) – (139)
- lisätty luvun 11.7 kohdat (136) ja (140)
- muutosten johdosta luvun 11 numerointeja on muutettu

- muutettu luvun 12.1 kohtaa (5)
- lisätty luvun 12.1 kohta (6)
- muutettu luvun 12.3.1 kohtia (8) ja (9)
- muutettu luvun 12.3.2 kohtaa (11)

- muutettu lukujen 12.3.2, 12.3.3 ja 12.3.4 taulukoita
- lisätty luku 12.3.5
- muutettu lukua 12.3.6
- muutettu luvun 12.3.7 kohtaa (26)
- muutettu luvun 12.3.8 kohtaa (27)
- muutettu lukua 12.3.9
- muutettu luvun 12.3.18 kohtia (47) ja (49)
- lisätty lukuun 12.4.1 kohta (77)
- muutettu luvun 12.4.3 kohtaa (82)
- muutettu lukua 12.4.6 kohtaa (88)
- muutettu lukua 12.4.9 kohtaa (91)
- muutettu lukua 12.4.11
- muutettu lukua 12.5.1
- muutettu lukua 12.6.1 kohtia (118) ja (119)
- muutosten johdosta luvun 12 numerointeja on muutettu

- muutettu lukua 13.2.1 kohtaa (2)
- lisätty luku 13.3

- muutettu lukua 14

- muutettu luvun 15 liitteitä 3, 4, 7 ja 8